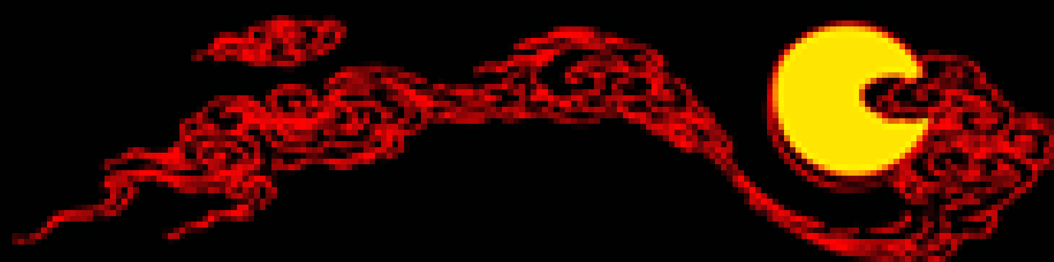
دانشنامه احادیث اهل بیت علیهم‌السلام

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

حدیث از حضرت امام کاظم علیه السلام

بسم الله الرحمن الرحيم

۳۰۵ حدیث از حضرت امام کاظم علیه السلام

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۳۰۵ حدیث از حضرت امام کاظم علیه السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان،۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور:۳۰۵ حدیث از حضرت امام کاظم علیه السلام/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.

مشخصات نشر دیجیتالی:اصفهان:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری:نرم افزار تلفن همراه ، رایانه و کتاب

موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۳ق. ، خاندان نبوت -- احادیث ، خاندان نبوت -- فضایل

از ۱تا۲۰۰

حدیث۱

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ لُقمانَ علیه السلام قالَ لاِبنِهِ : تَواضَع لِلحَقِّ تَکُن أعقَلَ النّاسِ ، وإنَّ الکَیِّسَ لَدَی الحَقِّ یَسیرٌ .

امام کاظم :لقمان به پسرش گفت: «در برابر حق، فروتن باش تا عاقل ترینِ مردم باشی . زیرک و با هوش ، در برابر حق ، آرام است»
.

الکافی : ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۹۹ ح ۱ .

حدیث۲

امام کاظم علیه السلام :

کانَ لُقمانُ علیه السلام یَقولُ لاِبنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، خُذ مِنَ الدُّنیا بُلغَةً ، ولا تَدخُل فیها دُخولاً یَضُرُّ بِآخِرَتِکَ ، ولا تَرفُضها فَتَکونَ عِیالاً عَلَی النّاسِ .

امام کاظم علیه السلام :لقمان همواره به پسرش می گفت: « . . . پسرم! از دنیا به اندازه کفایت (نیاز) برگیر و آن چنان در دنیا فرو نرو که به آخرتت زیان رسانَد، و چنان هم رهایش نکن که سربار مردم گردی».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰ .

حدیث۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ لُقمانَ قالَ لاِبنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا بَحرٌ عَمیقٌ ، قَد غَرِقَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ ، فَلتَکُن سَفینَتُکَ فیها تَقوَی اللّه ، وحَشوُهَا الإِیمانَ ، وشِراعُهَا التَوَکُّلَ ، وقَیِّمُهَا العَقلَ ، ودَلیلُهَا العِلمَ ، وسُکّانُهَا الصَّبرَ .

امام کاظم علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: « . . . ای پسرم! دنیا دریای عمیقی است که بسیاری در آن غرق شده اند ؛ پس باید کشتیِ [نجات] تو در آن ، پَروامندی از خداوند متعال باشد ، و پُل تو ایمان به خدا ، و بادبان کشتی ات توکّل ، و متولّی آن، خرد ، و راه نمای آن، دانش ، و مسافر آن ، شکیبایی» .

الکافی : ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲.

حدیث۴

امام کاظم علیه السلام :
کـانَ لُقمانُ علیه السـلام یَقولُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، إنَّ الـدُّنیا بَحرٌ وقَد غَرِقَ فیها جیلٌ کَثیرٌ ، فَلتَکُن سَـفینَتُکَ فیها تَقوَی اللّه ِ تَعالی ، وَلیَکُن جِسرُکَ إیمانا بِاللّه ِ ، وَلیَکُن شِراعُهَا التَّوَکُّلَ ، لَعَلَّکَ ـ یا بُنَیَّ ـ تَنجو وما أظُنُّکَ ناجِیاً !
امام کاظم علیه السلام :لقمان همواره به پسرش می گفت: «ای پسرم! دنیا دریایی است که گروه های بسیاری در آن ، غرق شده اند. پس بایـد کشتیِ تو در آن ، پَروامنـدی از خـدای متعال باشد و پل تو ایمان به خدا، و بادبان کشتی ات توکّل ، تا شاید ـ ای پسـرم! ـ نجات یابی ، هر چند من گمان ندارم که نجات یابی!» .
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰ .

حدیث۵

امام کاظم علیه السلام :
کانَ لُقمانُ علیه السـلام یَقولُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، إنَّ الـدُّنیا بَحرٌ ، وقَد غَرِقَ فیها جیلٌ کَثیرٌ ، فَلتَکُن سَـفینَتُکَ فیها تَقوَی اللّه ِ تَعالی ، وَلیَکُن جِسـرُکَ إیمانـا بِـاللّه ِ ، وَلیَکُن شِـراعُهَا التَّوَکُّلَ ، لَعَلَّکَ ـ یـا بُنَیَّ ـ تَنجو وما أظُنُّکَ ناجِیا! یا بُنَیَّ ، کَیفَ لا یَخافُ النّاسُ ما یوعَـدونَ ، وهُم یَنتَقِصونَ فی کُلِّ یَوم ، وکَیفَ لا یُعِـدُّ لِما یوعَـدُ مَن کان لَهُ أجَلٌ یَنفَـدُ . یا بُنَیَّ ، خُذ مِنَ الدُّنیا بُلغَةً ، ولا تَدخُل فیها دُخولاً یَضُـرُّ فیها بِآخِرَتِکَ ، ولا تَرفُضـها فَتَکونَ عِیالاً عَلَی النّاسِ ، وصُم صِـیاما یَقطَعُ شَـهوَتَکَ ، ولا تَصُم صِـیاماً یَمنَعُکَ مِنَ الصَّلاةِ ؛ فَإِنَّ الصَّلاةَ أعظَمُ عِندَ اللّه ِ مِنَ الصَّوم .
امام کاظم علیه السـلام :لقمان پیوسـته به پسـرش می گفت : «پسـرم ! دنیا دریاست و در آن ، گروه های بسیاری غرق شده اند . پس باید کشتیِ تو در آن ، پروا کردن از خدای تعالی ، و پُل تو ایمان به خدا ، و بادبان کشتی ات توکّل باشد ، تا ـ پسرم! ـ شاید نجات پیدا کنی ؛ هر چند من گمان ندارم که نجات یابنده باشی . پسرم ! چگونه مردم از آنچه وعده داده شده اند ، نمی ترسند ، در حالی که هر روز ، از [عمر] آنـان کاسـته می شود ؟! و چگونه کسـی که اجلِ پایان پـذیری دارد ، برای آنچه وعـده داده شـده ، مهیّا نمی گردد ؟! پسـرم ! از دنیا به اندازه نیاز ، بر گیر و چنان در آن وارد نشو که به آخرتت زیان رسانَد ، و آن را چنان رها نکن که سـربارِ مردم شوی ، و چنان روزه بگیر که شـهوتت را قطع کنـد و روزه ای نگیر که از نماز ، بازت دارد ؛ چرا که نماز ، نزد خـدا ، از روزه بزرگ تر است» .
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۶ ح ۱۰ .

حدیث۶

امام کاظم علیه السلام :
ثَلاثَةٌ یَجلینَ البَصَرَ : النَّظَرُ إلَی الخُضرَةِ و النَّظَرُ إلَی الماءِ الجاری و النَّظَرُ إلَی الوَجهِ الحَسَنِ ؛
امام کاظم علیه السلام :سه چیز دیده را روشنی می بخشد : نگاه به سبزه ، نگاه به آب جاری و نگاه به صورت زیبا .
همان ، ص ۹۲ .

حدیث۷

امام کاظم علیه السلام :

لاتَدخُلوا الحَمّامَ عَلَی الرِّیقِ وَلاتَدخُلوهُ حَتّی تَطعَمُوا شَیئا ؛

امام کاظم علیه السلام : ناشتا وارد حمّام نشوید . وارد حمّام نشوید مگر آن که چیزی خورده باشید .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۱۱۶ .

حدیث۸

امام کاظم علیه السلام :

الحَمّامُ ـ یَومٌ و یَومٌ لا ـ یُکثِرُ اللَّحمَ و إدمانُهُ فی کُلِّ یَومٍ یُذیبُ شَحمَ الکُلیَتَینِ ؛

امام کاظم علیه السلام :یک روز در میان حمّام رفتن ، بر گوشت بدن می افزاید ، و هر روز به حمّام رفتن چربی کلیه ها را آب می کند [سبب لاغری می شود] .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۹۶ .

حدیث۹

امام کاظم علیه السلام :

مَنِ اسْتَشارَ لَم یَعدَم عِندَ الصَّوابِ مادِحا و عِندَ الخَطَإ عاذِرا ؛

امام کاظم علیه السلام :کسی که مشورت کند ، اگر کارش را درست انجام دهد ، مردم او را بستایند و اگر به خطا رود ، معذورش دارند .

میزان الحکمه ، ح ۹۸۴۷ .

حدیث۱۰

امام کاظم علیه السلام :

إنّی لَأعمَلُ فی بَعضِ ضِیاعی حَتّی أعرَقَ ـ و إنَّ لی مَن یَکفینی ـ لِیَعلَمَ اللّه ُ أنّی أطلُبُ الرِّزقَ الحَلالَ ؛

امام کاظم علیه السلام :من در برخی از زمین های کشاورزی ام کار می کنم تا آن که عرق از بدنم سرازیر می شود ، در حالی که هستند کسانی که به جای من کار کنند و مرا از کار کردن بی نیاز کنند ، ولی من کار می کنم تا خداوند ببیند که در جست و جوی روزی حلالم .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۷۷ .

حدیث۱۱

امام کاظم علیه السلام :

لایَدخُلُ الفَقرُ بَیتا فیهِ اسمُ مُحَمَّدٍ أو أحمَدَ أو عَلِیٍّ أوِ الحَسَنِ أوِ الحُسَینِ أو جَعفَرٍ أو طالِبٍ أو عَبدِاللّهِ أو فاطِمَةَ مِنَ النِّساءِ ؛

امام کاظم علیه السلام :فقر وارد خانه ای نمی شود که در آن خانه نام محمّد ، احمد ، علی ، حسن ، حسین ، جعفر، طالب ، عبداللّه

یا فاطمه ، از نام های زنان ، باشد .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۳۹۶ .

حدیث۱۲

امام کاظم علیه السلام :

تُستَحَبُّ عَرامَةُ الغُلامِ فی صِغَرِهِ لِیَکوُنَ حَلیما فی کِبَرِهِ ؛

امام کاظم علیه السلام :پسندیده است که فرزند در کودکی به بازی و جست و خیز بپردازد تا در بزرگ سالی بردبار و باوقار باشد .

. بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۳۶۲ .

حدیث۱۳

امام کاظم علیه السلام :

حدیث۱۴

امام کاظم علیه السلام :

إذا قامَ قائِمُنا قالَ: یا مَعشَرَالفُرسانِ سِیرُوا فی وَسَطِ الطَّریقِ ، یا مَعشَرَ الرِّجالِ سِیرُوا عَلی جَنبَیِ الطَّریقِ ؛

امام کاظم علیه السلام :هنگامی که قائم ما قیام کند ، می گوید : «ای سوارگان! از وسط راه و ای پیادگان از دو سو حرکت کنید .»

تهذیب الأحکام ، ج ۱۰ ، ص ۳۱۴ .

حدیث۱۵

امام کاظم علیه السلام :

رَجُلٌ مِن أهلِ قُم یَدعُو النّاسَ إلَی الحَقِّ یَجتَمِعُ مَعَهُ قَومٌ کَزُبَرِ الحَدیدِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مردی از قم مردم را به حق فرا می خواند و گروهی استوار ، چون پاره های آهن ، پیرامون او گرد می آیند .

بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۲۱۶ .

حدیث۱۶

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ لِلّهِ عِبادا فِی الأرضِ یَسعَونَ فی حَوائجِ النّاسِ هُمُ الآمِنونَ یَومَ القِیامَةِ ؛

امام کاظم علیه السلام :خداوند در زمین بندگانی دارد که برای برآوردن نیازهای مردم می کوشند ؛ اینان ایمنی یافتگان روز قیامت اند .

. الکافی ، ج ۲ ،ص ۱۹۷ .

حدیث۱۷

امام کاظم علیه السلام :

لاتَستَغنِی شِیعَتُنا عَن أربَعٍ : . . . و سُبحَةٌ مِن طِینِ قَبرِ أبی عَبدِاللّه ِ علیه السلام ؛

امام کاظم علیه السلام :پیروان ما به چهار چیز نیازمندند : . . . . و تسبیحی از تربت مزار امام حسین علیه السلام .

. تهذیب الأحکام ، ج ۶ ، ص ۷۵ .

حدیث۱۸

امام کاظم علیه السلام :

المَغبونُ مَن غُبِنَ عُمرُهُ ساعَةً ؛

امام کاظم علیه السلام :زیان کار کسی است که ساعتی از عمرش را زیان کرده باشد .

نزهة الناظر و تنبیه الخاطر ، ص ۱۲۳ .

حدیث۱۹

امام کاظم علیه السلام :

مَن وَلَهَهُ الفَقرُ أبطَرَهُ الغِنی ؛

امام کاظم علیه السلام :آن که ناداری حیرانش کند ، توانگری سرمستش سازد .

بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۱۹۸ .

حدیث۲۰

امام کاظم علیه السلام :

ما تَسابَّ اثنانِ إلّا انْحَطَّ الأعلی إلی مَرتَبَةِ الأسفَلِ ؛

امام کاظم علیه السلام :هیچ گاه دو تن به هم دشنام ندادند جز آن که بالاتر به مرتبه فروتر سقوط کرد .

همان ، ج ۷۸، ص ۳۳۳ .

حدیث۲۱

امام کاظم علیه السلام :

جِهادُ المَرأةِ حُسنُ التَّبَعُّلِ ؛

امام کاظم علیه السلام :جهاد زن خوب شوهر داری کردن است .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۵۰۷ .

حدیث۲۲

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الحَقَّ و إن کانَ فیهِ هَلاکُکَ ، فَإنَّ فِیهِ نَجاتُکَ ؛

امام کاظم علیه السلام :حق را بگو ، اگرچه نابودی تو در آن باشد ؛ زیرا نجات تو در همان است .

. تحف العقول ، ص ۴۰۸ .

حدیث۲۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ العاقِلَ لایَکذِبُ و إن کانَ فیهِ هَواهُ ؛

امام کاظم علیه السلام :خردمند دروغ نمی گوید ، اگرچه میل او در آن باشد .

. همان ، ص ۳۹۱ .

حدیث۲۴

امام کاظم علیه السلام :

التَّوَدُّدُ إلَی النّاسِ نِصفُ العَقلِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مهرورزی با مردم نیمی از عقل است .

. همان ، ص ۴۰۳ .

حدیث۲۵

امام کاظم علیه السلام :

مَن استَوی یَوماهُ فَهُوَ مَغبونٌ و مَن کانَ آخِرُ یَومَیهِ شَرَّهُما فَهُوَ مَلعونٌ و مَن لَم یَعرِفِ الزِّیادَةَ فی نَفسِهِ فَهُوَ فی نُقصانٍ و مَن کانَ إلَی النُّقصانِ فَالمَوتُ خَیرٌ لَهُ مِنَ الحَیاةِ ؛

امام کاظم علیه السلام :کسی که دو روزش با هم برابر باشد، زیان کار است. کسی که امروزش بدتر از دیروزش باشد ، از رحمت خدا به دور است . کسی که رشد و بالندگی در خود نیابد ، به سوی کاستی ها می رود و آن که در راه کاستی و نقصان گام بر می دارد مرگ برایش بهتر از زندگی است .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۲۷ .

حدیث۲۶

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ الحَرامَ لایَنمی و إن نُمِیَ لایُبارَکُ فیهِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مال حرام افزون نمی گردد و اگر هم افزون گردد برکت نمی یابد .

الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۲۵ .

حدیث۲۷

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ الجَنَّةَ و الحُورَ لَتَشتاقُ إلی مَن یَکسَحُ المَساجِدَ و یَأخُذُ مِنهُ القِذی ؛

امام کاظم علیه السلام :بهشت و حورالعین مشتاق دیدار کسی هستند که مسجد را جاروب ، و آن را گردگیری می کند .

بحار الأنوار ، ج ۸۳، ص ۲۸۲ .

حدیث۲۸

امام کاظم علیه السلام :

رَجَبٌ شَهرٌ عَظیمٌ یُضاعِفُ اللّه ُ فیهِ الحَسَناتَ و یَمحُو فیهِ السَّیِّئاتَ ؛

امام کاظم علیه السلام :رجب ماه بزرگی است که خداوند [پاداش] نیکی ها را در آن دو چندان و گناهان را پاک می کند .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۹۲ .

حدیث۲۹

امام کاظم علیه السلام :

ثَلاثٌ مُوبِقاتٌ : نَکثُ الصَّفَقَةِ و تَرکُ السُّنَّةِ و فِراقُ الجَماعَةِ ؛

امام کاظم علیه السلام :سه چیز تباهی می آورد : پیمان شکنی ، رها کردن سنّت و جدا شدن از جماعت .

. میزان الحکمه ، ح ۲۱۲۵۰ .

حدیث۳۰

امام کاظم علیه السلام :

عَونُکَ لِلضَّعیفِ أفضَلُ الصَّدَقَةِ ؛

امام کاظم علیه السلام :کمک کردن تو به ناتوان ، بهترین صدقه است .

تحف العقول ، ص ۴۱۴ .

حدیث۳۱

امام کاظم علیه السلام :

لَو کانَ فِیکُم عِدَّةُ أهلِ بَدرٍ لَقامَ قائمُنا ؛

امام کاظم علیه السلام : اگر به تعداد اهل بدر [مؤمن کامل] در میان شما بود ، قائم ما قیام می کرد .

مشکاة الأنوار ، ص ۱۲۸ .

حدیث۳۲

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن لَم یُحاسِب نَفسَهُ فی کُلِّ یَومٍ ؛

امام کاظم علیه السلام :کسی که هر روز خود را ارزیابی نکند ، از ما نیست .

. الاختصاص ، ص ۲۶ .

حدیث۳۳

امام کاظم علیه السلام :

ما مِن شَیءٍ تَراهُ عَیناکَ إلاّ و فیهِ مَوعِظَةٌ ؛

امام کاظم علیه السلام :در هر چیزی که چشمانت می بیند ، موعظه ای است .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۳۱۹ .

حدیث۳۴

امام کاظم علیه السلام :

مَن کَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النّاسِ کَفَّ اللّهُ عَنهُ عَذابَ یَومِ القِیامَة ؛

امام کاظم علیه السلام :هر کس خشم خود را از مردم باز دارد ، خداوند عذاب خود را در روز قیامت از او باز می دارد .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۰۵ .

حدیث۳۵

امام کاظم علیه السلام :

إذا کانَ ثَلاثَةٌ فی بَیتٍ فَلا یَتَناجی إثنانِ دونَ صاحِبِهِما فَإنَّ ذلِکَ مِمّا یَغُمُّهُ ؛

امام کاظم علیه السلام :هر گاه سه نفر در خانه ای بودند ، دو نفرشان با هم نجوا نکنند ؛ زیرا نجوا کردن ، نفر سوم را ناراحت می کند .

همان ، ص ۶۶۰ .

حدیث۳۶

امام کاظم علیه السلام :

إیّاکَ أن تَمنَعَ فی طاعَةِ اللّهِ فَتُنفِقُ مِثلَیهِ فی مَعصِیَةِ اللّهِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مبادا از خرج کردن در راه طاعت خدا خودداری کنی ، و آن گاه دو برابرش را در معصیت خدا خرج کنی .

تحف العقول ، ص ۴۰۸ .

حدیث۳۷

امام کاظم علیه السلام :

لاتُذهِبِ الحِشمَةَ بَینَکَ و بَینَ أخیکَ وَأبْقِ مِنها فَإنَّ ذَهابَها ذَهابُ الحَیاءِ ؛

امام کاظم علیه السلام :مبادا حریم میان خود و برادرت را [یکسره] از میان ببری ؛ چیزی از آن باقی بگذار ؛ زیرا از میان رفتن آن ، از میان رفتن شرم و حیا است .

همان ، ص ۳۰۷ .

حدیث۳۸

امام کاظم علیه السلام :
أبلِغ خَیرا و قُل خَیرا ولا تَکُن أمَّعَةً ؛
امام کاظم علیه السلام :خیر برسان و سخن نیک بگو و سست رأی و فرمان برِ هر کس مباش .
الاختصاص ، ص ۳۴۳ .

حدیث۳۹

امام کاظم علیه السلام :
المُصیبَةُ لِلصّابِرِ واحِدَةٌ و لِلجازِعِ اثنَتانِ ؛
امام کاظم علیه السلام :مصیبت برای شکیبا یکی است و برای ناشکیبا دوتا .
تحف العقول ، ص ۴۱۴ .

حدیث۴۰

امام کاظم علیه السلام :
الصَّبرُ عَلَی العافِیَةِ أعظَمُ مِنَ الصَّبرِ عَلَی البَلاءِ ؛
امام کاظم علیه السلام :شکیبایی در عافیت بزرگ تر است از شکیبایی در بلا .
مستدرک الوسائل ، ج ۱۱ ص ۲۶۱ .

حدیث۴۱

امام کاظم علیه السلام :
لَو کانَ فِیکُم عِدَّةُ أهلِ بَدرٍ لَقامَ قائِمُنا ؛
امام کاظم علیه السلام :اگر به تعداد اهل بدر [مؤمن کامل] در میان شما بود ، قائم ما قیام می کرد .
مشکاة الأنوار ، ص ۱۲۸ .

حدیث۴۲

امام کاظم علیه السلام :
کانَ یُعرَفُ مَوضِعُ سُجُودِ أبی عَبدِاللّه ِ بِطیبِ رِیحِهِ ؛
امام کاظم علیه السلام :سجده گاه امام صادق علیه السلام از بوی خوش آن شناخته می شد .
. الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۱۱ .

حدیث۴۳

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله کانَ اِذا اَتاهُ الضَّیْفُ اَکَلَ مَعَهُ وَ لَمْ یَرْفَعْ یَدَهُ مِنَالْخِوانِ حَتّی یَرْفَعَ الضَّیْفُ یَدَهُ؛
رسول خدا صـلی الله علیه و آله هرگاه میهمان داشـتند، با او غذا می خوردند و دست از سـفره و غذانمی کشیدند، تا آن که میهمان

دست از غذا خوردن بکشد.

کافی، ج ۶، ص ۲۸۶

حدیث۴۴

امام کاظم علیه السلام :

کانَ النَّبیُّ صلی الله علیه و آله اِذا اَصْبَحَ مَسَحَ عَلی رُؤوسِ وُلْدِهِ وَ وُلْدِ وُلْدِهِ؛

هرگاه صبح می شد پیامبر صلی الله علیه و آله دست نوازش بر سر فرزندان و نوه های خود می کشیدند .

عدة الداعی، ص ۷۹

حدیث۴۵

امام کاظم علیه السلام :

سُئِلَ الکاظِمُ علیه السلام: و أیُّ آیَةٍ أَعظَمُ فی کِتابِ اللّه ؟ فَقالَ: بِسمِ اللّهِالرَّحمنِ الرَّحیمِ؛

از امام کاظم علیه السلام پرسیدند: کدامیک از آیات کتاب خدا برتر و بزرگ تر است؟ فرمودند:بسم اللّه الرحمن الرحیم.

بحارالأنوار، ج ۸۹ ، ص ۲۳۸

حدیث۴۶

امام کاظم علیه السلام :

ما مِن أحَدٍ دَهَمَهُ أَمرٌ یَغُمُّهُ أو کَرَبَتْهُ کُربَةٌ فَرَفَعَ رَأسَهُ إلَی السَّماءِ ثُمَّقالَ ثَلاثَ مَرّاتٍ: بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ إلاّ فَرَّجَ اللّه ُ کُربَتَهُ و أذهَبَ غَمَّهُ؛

هر کس گرفتار چیزی است که غمگینش می سازد یا ناخوشایندی که ناراحتشمی کند، اگر سر به آسمان بلند کند و سه بار بسم اللّه الرحمن الرحیم بگوید، بی تردید،خداوند، گره از کارش خواهد گشود و غمش را برطرف خواهد کرد.

مکارم الأخلاق، ص ۳۴۷

حدیث۴۷

امام کاظم علیه السلام :

طوبی لِلْمُصْلِحینَ بَیْنَ النّاسِ، اُولئِکَ هُمُ الْمُقَرَّبونَ یَوْمَ الْقیامَةِ؛

خوشا به حال اصلاح کنندگان بین مردم، که آنان همان مقرّبان روز قیامت اند.

تحف العقول، ص ۳۹۳

حدیث۴۸

امام کاظم علیه السلام :

اَداءُ الاَمانَهِ وَالصِّدْقُ یَجْلِبانِ الرِّزْقَ، وَالْخیانَهُ وَالْکَذِبُیَجْلِبانِ الفَقْرَ وَ النِّفاقَ؛

ادای امانت و راستگویی روزی را زیاد می کند و خیانت و دروغگویی باعث فقر و نفاقمی شود.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۳۲۷

حدیث۴۹

امام کاظم علیه السلام :

اَلسِّواکُ فِی الخَلاءِ یورِثُ البَخَرَ؛

مسواک زدن در توالت، دهان را بدبو می کند.

من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۲، ح ۱۱۰

حدیث۵۰

امام کاظم علیه السلام :

اذا کـانَ لَـکَ یا سَـماعَهُ اِلَی اللّه عَزَّوَجَلَّ حاجَـهٌ فَقُل : اَللّهُمَّ اِنّی اَسْاَ لُکَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ عَلیٍّ فَاِنَّ لَهُما عِنْـدَکَ شَاْنا مِنَ الشَّاْنِ وَ قَـدْرا مِنَ الْقَـدْرِ فَبِحَقِّ ذالِکَ الشَّاْنِوَ بِحَقِّ ذالِکَ الْقَـدْرِ اَنْ تُصَـلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ، وَ اَنْ تَفْعَلَ بی کَذا وَ کَذا. فَاِنَّهُ اِذاکانَ یَومُ الْقیامَهِ لَمْ یَبْقَ مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبیٌّ مُرْسَلٌ وَ لا مُؤْمِنٌ مُمْتَحَنٌ اِلاّ وَ هُوَ یَحْتاجُاِلَیْهِما فی ذالِکَ الْیَوْمِ ؛

ای سـماعه! هر گاه به درگاه خداونـد عزّوجلّ حاجتی داشتی ، بگو : بار خدایا! به حقّمحمّد و علی ، از تو درخواست می کنم ، زیرا آن دو را نزد تـو مقـام و منزلـتی بزرگ است .پس به حقّ آن مقـام و آن منزلت ، از تو درخواست می کنم که بر محمّـد و خانـدان محمّد ،درود فرستی و فلان و بهمان حاجتم را برآوری، زیرا در روز قیامت ، هیچ فرشته مقرّب وپیامبرِ مُرسل و مؤمن مخلصی نباشد ، مگر این که به آن دو نیازمند باشد.

کافی ، ج ۲، ص ۵۶۲، ح ۲۱

حدیث۵۱

امام کاظم علیه السلام :

اِدْفَعوا مُعالَجَهَ الاَْطِبّاءِ مَا انْدَفَعَ الدّاءُ عَنْکُمْ فَاِنَّهُ بِمَنْزِلَهِ الْبِناءِ قَلیلُهُیَجُرُّ اِلی کَثیرِهِ؛

تا زمانی که بیماری، به جد با شـما درگیر نشده است، درگیر معالجه طبیبان نشوید،که درمان به مانند ساختمان است که اندک آن، شخص را به مقدار فراوانش می کشاند.

علل الشرایع، ص، ۴۶۵، ح ۱۷

حدیث۵۲

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّ لُقْمانَ قالَ لاِبْنِهِ: یا بُنَیَّ اِنَّ الدُّنْیا بَحْرٌ عَمیقٌ قَدْ غَرِقَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ فَلتَکُنْ سَفینَتُکَ فیها تَقْوَی اللّهِ وَ حَشْوُهَا الْایمانَ وَ شِراعُهَا التَّوَکُّلَ وَ قَیِّمُهَا الْعَقْلَوَ دَلیلُهَا الْعِلْمَ وَ سُکّانُهَا الصَّبْرَ؛
لقمان به فرزندش فرمود: «فرزندم! دنیا دریایی عمیق است که بسیاری در آن غرقشدند. پس باید در این دریا، کشتی ات تقوای الهی، بار آن ایمان، بادبانش توکل بر خدا،ناخدایش عقل، راهنمایش علم و سکانش (فرمانش) صبر باشد».

کافی، ج ۱، ص ۱۶، ح ۱۲

حدیث۵۳

امام کاظم علیه السلام :
کَما لا یَقومُ الْجَسَدُ اِلاّ بِالنَّفْسِ الحَیَّةِ فَکَذلِکَ لا یَقومُ الدّینُ اِلاّ بِالنِّیَّةِالصّادِقَةِ وَ لا تَثْبُتُ النِّیَّةُ الصّادِقَهُ اِلاّ بِالْعَقْلِ؛
همان گونه که قوام جسم، تنها به جانِ زنده است، قوام دینداری هم تنها به نیّت پاکاست و نیّت پاک، جز با عقل حاصل نمی شود.

تحف العقول، ص ۳۹۶

حدیث۵۴

امام کاظم علیه السلام :
لَیْسَ مِنّا مَنْ لَمْ یُحاسِبْ نَفْسَهُ فی کُلِّ یَوْمٍ فَاِنْ عَمِلَ خَیْرا اسْتَزادَ اللّه َمِنْهُ وَ حَمِدَ اللّه َ عَلَیْهِ وَ اِنْ عَمِلَ شَیْئا شَرّا اسْتَغْفَرَ اللّه َ وَ تابَ اِلَیْهِ؛
از ما نیست کسی که هر روز اعمال خود را محاسبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدابخواهد بیشتر نیکی کند و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر بدی کرده از خدا آمرزشبخواهد و توبه نماید.

الاختصاص، ص ۲۶

حدیث۵۵

امام کاظم علیه السلام :
قالَ بَعْضُهُم : شَکَوْتُ اِلی اِبِی الْحَسَنِ موسی علیه السلام ابنا لی ، فَقالَ : لاتَضْرِبْهُ، وَاهْجُرْهُ وَ لا تُطِلْ ؛
کسی گفت : از فرزندم به امام کاظم علیه السلامشکایت کردم . ایشان فرمودند : «او را نزن بلکهبا او قهر کن ولی نه به مدّت طولانی .

عدّة الداعی ، ص ۷۹

حدیث۵۶

امام کاظم علیه السلام :

تُسْتَحَبُّ عَرامَةُ الصَّبیِّ فی صِغَرِهِ لِیَکونَ حَلیما فی کِـبَرِهِ، ما یَنْبَغیاَنْ یَکونَ اِلاّ هکَذا ؛

خوب است بچّه در کودکی بازی گوش باشد تا در بزرگ سالی بردبار گردد و شایستهنیست که جز این باشد .

کافی ، ج ۶، ص ۵۱، ح ۲

حدیث۵۷

امام کاظم علیه السلام :

وَاللّه ِ ما اُعْطِیَ مُوْمِنُ قَطَّ خَیْرَ الدُّنْیا وَالاْخِرَهِ، اِلاّ بِحُسْنِ ظَـنِّهِ بِاللّه عَزَّوَجَلَّ و َ رَجائِهِ لَهُ وَ حُسْنِ خُلْقِهِ وَالْکَفِّ عَنِ اغْتیاب الْمُؤْمِنینَ؛

به خـدا قسم خیر دنیا و آخرت را به مؤمنی ندهنـد مگر به سـبب حسن ظن وامیدواری او به خدا و خوش اخلاقی اش و خودداری از غیبت مؤمنان.

بحارالأنوار، ج ۶، ص ۲۸، ح۲۹

حدیث۵۸

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ عِبادا فِی الاْرضِ یَسْعَوْنَ فی حَوائِجِ النّاسِ هُمُ الاْمِنونَ یَوْمَالقیامَهِ؛

خدا را در زمین بندگانی است که برای رفع نیازهای مردم می کوشند. اینان در روزقیامت در امان هستند.

کافی، ج ۲، ص۱۹۷، ح ۲

حدیث۵۹

امام کاظم علیه السلام :

اَلنّاسُ عَلی اَرْبَعَـهِ اَصْـنافٍ: جاهِـلٌ مُتَرَدّی مُعـانِقٌ لِهَواهُ وَ عابِـدٌ مُتَقَوّیکُلَّمـا اَزْدادَ عِبـادَهً اَزْدادَ کِبْرا وَ عـالِمٌ یُریـدُ اَنْ یوطَاَ عُقْباهُ وَ یُحِبُّ مَحْمِدَهَ النّاسِ وَعارِفٌ عَلی طَریقِ الحَقِّ یُحِبُّ القیامَ بِهِ فَهُوَ عاجِزٌ اَوْ مَغْلوبٌ فَهذا اَمْثَلُ اَهْلِ زَمانِکَ وَاَرْجَحُهُمْ عَقْلاً؛

مردم چهـار گروهنـد: جـاهلی که غرق در هوا و هوس و در معرض هلاـکت است، عابـدیکه تظـاهر به تقوا می کنـد و هر چه بیشتر عبادت می نمایـد، تکبرش بیشتر می شود،عالمی که می خواهـد پشت سـرش حرکت کنند و دوست دارد از او تعریف نمایند، وحق شنـاسِ حق پویی که دوست دارد حق را به پـادارد، امـا یا ناتوان است و یا زیر سـلطه.چنین فردی بهترین نمونه روزگار و عاقل ترین مردم دوران است.

خصال، ص ۲۶۲

حدیث۶۰

امام کاظم علیه السلام :

عَنْ عَلیِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ اَخیهِ موسَی بْنِ جَعْفَرٍ علیه السلام قالَ: وَ سَاَلْتُهُعَنْ رَجُلٍ اَعْطی رَجُلاً مِاَةَ دِرْهَمٍ عَلی اَنْ یُعْطیَهُ خَمْسَةَ دَراهِمَ اَوْ اَقَلَّ اَوْ اَکْثَرَ قالَ: هذَاالرِّبَا الْمَحْضُ؛

علی بن جعفر می گوید: از برادرم امام کاظم علیه السلام در مورد مردی که صد درهم قرض بهدیگری داد به این شرط که پنج درهم یا کمتر یا بیشتر به او بدهد پرسیدم؟ فرمودند: اینعمل ربای محض است.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۰۸، ح ۷

حدیث۶۱

امام کاظم علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ قَلیلُ الْکَلامِ کَثیرُ الْعَمَلِ، وَ الْمُنافِقُ کَثیرُ الْکَلامِ قَلیلُ الْعَمَلِ؛

مؤمن کم حرف و پر کار است و منافق پر حرف و کم کار.

تحف العقول، ص۳۹۷

حدیث۶۲

امام کاظم علیه السلام :

مُشاوَرَةُ الْعاقِلِ النّاصِحِ یُمْنٌ وَ بَرَکَةٌ وَ رُشْدٌ وَ تَوفیقٌ مِنَ اللّه ؛

مشورت با عاقلِ خیرخواه، خجستگی، برکت، رشد و توفیقی از سوی خداست.

تحف العقول، ص ۳۹۸

حدیث۶۳

امام کاظم علیه السلام :

عَلَیْکَ بِاللِّفْتِ فَکُلهُ ـ یَعْنی اَلسَّلجَمَ ـ فَاِنَّهُ لَیْسَ مِنْ اَحَدٍ اِلاّ وَ لَهُ عِرْقٌمِنَ الْجُذام، وَ اللِّفْتُ یُذیبُهُ؛

شلغم بخور، زیرا هیچ کس نیست که در او رگی از جذام نباشد، و شلغم این رگرا می سوزاند.

کافی، ج ۶ ، ص ۳۷۲، ح ۱

حدیث۶۴

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الْحَقَّ وَ اِنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ فَاِنَّ فیهِ نَجاتَکَ... اِتَّقِ اللّه َ وَ دَعِ الْباطِلَوَ اِنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فَاِنَّ فیهِ هَلاکَکَ؛
حق را بگو اگر چه نابودی تو در آن باشد، زیرا که نجات تو در آن است... تقوای الهیپیشه کن و باطل را فرو گذار هر چند [به ظاهر] نجات تو در آن باشد، زیرا که نابودی تو درآن است.

تحف العقول، ص ۴۰۸

حدیث۶۵

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! إنَّ العاقِلَ لایَکذِبُ وإن کانَ فیهِ هَواهُ؛
ای هشام! خردمند دروغ نگوید ، هر چند دلخواهش باشد.

حدیث۶۶

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! إنَّ العاقِلَ لایُحَدِّثُ مَن یَخافُ تَکذیبَهُ ولا یَسألُ مَن یَخافُ مَنعَهُ؛
ای هشام! خردمند با آن کس که از تکذیبش بیم دارد ، سخن نمی گوید ، و ازهر کس که از دریغ ورزی اش بیم دارد ، درخواست نمی کند.

حدیث۶۷

امام کاظم علیه السلام :
اِستَحیُوا مِنَ اللّهِ فی سَرائِرِکُم کَما تَستَحیُونَ مِنَ النّاسِ فی عَلانِیَتِکُم؛
از خدا در نهان های خویش شرم دارید ، همچنان که در عیان از مردم ، شرم می کنید.

حدیث۶۸

امام کاظم علیه السلام :
یا هشامُ! تَعلَّم مِنَ العِلمِ ما جَهِلتَ وعَلِّمِ الجاهِلَ مِمّا عُلِّمتَ؛

ای هشام! آنچه از دانش [تاکنون] نیاموخته ای ، بیاموز و از آنچه آموخته ای ، به نادان بیاموز.

حدیث۶۹

امام کاظم علیه السلام :
أکمَلُ المُؤمنینَ إیماناً أحسَنُهُم خُلقا؛
کامل ترینِ مؤمنان در ایمان ، نیک خوترین آنهاست.

حدیث۷۰

امام کاظم علیه السلام :

یا هشامُ! مَثَلُ الدُّنیا مَثَلُ ماءِ البَحرِ کُلَّما شَرِبَ مِنهُ العَطشانُ ازدادَ عَطَشاًحتّی یَقتُلَهُ؛

ای هشام! داستان دنیا به آب دریا مانَد که تشنه هر چه از آن بنوشد ، تشنگی اش فزونی یابد تا او را بکُشد.

حدیث۷۱

امام کاظم علیه السلام :

یا هشامُ! إیّاکَ والکِبرَ فَإنَّهُ لایَدخُلُ الجَنَّةَ مَن کانَ فی قَلبِهِ حَبَّةٌ مِنَ الکِبرِ؛

ای هشام! از بزرگنمایی بپرهیز ؛ زیرا هر کس در او هموزنِ دانه ای بزرگنمایی باشد ، به بهشت درنیاید.

حدیث۷۲

امام کاظم علیه السلام :

یا هشامُ! لَیسَ مِنّا مَن لَم یُحاسِب نَفسَهُ فی کُلِّ یَومٍ فَإن عَمِلَ حَسَناً اِستَزادَ مِنهُ وإن عَمِلَ سَیِّئاً اِستَغفَرَ اللّه َ مِنهُ وتابَ إلَیهِ؛

ای هشام! از ما نیست آن که هر روز به حساب خود نرسد [تا] اگر کار نیک کرده ، بر آن بیفزاید و اگر بد کرده ، از خدا آمرزش خواهد و به درگاهش توبه آرد.

حدیث۷۳

امام کاظم علیه السلام :

یا هشامُ! إیّاکَ وَالطَّمَعَ وَعَلَیکَ بِالیَأسِ مِمّا فی أیدِی النّاسِ؛

ای هشام! از طمع بپرهیز و تو را از آنچه در دست مردم است ، نومیدی باید.

حدیث۷۴

امام کاظم علیه السلام :

مَن أیقَنَ بِالخَلَفِ جادَ بِالعَطِیَّةِ؛

هرکه به عوض (و پاداش) گرفتن یقین داشته باشد ، در بخشندگی ،

گشاده دستی می کند.

حدیث۷۵

امام کاظم علیه السلام :

مَنِ اقتَصَدَ وَقَنَعَ بَقِیَت عَلَیهِ النِّعمَةُ ومَن بَذَّرَ وأسرَفَ زالَت عَنهُ النِّعمَةُ؛

هرکه میانه روی کند و قناعت ورزد ، نعمت بر او بپاید و هر که بی جا مصرف نماید و زیاده روی کند ، نعمتش زوال یابد.

حدیث۷۶

امام کاظم علیه السلام :

إتَّقِ اللّه َ وقُلِ الحَقَّ وإن کانَ فیهِ هَلاکُکَ فَإنَّ فیهِ نَجاتَکَ؛

از خدا پروا دار و حق را بگو ، اگر چه هلاکت تو در آن باشد ، که نجاتت درهمان حقگویی است.

حدیث۷۷

امام کاظم علیه السلام :

إیّاکَ أن تَمنَعَ فی طاعَةِ اللّه ِ فَتُنفِقَ مِثلَیهِ فی مَعصِیَةِ اللّه ِ ؛

بپرهیز که [از صرف مالی] در راه طاعت خدا دریغ ورزی ، آن گاه ، دوچندانش را در راه معصیت خرج کنی.

حدیث۷۸

امام کاظم علیه السلام :

ثَلاثٌ یَجلِینَ البَصَرَ : اَلنَّظَرُ إلَی الخُضرَةِ وَالنَّظَرُ إلَی الماءِ الجاری وَالنَّظَرُ إلَی الوَجهِ الحَسَنِ؛

سه چیز دیده را روشن کند : به سبزه نگریستن ، به آب روان نگریستن و به روی زیبا نگریستن.

حدیث۷۹

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ حُسنُ الجوارِ کَفَّ الأذی ولکِن حُسنُ الجَوارِ الصَّبرُ عَلَی الأذی؛

خوشْ همسایگی [تنها] خودداری از آزار دادن [همسایه] نیست ، بلکه شکیبایی بر آزار [دیدن از همسایه] است.

حدیث۸۰

امام کاظم علیه السلام :

إیّاکَ والضَّجَرَ وَالکَسَلَ فَإنَّهُما یَمنَعانِ حَظَّکَ مِنَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ؛

از تنگْ دلی و تن آسایی بپرهیز ؛ زیرا این هر دو ، تو را از بهره های دنیا وآخرتت باز می دارد.

حدیث۸۱

امام کاظم علیه السلام :

اِجعَلوا لِأَنفُسِکُم حَظّاً مِنَ الدُّنیا بِإعطائِها ما تَشتَهی مِنَ الحَلالِ وما لا یَثلَمُ المُرُوَّةَ

وما لا سَرَفَ فیهِ واستَعینُوا بِذلِکَ عَلی اُمورِ الدّینِ ؛

برای نفس خود از دنیا بهره ای قرار دهید . به آن اندازه که آنچه خواهشِ حلال کند و به مردانگی خللی نرساند و زیاده روی در آن نباشد ، به او بدهید ، و از این روش ، در انجام دادن امور دین یاری جویید (و نیرو یابید).

حدیث۸۲

امام کاظم علیه السلام :

مَن لَم یَتَفَقَّه فِی الدِّینِ لَم یَرضَ اللّه ُ لَهُ عَمَلاً؛

هر که فهمِ دین نیابد ، خداوند ، هیچ کرداری را از او نپسندد.

حدیث۸۳

امام کاظم علیه السلام :

اَلایمانُ هُوَ مَعرِفَةٌ بِالقَلبِ وإقرارٌ بِاللِّسانِ وعَمَلٌ بِالأرکانِ؛

ایمان ، شناخت به دل ، اقرار به زبان و کردار به اندام هاست.

حدیث۸۴

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ الإمامَ زِمامُ الدّینِ ونِظامُ المُسلِمینَ وصَلاحُ الدُّنیا وعِزُّ المُؤمنینَ؛

امام ، زمام دین و [مایه] نظام یافتن مسلمانان و صلاح جهان و عزّت مؤمنان است.

حدیث۸۵

امام کاظم علیه السلام :

مَن ماتَ لا یَعرِفُ إمامَهُ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً ، وحوسِبَ بِما عَمِلَ فِی الإِسلام

امام کاظم علیه السلام : هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت و عملکردش در دوران اسلام مورد بازپرسی قرار می گیرد.

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۲۹۵ عن أبی خالد .

حدیث۸۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی جَوابِ خَلَفِ بنِ حَمّادٍالکوفِیِّ لَمّا سَأَلَهُ عَن مَسأَلَةٍ مُشکِلَةٍ ـ : واللّه ِ ، إنّی ما اُخبِرُکَ إلاّ عَن رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله عَن جَبرَئیلَ عَنِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ خلف بن حمّاد کوفی که پرسش دشواری را از امام پرسید ـ : به خدا سوگند، من تو را آگاه نمی کنم مگر به نقل از رسول خدا صلی الله علیه و آله ، به نقل از جبرئیل به نقل از خداوند عز و جل.

الکافی : ۳ / ۹۴ / ۱ .

حدیث۸۷

امام کاظم علیه السلام :

ـ لِمَن سَأَلَهُ : أنّی لَکُمُ التَّوراةُ والإِنجیلُ وکُتُبُ الأَنبیاءِ ؟ ـ : هِیَ عِنـدَنا وِراثَـةٌ مِن عِنـدِهِم ، نَقرَؤُها کَما قَرَؤوها ، ونَقولُها کما قالوا ، إنَّ اللّه َ لا یَجعَلُ حُجَّةً فی أرضِهِ یُسأَلُ عَن شَیءٍ فَیَقولُ : لا أدری

امام کاظم علیه السلام ـ در حدیث بریه (بریهۀ) که از ایشان پرسید: تورات، انجیل و کتب پیامبران از کجا به شما رسیده است ؟ ـ فرمود : این کتابها از ایشان به ما به ارث رسیده است. ما هم آنها را چنانکه ایشان می خوانده اند می خوانیم و به آنها اعتقاد داریم چنان که آنها اعتقاد داشته اند. خداوند در زمین حجّتی قرار نمی دهد که پیرامون مسأله ای از او پرسش کنند و او بگوید: نمی دانم.

الکافی : ۱ / ۲۲۷ / ۱ عن هشام بن الحکم .

حدیث۸۸

امام کاظم علیه السلام :

مَبلَغُ عِلمِنا عَلی ثَلاثَـةِ وُجوهٍ : ماضٍ وغابِرٍ وحادِثٍ ، فَأَمَّا الماضـی فَمُفَسَّرٌ ، وأمَّا الغابِرُ فَمَزبورٌ ، وأمَّا الحادِثُ فَقَـذفٌ فِی القُلوبِ ، ونَقرٌ فِی الأَسماعِ ، وهُوَ أفضَلُ عِلمِنا ، ولا نَبِیَّ بَعدَ نَبِیِّنا

امام کاظم علیه السلام : دانش ما به سه گونه : گذشته، آینده و پدید شونده، گذشته، که تفسیر شده است و آینده، که در جامعه و مصحف نوشته شده و پدید شونده، که از راه الهام به دل و تأثیر در گوش باشد و این بهترین دانش ماست و پس از پیامبر ما دیگر پیامبری نیست.

الکافی : ۱ / ۲۶۴ / ۱ عن علیّ السائیّ ، وذکره أیضًا فی : ۸ / ۱۲۵ / ۹۵ عن علیّ بن سوید ، بصائر الدرجات : ۳۱۹ / ۳ عن علیّ السائیّ ، وذکره أیضًا فی : ۳۱۸ / ۱ عن علیّ السائیّ عن الإمام الصادق علیه السلام ، دلائل الإمامۀ : ۵۲۴ / ۴۹۵ عن علیّ بن محمّد السمریّ عن الإمام المهدیّ علیه السلام .

حدیث۸۹

امام کاظم علیه السلام :

نَحنُ فِی العِلمِ وَالشَّجاعَةِ سَواءٌ ، وفِی العَطایا عَلی قَدرِ ما نُؤمَرُ

امام کاظم علیه السلام: ما همه در علم و شجاعت، یکسانیم ولی در بخشش، به اندازه ای هستیم که مأموریم.

الکافی : ۱ / ۲۷۵ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۴۸۰ / ۳ کلاهما عن علیّ بن جعفر .

حدیث۹۰

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا طَلَبَ مِنهُ السِّندِیُّ بنُ شاهَکَ أن یُکَفِّنَهُ ـ : إنّا أهلُ بَیتٍ حَجُّ صَرورَتِنا ومُهورُ نِسائِنا وأکفانُنا مِن طَهورِ أموالِنا

امام کاظم علیه السلام ـ به سندی بن شاهک که خواستار به عهده گرفتن تکفین ایشان بود ، فرمود : ما خاندانی هستیم که [هزینه]نخستین حج و کابین زنان و [هزینه]کفنمان از پاک ترین اموال ماست.

الفقیه : ۱ / ۱۸۹ / ۵۷۷ ، الإرشاد : ۲ / ۲۴۳ ، تحف العقول : ۴۱۲ ، روضهٔ الواعظین : ۲۴۳ ، فلاح السائل : ۷۲ ، الغیبهٔ للطوسیّ : ۳۰ / ۶ .

حدیث۹۱

امام کاظم علیه السلام :

مَن تَقَدَّمَ إلی وَلایَتِنا اُخِّرَ عَن سَقَرَ ، ومَن تَأَخَّرَ عَنّا تَقَدَّمَ إلی سَقَرَ

امام کاظم علیه السلام: هرکه به سوی ولایت ما پیش رود از دوزخ واپس مانـد و هرکه از ولایت ما عقب مانـد به سوی دوزخ پیش رود.

الکافی: ۱/۴۳۴/۹۱ عن محمّدبن الفضیل ، مجمع البیان : ۱۰/۵۹۱ عن محمّدبن الفضیل عن أبی الفضل .

حدیث۹۲

امام کاظم علیه السلام :

وإنَّما جَعَلَ اللّه ُ هـذَا الخُمسَ خاصَّةً لَهُم دونَ مَساکینِ النّاسِ وأبناءِ سَبیلِهِم ، عِوَضًا لَهُم مِن صَدَقاتِ النّاسِ ، تَنزیهًا مِنَ اللّه ِ لَهُم لِقَرابَتِهِم بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، وکَرامَهً مِنَ اللّه ِ لَهُم عَن أوساخِ النّاسِ ، فَجَعَلَ لَهُم خاصَّةً مِن عِندِهِ ما یُغنیهِم بِهِ عَن أن یُصَیِّرَهُم فی مَوضِعِ الذُّلِّ وَالمَسکَنَهِٔ

امام کاظم علیه السلام: خداوند در حقیقت این خمس را مختصّ آنان قرار داد و نه برای بینوایان و در راه ماندگان سایر مردم و این برای آنهـا به جـای صـدقات مردم است [که بر سادات حرام گردیـده] و برای آن است که خداونـد خواسته است ایشان را به سـبب خویشاونـدیشان با رسول خـدا صلی الله علیه و آله از چرکهای [اموال]مردم [یعنی صـدقات و زکات]پاک گردانـد و بـدین وسیله کرامتشان بخشد؛ لذا مال مخصوصی را از جانب خود برای آنان مقررّ داشت تا به واسطه آن بی نیاز

شوند و در معرض خواری و درویشی قرار نگیرند.

الکافی : ۱ / ۵۴۰ / ۴ عن حمّاد بن عیسی عن بعض أصحابنا .

حدیث۹۳

امام کاظم علیه السلام :

مَن أبغَضَنا فَقَد أبغَضَ مُحَمَّدًا ، ومَن أبغَضَ مُحَمَّدًا فَقَد أبغَضَ اللّه َ ، ومَن أبغَضَ اللّه َ عَزَّوجَلَّ کانَ حَقًّا عَلَی اللّه ِ أن یُصلِیَهُ النّارَ وما لَهُ مِن نَصیرٍ

امام کاظم علیه السلام: هر کس ما را دشـمن بـدارد، محمّد را دشـمن داشته است و هرکس محمّد را دشـمن بدارد، خدا را دشـمن داشته است و هرکه خدای عز و جلرا دشمن بدارد، بر خداوند حقّ است که او را در آتش افکند و وی را هیچ یاوری نباشد.

کامل الزیارات : ۳۳۶ عن عبد الرحمن بن مسلم .

حدیث۹۴

امام کاظم علیه السلام :

أسأَلُکَ أن تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّدٍ عَبـدِکَ ورَسولِکَ . . . اللّهُمَّ صَلِّ عَلی أهلِ بَیتِهِ أئِمَّهِٔ الهُدی ، ومَصابیحِ الدُّجی ، واُمَنائِکَ فی خَلقِکَ ،

وأصـفِيائِکَ مِن عِبادِکَ، وحُجَجِکَ فیأرضِکَ، ومَنارِکَ فیبِلادِکَ، الصّابِرینَ عَلی بَلائِکَ ، الطّالِبینَ رِضاکَ ، الموفینَ بِوَعـدِکَ ، غَیرَ شـاکّینَ فیـکَ ولا جاحِـدینَ عِبادَتَکَ، وأولِیائِکَ ، وسَـلائِلِ أولیائِکَ ، وخُزّانِ عِلمِکَ ، الَّذین جَعَلتَهُم مَفاتیـحَ الهُـدی ، ونورَ مَصابیحِ الدُّجی ، صَلَواتُکَ عَلَیهِم ورَحمَتُکَ ورِضوانُکَ .

اللّهُمَّ صَـلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلُ مُحَمَّدٍ ، وعَلی مَنـارِکَ فی عِبـادِکَ ، الـدّاعی إلیـکَ بِإِذنِـکَ ، القائِمِ بِأَمرِکَ ، المُؤَدّی عَن رَسولِکَ عَلَیهِ وآلِهِ السَّلامُ .

اللّهُمَّ إذا أظهَرتَهُ فَأَنجِز لَهُ ما وَعَدتَهُ ، وسُق إلَیهِ أصـحابَهُ وَانصُـرهُ ، وقَوِّ ناصِـریهِ ، وبَلِّغهُ أفضَلَ أمَلِهِ ، وأعطِهِ سُؤلَهُ ، وجَدِّد بِهِ عَن مُحَمَّدٍ وأهـلِ بَیتِهِ بَعـدَ الـذُّلِّ الَّذی قَـد نَزَلَ بِهِم بَعـدَ نَبِیِّکَ فَصـاروا مَقتولینَ مَطرودینَ مُشَـرَّدینَ خـائِفینَ غَیرَ آمِنینَ . لَقوا فی جَنبِـکَ ـ ابتِغـاءَ مَرضاتِکَ وطاعَتِکَ ـ الأَذی وَالتَّکذیبَ ، فَصَبَروا عَلی ما أصابَهُم فیکَ ، راضینَ بِذلِکَ ، مُسَلِّمینَ لَکَ فی

جَمیعِ ما وَرَدَ عَلَیهِم وما یَرِدُ إلَیهِم .

اللّهُمَّ عَجِّل فَرَجَ قائِمِهِم بِأَمرِکَ ، وَانصُـرهُ وَانصُـر بِهِ دینَکَ الَّذی غُیِّرَ وبُـدِّلَ ، وجَدِّد بِهِ مَا امتَحی مِنهُ وبُدِّلَ بَعدَ نَبِیِّکَ صـلی الله علیه و آله

امام کاظم علیه السلام: بارخدایا، بر اهل بیت او (محمّد صلی الله علیه و آله) صلوات فرست، همانان که پیشوایان هدایتند وچراغهای فروزان در تاریکیها و اُمنای تو در میان خلقت وبنـدگان برگزیـده ات وحجّت های تو در روی زمینت ومناره های تو در شـهرهایت، شکیبایان بر بلایت، جویندگان خشـنودیت، وفاکنندگان به وعده ات، آنان که در تو شکّ ندارند و منکر عبادت تو نیستند، دوستان توانـد و از نسـل دوسـتان تو و خزانه داران دانش تو، همانان که کلیـدهای هـدایت قرارشان دادی و پرتو چراغهای تاریکیها، درود و رحمت و رضوان تو بر آنان باد.

بارخـدایا! بر محمّـد و آل محمّـد درود فرست و نیز بر او که چراغ راهنمای تو در میان بندگان توست، همو که به اذن تو به سوی تو دعوت می کند و فرمان تو را بر پا می دارد و پیام رسول تو را، که بر او و خاندانش سلام باد، می رساند.

بارخدایا، آن گاه که او را آشکار ساختی، وعده ای را که به او داده ای به کار بند و یارانش را به سوی او روان کن و یاریش رسان و یـارانش را نیرو ده و او را بـه بهـترین آرزویش برسـان و خواسـته اش را برآور و بـه واسطه او، محمّـد و اهـل بیتش را کـه بعـد از پیامبرت آن بلاها و سـتمها بر سـرشان آمـد، قـدرتی تازه بخش، همانان که دسـتخوش کشـتار و طرد و آوارگی و رعب و وحشت و ناامنی شدند و به خاطر آن که جویای خشـنودی و طاعت تو بودند، آزارها دیدند و تکذیب شدند، ولی بر آن چه [از رنج و سـختی و محنت که]در راه

تو به آنان رسـید، شـکیبایی کردنـد و آنها را به جان خریدنـد و در تمام آن چه که بر سـرشان آمـد و می آید، تسـلیم (خواست) تو شدند.

بار خدایا! در فرج قائم آنان که فرمان تو را برپا می دارد، تعجیل فرما و او را یاری رسان و به واسـطه او دینت را که دسـتخوش تغییر و تبدیل شده است، نصرت عطا فرما و به وسیله او آن چه را از دینت که بعد از پیامبر تو نابود و تحریف گشته، تجدید فرما.

جمال الاُسبوع : ۱۸۶ .

حدیث۹۵

امام كاظم عليه السلام :

رَجُلٌ مِن أهلِ قُمَّ يَدعُو النّاسَ إلَى الحَقِّ ، يَجتَمِعُ مَعَهُ قَومٌ كَزُبَرِ الحَديدِ ، لا تُزِلُّهُمُ الرِّياحُ العَواصِفُ ، ولا يَمِلّونَ مِنَ الحَربِ ولا يَجبُنونَ ، وعَلَى اللّه يَتَوَكَّلونَ ، وَالعاقِبَةُ لِلمُتَّقينَ

امام كاظم عليه السـلام: مردى از اهالى قم، مردم را به سوى حقّ فرا مى خوانـد و عده اى بر گردش جمع مى شوند كه چونان قطعات آهن، سـخت و اسـتوارند، بادهاى توفنـده، آنان را از جاى نمى جنبانـد و از جنگ، خسـته نمى شوند و از آن، نمى هراسـند، به خدا توكّل دارند و عاقبت، از آنِ پرهيزگاران است.

البحار : ۶۰ / ۲۱۶ / ۳۷ نقلاً عن كتاب تاريخ قم عن أيّوب بن يحيى الجندل .

حديث۹۶

امام كاظم عليه السلام :

ـ فى بَيانِ ذِكرِ سَجدَةِ الشُّكرِ ـ : اللّهُمَّ إنّى أنشُدُكَ بِإيوائِكَ

امام كاظم عليه السـلام ـ در بيان ذكر سـجده شكر ـ : بار خدايا، تو را به حقّ وعده اى كه به دوستانت داده اى و متعهد شده اى آنان را بر دشـمن خودت و دشـمن آنـان پيروز گردانى، قسم مى دهم كه بر محمّـد و آل محمّـد كه حافظان (دين و شـريعت تو و امانت دارانت) هستند، درود فرستى؛ بار خدايا، آسانى پس از دشوارى (و فرج بعد از شدت) را از تو مسألت مى كنم.

قوله عليه السـلام : «بإيوائك» الوأى بمعنى الوعـد ، والإيواء لم يأتِ فى اللغـة بهـذا المعنى ، وعـدم ذكرهم لايدلّ على العدم ، مع أنّه يمكن أن يكون من قولهم : آوى فلانا : أى أجاره وأسكنه ، فكان الواعد يؤدّى الوعد إلى نفسه لكنّه بعيد . قال فى النهاية فى حديث وهب : إنّ اللّه تعالى قال : إنّى أويت على نفسـى أن أذكر من ذكرنى . قال القتيبى : هذا غلط ، إلاّ أن يكون من المقلوب . والصحيح : وأيت من الوأى وهو الوعد ، يقول : جعلته وعدا على نفسى ، انتهى .

والوعد هو الذى قال اللّه تعالى :

حديث۹۷

امام كاظم عليه السلام :

لَيسَ مِنّا مَن لَم يُحاسِب نَفسَهُ كُلَّ يَوم ، فَإن عَمِلَ حَسَنًا اِستَزادَ اللّه َ، وإن عَمِلَ سَيِّئًا اِستَغفَرَ اللّه َ مِنهُ وتابَ إلَيهِ

امـام كـاظم عليه السلام: از ما نيست كسـى كه هر روز، به حساب اعمال خود رسيدگى نكنـد تا اگر ديـد كار نيك كرده است، از خداوند بيشتر بخواهد و اگر كار بد كرده، براى آن از خداوند آمرزش بخواهد و به درگاه او توبه كند.

الكافى : ۲ / ۴۵۳ / ۲ عن إبراهيم بن عمر اليمانىّ ، وراجع تحف العقول : ۳۹۶ ، الاختصاص : ۲۶ و ۲۴۳ ، مشكاة الأنوار : ۷۰ و ۲۴۷ ، الزهد للحسين بن سعيد : ۷۶ / ۲۰۳ .

حديث۹۸

امام كاظم عليه السلام :

إنَّ لُقمـان قـالَ لِابنِهِ : . . . يابُنَيَّ ، إنَّ الـدُّنيا بَحرٌ عَميقٌ ، قـد غَرِقَ فيها عالَمٌ كَثيرٌ ، فَلتَكُن سَفينَتُكَ فيها تَقوَى اللّهِ ، وحَشوُهَا الإيمانَ ، وشِراعُهَا التَّوَكُّلَ ، وقَيِّمُهَا

امام كاظم عليه السـلام : لقمان به فرزنـدش گفت: «... فرزندم! دنيا ، درياى ژرفى است كه مردمان بسيارى در آن غرق شدند . پس

کشتی تو در آن باید تقوای الهی باشد و اندرون آن کشتی ، ایمان و بادبانش ، توکلّ و ناخدایش ، خِرد و راهنمایش ، دانش و سُکّانش ، شکیبایی».

القیِّم : السیّد وسائس الأمر (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۵۰۲ «قیم») .

حدیث۹۹

امام کاظم علیه السلام :

کُن فِی الدُّنیا کَساکِنِ دارٍ لَیسَت لَهُ ، إنَّما یَنتَظِرُ الرَّحیلَ .

امام کاظم علیه السلام : در دنیا ، مانند کسی باش که در خانه ای ساکن است که مال او نیست و منتظر رفتن است.

تحف العقول : ص ۳۹۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۱۳ ح ۱ .

حدیث۱۰۰

امام کاظم علیه السلام :

اِجعَلوا لِاءَنفُسِکُم حَظّا مِنَ الدُّنیا بِإِعطائِها ما تَشتَهی مِنَ الحَلالِ وما لا یَثلِمُ المُروءَةَ وما لا سَرَفَ فیهِ ، وَاستَعینوا بِذلِکَ عَلی اُمورِ الدّینِ ، فَإِنَّهُ رُوِیَ : لَیسَ مِنّا مَن تَرَکَ دُنیاهُ لِدینِهِ ، أو تَرَکَ دینَهُ لِدُنیاهُ .

امام کاظم علیه السلام : با برآوردن خواست های روای خود تا آن جا که به مروّت [و شخصیّت] صدمه نزند و اسراف نباشد، خویشتن را از دنیا بهره مند سازید و از دنیا در کارهای دینتان کمک بگیرید؛ زیرا روایت شده است که: از ما نیست آن که دنیایش را برای دینش یا دینش را به خاطر دنیایش وا گذارد.

تحف العقول : ص ۴۱۰ ، الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ص ۳۳۷ عن العالم علیه السلام وفیه «لم ینل» بدل «لا یثلم» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۲۱ ح ۱۸ .

حدیث۱۰۱

امام کاظم علیه السلام :

الدُّنیا دارُ مَن لا دارَ لَهُ ، ومالُ مَن لا مالَ لَهُ ، ولَها یَجمَعُ مَن لا عَقلَ لَهُ ، وشَهَواتِها یَطلُبُ مَن لا فَهمَ لَهُ ، وعَلَیها یُعادی مَن لا عِلمَ لَهُ ، وعَلَیها یَحسُدُ مَن لا فِقهَ لَهُ ، ولَها یَسعی مَن لا یَقینَ لَهُ .

. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله : دنیا، سرای کسی است که سرایی ندارد و دارایی کسی است که مالی ندارد و کسی از بَهرِ آن گِرد می آورد که خِرَد ندارد و کسی در پیِ خواسته های دنیوی می رود که فهم ندارد، و کسی بر سرِ دنیا دشمنی می ورزد که شناخت ندارد و کسی به خاطر آن حسادت می ورزد که دانایی ندارد و کسی برای آن تلاش می کند که [به آخرت] یقین ندارد.

مشکاة الأنوار : ص ۴۶۷ ح ۱۵۶۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۷۰ ، روضة الواعظین : ص ۴۹۱ ، إرشاد القلوب : ص ۱۸۶ ولیس فیه «ومال مَنْ لا مالَ له» ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۳ ح ۱۱۱ ؛ إحیاء علوم الدین : ج ۳ ص ۳۰۰ ولیس فیه «وشهواتها یطلب من لا فَهْمَ له» .

حدیث۱۰۲

امام کاظم علیه السلام :

أوحَی اللّهُ تَعالی إلی داوودَ علیه السلام : یا داوودُ ، حَذِّر وأنذِر أصحابَکَ عَن حُبِّ الشَّهَواتِ ، فَإِنَّ المُعَلَّقَةَ قُلوبُهُم بِشَهَواتِ الدُّنیا قُلوبُهُم مَحجوبَةٌ عَنّی .

امام کاظم علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی کرد: «ای داوود! یارانت را از دوستیِ هوس ها بر حذر بدار و به آنان هشدار بده؛ زیرا آنان که به خواست های دنیوی دل بسته اند ، دل هایشان از من در حجاب است».

تحف العقول : ص ۳۹۷ ، التحصین لابن فهد : ص ۶ ح ۳ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۱۳ ح ۱ .

حدیث۱۰۳

امام کاظم علیه السلام :

: یا هِشامُ ، إنَّ المَسیحَ علیه السلام قالَ لِلحَوارِیّین : . . . إنَّ أجزَعَکُم عِندَ البَلاءِ لَأَشَدُّکُم حُبّا لِلدُّنیا ، وإنَّ أصبَرَکُم عَلَی البَلاءِ لَأَزهَدُکُم فِی الدُّنیا .

امام کاظم علیه السلام ـ در سفارش به هشام ـ : ای هشام! مسیح علیه السلام به حواریان فرمود: «... بی تاب ترینِ شما در هنگام بلا ، علاقه مندترینِ شما به دنیاست، و شکیباترینتان در بلا ، زاهدترینِ شما در دنیاست».

تحف العقول:ص۳۹۲ـ۳۹۳ وص۵۰۹ من دون إسنادٍ إلی الإمام الکاظم علیه السلام ، بحار الأنوار : ج۱ ص۱۴۶ ح ۳۰؛ البدایة والنهایة : ج ۹ ص ۳۰۰ ، الدرّ المنثور : ج ۲ ص ۲۰۵ نقلاً عن أحمد وکلاهما عن وهب بن منبه نحوه.

حدیث۱۰۴

امام کاظم علیه السلام :

: اِحذَر هذِهِ الدُّنیا وَاحذَر أهلَها .

امام کاظم علیه السلام ـ در توصیه هایش به هشام بن حکم ـ : از این دنیا بر حذر باش و از اهل آن حذر کن.

تحف العقول : ص ۴۰۰ ، بحار الأنوار : ج ۱ ، ص ۱۵۷ ، ر ۳۰ .

حدیث۱۰۵

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ أعظَمَ النّاسِ قَدرا الَّذی لا یَرَی الدُّنیا لِنَفسِهِ خَطَرا .

امام کاظم علیه السلام : با ارزش ترینِ مردم ، کسی است که برای دنیا ارزشی قائل نباشد.

الکافی : ج ۱ ص ۱۹ ح ۱۲ عن هشام بن الحکم ، تحف العقول : ص ۳۸۹ ، الدرّة الباهرة : ص ۲۸ عن الإمام الباقر علیه السلام وفیه «قدرا» بدل «خطرا» ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۱ ح ۳۰.

حدیث۱۰۶

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ أصبَرَکُم عَلَی البَلاءِ لَأَزهَدُکُم فِی الدُّنیا .

امام کاظم علیه السلام : صبورترینِ شما در برابر بلا ، زاهدترینِ شما در دنیاست.

تحف العقول : ص ۳۹۳ عن هشام بن الحکم وص ۵۰۹ عن عیسی علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۶ .

حدیث۱۰۷

امام کاظم علیه السلام :

: یـا هِشامُ ، إنَّ العاقِلَ نَظَرَ إلَی الـدُّنیا وإلی أهلِها فَعَلِمَ أنَّها لا تُنالُ إلاّ بِالمَشَـقَّةِ ، ونَظَرَ إلَی الآخِرَةِ فَعَلِمَ أنَّها لا تُنالُ إلاّ بِالمَشَـقَّةِ ، فَطَلَبَ بِالمَشَقَّةِ أبقاهُما .

یا هِشام ، إنَّ العُقَلاءَ زَهِـدوا فِی الـدُّنیا ورَغِبوا فِی الآخِرَةِ ؛ لِاءَنَّهُم عَلِموا أنَّ الـدُّنیا طالِبَـةٌ مَطلوبَـةٌ ، وَالآخِرَةَ طالِبَـةٌ ومَطلوبَةٌ ، فَمَن طَلَبَ الآخِرَةَ طَلَبَتهُ الدُّنیا حَتّی یَستَوفِیَ مِنها رِزقَهُ ، ومَن طَلَبَ الدُّنیا طَلَبَتهُ الآخِرَةُ فَیَأتیهِ المَوتُ فَیُفسِدُ عَلَیهِ دُنیاهُ وآخِرَتَهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ به هشام بن حکم ـ : ای هشام! خردمند ، درباره دنیا و اهل آن اندیشید و دریافت که دنیا جز با رنج به دست نمی آیـد، و در باره آخرت نیز اندیشـید و دریافت که به آن نیز جز با رنـج نمی توان رسـید. پس با قبول رنج ، در طلب پاینده تر از آن دو بر آمد.

ای هشام! خردمنـدان ، از دنیا دل بر کندند و به آخرت ، دل بسـتند؛ زیرا دریافتند که دنیا خواهان است و خواسـته شده و آخرت نیز خواهـان است و خواسته شـده ، و کسـی که آخرت را بطلبـد ، دنیا در طلب او بر می آیـد تا او روزی اش را به طور کامل از دنیا بر گیرد، و کسی که دنیا را طلب کند ، آخرت در طلب او بر می آید. و مرگش در می رسد و دنیا و آخرتش را بر او تباه می گرداند.

الکافی : ج ۱ ص ۱۸ ح ۱۲ عن هشام بن الحکم وراجع تحف العقول : ص ۳۸۷ وبحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۱ ح ۱ .

حدیث۱۰۸

امام کاظم علیه السلام :

: إنَّ شَیئا هذا آخِرُهُ لَحَقیقٌ

امام کاظم علیه السـلام ـ بر سـر گوری ـ : چیزی (دنیا) که انجامش این است ، به راستی ، سزاوار است که از همان آغاز ، بدان زهد ورزیده شود، و چیزی (آخرت) که آغازش این است ، هر آینه سزاوار است که از انجام آن ، ترسیده شود.

فلانٌ حَقیقٌ بکذا : أی خَلیق (المصباح المنیر : ص ۱۴۴ «حقق») .

حدیث۱۰۹

امام کاظم علیه السلام :

أهینُوا الدُّنیا وتَهاوَنوا بِها ؛ فَإِنَّها ما أهانَها قَومٌ إلاّ هَنَّأَهُمُ اللّه ُ العَیشَ ، وما أعَزَّها قَومٌ إلاّ تَعِبوا وذَلّوا .

امـام کاظم علیه السـلام : دنیا را سـبک بداریـد و آن را دست کم گیریـد؛ چرا که هیـچ مردمی دنیا را سـبک نداشـتند ، مگر آن که خداوند زندگی را برایشان گوارا ساخت؛ و هیچ مردمی دنیا را ارج ننهادند ، مگر این که به زحمت و خواری افتادند.

أعلام الدین : ص ۲۸۰ وراجع شرح نهج البلاغة : ج ۱۹ ص ۳۲۷ وسیر أعلام النبلاء : ج ۴ ص ۵۷۹ .

حدیث۱۱۰

امام کاظم علیه السلام :

ما أهانَ الدُّنیا قَومٌ قَطُّ إلاّ هَنَّأَهُمُ اللّه ُ إیّاها وبارَکَ لَهُم فیها ، وما أعَزَّها قَومٌ قَطُّ إلاّ نَغَّصَهُمُ اللّه ُ إیّاها .

امـام کـاظم علیـه السـلام : هرگز هیـچ مردمی دنیـا را سـبک نداشـتند ، مگر این که خداونـدآن را برایشـان گـوارا سـاخت و در آن

برکتشان داد؛ و هرگز هیچ قومی دنیا را عزیز نداشتند ، مگر این که خداوند آن را به کامشان تلخ ساخت.

تاریخ الیعقوبی : ج ۲ ص ۴۱۴ عن الحسن بن أسد .

حدیث۱۱۱

امام کاظم علیه السلام :

أهينُوا الـدُّنيا فَـإِنَّهُ أهنَـأُ مـا يَكونُ عَلَيكُم ؛ فَإِنَّهُ ما أهانَ قَومٌ الـدُّنيا إلاّ هَنَّأَهُمُ اللّه ُ العَيشَ ، وما أعَزَّها قَومٌ إلاّ ذَلّوا وتَعِبوا وكانَت عاقِبَتُهُم النَّدامَةَ .

امام کاظم علیه السلام : دنیا را کم اهمّیت شمارید؛ زیرا این ، گواراترین چیز بر شماست؛ چرا که هیچ مردمی دنیا را سبک نشمردند مگر این که خداوند زندگی را برایشان گوارا گردانید، و هیچ مردمی دنیا را عزیز نداشتند ، مگر این که خوار و خسته شدند و عاقبتشان پشیمانی بود.

إرشاد القلوب : ص ۱۸ .

حدیث۱۱۲

امام کاظم علیه السلام :

قالَ أبو ذَرٍّ رحمه الله : جَزَى اللّه ُ الـدُّنيا عَنّی مَـذَمَّةً بَعدَ رَغيفَينِ مِنَ الشَّعيرِ ؛ أتَغَدّى بِأَحَدِهِما وأتَعَشّـى بِالآخَرِ ، وبَعدَ شَـملَتَيِ الصّوفِ ؛ أتَّزِرُ

بِإِحداهُما وأتَرَدّى بِالاُخرى .

امام کاظم علیه السلام : ابو ذر ـ که رحمت خدا بر او باد ـ گفت: از سوی من ، پس از آن دو قرص نان جوین ـ که یکی را چاشت می خورم و دیگری را شام ـ و

پس از آن دو جامه پشمین ـ که یکی را شلوار خویش می سازم و دیگری را ردای خویش ـ ، نکوهش خدا بر دنیا باد!.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۷ ، الأمالی للطوسی : ص ۷۰۲ ح ۱۵۰۲ ، رجال الکشّی : ج ۱ ص ۱۲۰ الرقم ۵۴ نحوه وکلّها عن موسی بن بکر ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۰۱ ح ۱۰ .

حدیث۱۱۳

امام کاظم علیه السلام :

: إنَّ شَيئاً هذا آخِرُهُ لَحَقيقٌ أن يُزهَدَ فی أوَّلِهِ، وإنَّ شَيئاً هذا أوَّلُهُ لَحَقيقٌ أن يُخافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در سخنانی بر سر قبری که بر آن حاضر شده بود ـ : چیزی (دنیا و زندگی) که پایانش این است ، سزاوار است که به ابتدای آن ، دل بسته نشود ، و چیزی (آخرت) که ابتدایش این جاست ، سزاوار است که از پایان آن ، ترسیده شود.

معانی الأخبار : ص ۳۴۳ ، تحف العقول : ص ۴۰۸ کلاهما عن حفص بن غیاث النخعی ، بحار الأنوار: ج ۷۳ ص ۱۰۳ ح ۹۱ .

حدیث۱۱۴

امام کاظم علیه السلام :

: یا هِشامُ ، إنَّ المَسیحَ علیه السلام قالَ لِلحَوارِیّینَ : ... یا عَبیدَ الدُّنیا ، بِحَقٍّ أقولُ لَکُم : لا تُدرِکونَ شَرَفَ الآخِرَةِ إلاّ بِتَرکِ ما تُحِبّونَ ، فَلا تُنظِروا بِالتَّوبَةِ غَدا ؛ فَإِنَّ دونَ غَدٍ یَوما ولَیلَةً و قَضاءَ اللّهِ فیهِما یَغدو و یَروحُ.

امام کاظم علیه السلام ـ خطاب به هشام بن حَکَم ـ : ای هشام! مسیح علیه السلام به حواریان فرمود : « ... ای بندگان دنیا! حقیقتی را به شما بگویم : به شرافت آخرت نمی رسید ، مگر با وا نهادن آنچه دوست می دارید . پس ، کار توبه را به فردا میفکنید ؛ زیرا که قبل از فردا[ی قیامت] ، روز و شبی است و قضای (حُکم) خداوند در آن روز و شب ، آمد و شد می کند» .

تحف العقول : ص ۳۹۲ و ص ۵۰۸ عن عیسی علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۴۵ ح ۳۰ .

حدیث۱۱۵

امام کاظم علیه السلام :

: اللّهُمَّ بِبِرِّکَ القَدیمِ ... أنتَ اللّهُ الَّذی لا إلهَ إلاّ أنتَ ، لَقَد فازَ مَن والاکَ ، وسَعِدَ مَن ناجاکَ ، وعَزَّ مَن ناداکَ ، وظَفِرَ مَن رَجاکَ ، وغَنِمَ مَن قَصَدَکَ ، ورَبِحَ مَن تاجَرَکَ.

امام کاظم علیه السلام ـ از دعای ایشان در تعقیبات نماز ـ : بارخدایا! به حقّ احسان دیرین و ازلی ات ... ؛ تویی آن خدایی که معبودی جز تو نیست . هر آینه رستگار شد آن که پیروی تو کرد ، و نیک بخت شد آن که با تو به راز و نیاز پرداخت ، و عزّتمند شد آن که تو را صدا زد ، و کامیاب شد آن که به تو امید بست ، و غنیمت بُرد آن که آهنگ [کوی] تو کرد ، و سود بُرد آن که با تو سودا کرد.

مصباح المتهجّد : ص ۵۹ ح ۹۲ ، البلد الأمین : ص ۱۳ ، المصباح للکفعمی : ص ۳۵ وفیه «ورُحِمَ» بدل «وربح» من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۵۳ ح ۵۸ نقلاً عن الکتاب العتیق الغروی .

حدیث۱۱۶

امام کاظم علیه السلام :

لا رِبحَ إلاّ لِمَن باعَ اللّهَ نَفسَهُ .

امام کاظم علیه السلام : سود نبُرد ، مگر آن کس که خویشتن را به خدا فروخت.

أعلام الدین : ص ۱۲۰.

حدیث۱۱۷

امام کاظم علیه السلام :

مَن رَضِیَ مِنَ اللّهِ بِالدُّنیا فَقَد رَضِیَ بِالخَسیسِ.

امام کاظم علیه السلام : کسی که از خداوند به دنیا رضایت دهد ، به پَست ، رضایت داده است.

تحف العقول : ص ۳۹۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۰۶ ح ۱ .

حدیث۱۱۸

امام کاظم علیه السلام :

لا تُذهِبِ الحِشمَةَ بَینَکَ وبَینَ أخیکَ ، أبقِ مِنها ؛ فَإِنَّ ذَهابَها ذَهابُ الحَیاءِ ، وبَقاءُ الحِشمَةِ بَقاءُ المَوَدَّةِ .

امام کاظم علیه السلام : احترام میان خود و برادرت را از بین مَبَر و چیزی از آن بگذار ؛ زیرا از میان رفتن آن ، از میان رفتن شرم است و بر جای بودن احترام ، [عامل]بر جای بودن دوستی است .

تحف العقول : ۴۰۹ و ص ۳۷۰ ، الکافی : ۲ / ۶۷۲ / ۵ عن الإمام الکاظم علیه السلامولیس فیه «وبقاء الحشمة» ، مشکاة الأنوار : ۲۲۰ و ص ۱۰۵ عن خالد بن نجیح عن الإمام الصادق علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۲۰ / ۱۴ .

حدیث۱۱۹

امام کاظم علیه السلام :

دَخَلتُ عَلی أبِی الحَسَنِ الأَوَّلِ علیه السلام فَقالَ لی: یا صَفوانُ، کُلُّ شَیءٍمِنکَ حَسَنٌ جَمیلٌ ماخَلا شَیئا واحِدا .

قُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، أیُّ شَیءٍ؟

قالَ : إکراؤُکَ جِمالَکَ مِن هذَا الرَّجُلِ ؛ یَعنی هارونَ .

قُلتُ : وَاللّهِ ما أکرَیتُهُ أشَرا ، ولا بَطَرا ، ولا لِصَیدٍ ، ولا لِلَهوٍ ، ولکِنّی اُکریهِ لِهذَا الطَّریقِ؛ یَعنی طَریقَ مَکَّةَ، ولا أتَوَلّاهُ بِنَفسی ولکِن أنصِبُ غِلمانی.

فَقالَ لی : یا صَفوانُ ، أیَقَعُ کِراؤُکَ عَلَیهِم؟

قُلتُ : نَعَم جُعِلتُ فِداکَ .

قالَ : فَقالَ لی : أتُحِبُّ بَقاءَهُم حَتّی یَخرُجَ کِراؤُکَ؟

قُلتُ : نَعَم .

قالَ : فَمَن أحَبَّ بَقاءَهُم فَهُوَ مِنهُم ، ومَن کانَ مِنهُم کانَ وَرَدَ النّارَ .

قالَ صَفوانُ : فَذَهَبتُ وبِعتُ جِمالی عَن آخِرِها .

فَبَلَغَ ذلِکَ إلی هارونَ ، فَدَعانی ، فَقالَ لی : یا صَفوانُ ، بَلَغَنی أنَّکَ بِعتَ جِمالَکَ؟

قُلتُ : نَعَم .

فَقالَ : لِمَ؟

قُلتُ : أنَا شَیخٌ کَبیرٌ ، وإنَّ الغِلمانَ لا یَفونَ بِالأَعمالِ .

فَقالَ : هَیهاتَ أیهاتَ ، إنّی لَأَعلَمُ مَن أشارَ عَلَیکَ بِهذا ؛ موسَی بنُ جعفَرٍ .

قُلتُ : ما لی ولِموسَی بنِ جَعفَرٍ!

فَقالَ : دَع هذا عَنکَ ، فَوَاللّهِ لَولا حُسنُ صُحبَتِکَ لَقَتَلتُکَ .

رجال الکشّی ـ به نقل از حسن بن علی بن فَضّال، از صَفْوان بن مِهران جَمّال ـ : نزد امام موسی کاظم علیه السلامرفتم. ایشان به من فرمود: «ای صفوان! همه رفتارت خوب است ، جز یک چیز».

گفتم : فدایت شوم ! چه چیز ؟

فرمود : «کرایه دادن شترهایت به این مرد ، یعنی هارون» .

گفتم : به خدا سوگند ، شترهایم را برای سرمستی و بدمستی یا شکار و لهو ، به او کرایه نمی دهم ؛ بلکه آنها را برای پیمودن این راه (راه مکّه) کرایه می دهم و خودم نیز همراه او نمی روم و غلامانم را برای این کار، راهی می کنم.

حضرت به من فرمود : «ای صفوان! آیا کرایه تو را باید بپردازند ؟» .

گفتم : فدایت شوم ، آری!

فرمود : «آیا دوست داری تا زمانی که کرایه ات را دریافت می کنی ، زنده بمانند ؟» .

گفتم : آری .

فرمود : «هرکس خواستار بقای آنان باشد ، از آنان است و هرکس از آنان باشد ، به دوزخ می رود» .

[صفوان می گوید :]من نیز رفتم و همه شترهایم را فروختم .

خبر این ماجرا به هارون رسید و او مرا خواند و به من گفت : ای صفوان! شنیده ام که شترهایت را فروخته ای ؟

گفتم : آری .

گفت : چرا ؟

گفتم : من پیرمردی فرتوت هستم و غلامانم نیز کارها را درست انجام نمی دهند .

هارون گفت : هیهات ! این طور نیست . من می دانم چه کسی تو را به این کار وا داشته است ؛ موسی بن جعفر .

گفتم : مرا چه به موسی بن جعفر!

گفت : دست بردار! به خدا سوگند ، اگر به جهت خوش معاشرتی ات نبود ، تو را می کشتم .

رجال الکشّی : ۲ / ۷۴۰ / ۸۲۸ .

حدیث۱۲۰

امام کاظم علیه السلام :

: وقَد عَلِمتُ أنَّ أفضَل

الزّادِ لِلرّاحِلِ إلَیکَ عَزمُ إرادَةٍ یَختارُکَ بِها وَقَد ناجاک بِعَزمِ الإرادَةِ قَلبی .

امام کاظم علیه السلام ـ در دعایش ، زمانی که او را به سوی بغداد می برند ـ : می دانم که برترین توشه رهرو به سوی تو ، اراده استواری است که با آن ، تو را برمی گزینند ، و اینک ، قلبم با اراده ای استوار با تو رازگویی می کند .

اقبال الأعمال : ۳ / ۲۷۶ ، مصباح المتهجّد: ۸۱۴ ، مصباح الزّائر : ۱۸۷ .

حدیث۱۲۱

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «یَـٰٓأَیُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُواْ تُوبُوٓاْ إِلَی اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا» ـ : یَتوبُ العَبدُ ثُمَّ لا یَرجِعُ فیهِ ، وإنَّ أحَبَّ عِبادِ اللّه ِ إلَی اللّه ِ المُتَّقِی التّائِبُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در تفسیر آیه «ای کسانی که ایمان آورده اید ! به سوی خدا ، خالصانه توبه کنید» ـ : مقصود آن است که بنده توبه کند و دیگر به گناه بازنگردد . محبوب ترین بندگان در نزد خداوند ، پرهیزگارِ توبه کار است .

تفسیر القمّی : ۲ / ۳۷۷ عن محمّد بن الفضیل ، بحار الأنوار : ۶ / ۲۰ / ۸ . راجع : إنّ اللّه سبحانه یحبّ هؤلاء / المفتّن التوّاب .

حدیث۱۲۲

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَلَّ وعَزَّ یُبغِضُ العَبدَ النَّوّامَ الفارِغَ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل بنده پُر خوابِ بیکار را دشمن می دارد .

الکافی : ۵ / ۸۴ / ۲ عن بشیر الدهّان ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۱۶۹ / ۳۶۳۵ نحوه ، عوالی اللآلی : ۳ / ۲۰۱ / ۲۶ ولیس فیه «النوّام» .

حدیث۱۲۳

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی کِتابِهِ إلی هارونَ الرَّشیدِ،لَمّا طَلَبَ مِنهُ المَوعِظَةَ ـ : ما مِن شَیءٍ تَراهُ عَینُکَ إلّا وفیهِ مَوعِظَةٌ .

امام کاظم علیه السلام ـ در نامه خود به هارون الرشید که از آن حضرت پند و موعظه خواسته بود ـ نوشت: هیچ چیزی نیست که چشم تو آن را ببیند مگر اینکه در آن پند و موعظتی است.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۲۴/۱۴.

حدیث۱۲۴

امام کاظم علیه السلام :

إذا وَعَدتُمُ الصِّغارَ فأوفُوالَهُم ؛ فإنَّهُم یَرَونَ أنّکُم أنتُمُ الّذینَ تَرزُقونَهُم ، وإنّ اللّه َ لایغضَبُ بشَیءٍ کغَضَبِهِ لِلنِّساءِ والصِّبیانِ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه به کودکان وعده ای دادیدبه آن عمل کنید؛ زیرا آنها فکر می کنند این شما هستید که به آنها روزی می دهید و خداوند به اندازه ای که برای زنان و کودکان خشم می گیرد، برای هیچ چیز به خشم نمی آید.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۷۳/۲۳.

حدیث۱۲۵

امام کاظم علیه السلام :

إنّ العاقِلَ ... لا یَعِدُ ما لا یَقدِرُعَلَیهِ .

امام کاظم علیه السلام : خردمند ، ... به چیزی که نمی تواند ، وعده نمی دهد .

الکافی : ۱ / ۲۰ / ۱۲ .

حدیث۱۲۶

امام کاظم علیه السلام :

إنّ اللّه َ لَم یَرفَعِ المُتَواضِعینَبقَدرِ تَواضُعِهِم،ولکنْ رَفَعَهُم بِقَدرِ عَظَمَتِهِ ومَجدِهِ.

امام کاظم علیه السلام : خداوند فروتنان را به اندازه فروتنی شان بالا نمی برد، بلکه آنان را به اندازه عظمت و بزرگی خود رفعت می بخشد.

تحف العقول : ۳۹۹.

حدیث۱۲۷

امام کاظم علیه السلام :

إنّ الزَّرعَ یَنبُتُ فی السَّهلِ ولا یَنبُتُ فی الصَّفا ؛ فکـذلکَ الحِکمَـةُ تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَواضِعِ ، ولا تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَکبِّرِ الجَبّارِ ؛ لأنّ اللّه َ جَعلَ التَّواضُعَ آلَةَ العَقلِ ، وجَعَلَ التَّکبُّرَ مِن آلَةِ الجَهلِ .

امـام کـاظم علیـه السـلام : همانـا زراعت در دشت می رویـدو روی تخته سـنگ برآمـده نمی رویـد. حکمت نیز چنین است، در دل شخص فروتن آبـاد می شـود و در دل انسـان متکـبّر و گردنفراز آبـاد نمی شـود؛ زیرا خداونـد فروتنی را ابزار خرد قرار داده است و تکبر را ابزار نابخردی.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۲/۱.

حدیث۱۲۸

امام کاظم علیه السلام :

ـ لِجَعفرِ بنِ محمّـدِ العاصِـمیِّ ـ : یا عاصِمُ، کیفَ أنتُم فی التَّواصُلِ والتَّواسـی؟ [قالَ:]قلتُ : علی أفضَلِ ما کانَ علَیهِ أحَـدٌ . قالَ : أیَأتی أحَدُکُم إلی دُکّانِ أخیهِ أو مَنزِلِهِ عِندَ الضّائقَةِ فیَستَخرِجُ کِیسَهُ ویأخُذُ مایَحتاجُ إلَیهِ فلا یُنکِرُ علَیهِ ؟! قالَ : لا ، قالَ : فَلَستُم علی ما اُحِبُّ فی التَّواصُلِ .

امـام کـاظم علیه السـلام ـ خـطاب به جـعفر بـن محمّـدعـاصـمی ـ : ای عاصم ، در زمینه مراوده باهم و همـدردی با یکـدیگر چگونه هستیـد ؟ عرض کردم : در بهترین وضـعی که یـک نفر می توانـد داشـته باشـد . فرمود : آیا چنین هست که فردی از شـما در هنگام تنگدستی به دکّان یا منزل برادرش برود و دخل او را بیرون کشد و آنچه احتیاج دارد بردارد و برادرش به او اعتراض نکند ؟ عاصـم عرض کرد : نه . حضرت فرمود : پس ، در مراوده باهم آن طور که من دوست دارم نیستید .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۳۱ / ۲۸ .

حدیث۱۲۹

امام کاظم علیه السلام :

إذا مَرَّ بکَ

امام کاظم علیه السـلام : هرگاه دو کار برایت پیش آمـدکه ندانستی کدام یک بهتر و درست تر است، بنگر که کدام یک از آنها به هوس تو نزدیکتر است، با همان مخالفت کن؛ زیرا درست های بسیاری در مخالفت کردن با هوای نَفْست نهفته است.

فی بعض النسخ «وإذا خرّبک أمران» وخرّبه أمر : أی نزل به وأهمّه . (کما فی هامش المصدر).

حدیث۱۳۰

امام کاظم علیه السلام :

لا تُعَوِّدْ عَینَیکَ کَثرَةَ النَّومِ ؛فإنّها أقَلُّ شَیءٍ فی الجَسَدِ شُکرا .

امام کاظم علیه السلام : چشمانت را به پرخوابی عادت مده؛ زیرا چشم ها ناسپاس ترین عضو بدن هستند.

تفسیر العیّاشیّ : ۲ / ۱۱۵ / ۱۴۹.

حدیث۱۳۱

امام کاظم علیه السلام :

إنّ اللّه َ جَلَّ وعَزَّ يُبغِضُ العَبدَ النَّوّامَ الفارِغَ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل ، از بنده پرخوابِ بیکار نفرت دارد.

الكافى : ۵ / ۸۴ / ۲.

حدیث۱۳۲

امام کاظم علیه السلام :

إيّاكَ أن تَمنَعَ فى طاعَهِ اللّه ِ ، فتُنفِقَ مِثلَيهِ فى مَعصيَةِ اللّه ِ .

امام کاظم علیه السلام : از خرج کردن در راه طاعت خدا دریغ مکن که [لاجرم] دو چندان آن را در راه معصیت خدا خرج خواهی کرد.

تحف العقول : ۴۰۸.

حدیث۱۳۳

امام کاظم علیه السلام :

مَنِ اقتَصَدَ وقَنَعَ بَقِيَت علَيهِ النِّعمَةُ، ومَن بَذَّرَ وأسرَفَ زالَت عنهُ النِّعمَةُ .

امام کاظم علیه السلام : کسی که صرفه جو و قانع باشد،نعمت برایش می ماند و کسی که ریخت و پاش و اسراف کند نعمت از او زوال می یابد.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۳۲۷ / ۴.

حدیث۱۳۴

امام کاظم علیه السلام :

كانَ يحيَى بنُ زَكريّا عليهماالسلاميَبكى ولا يَضحَكُ ، وكانَ عيسَى بنُ مَريمَ عليهماالسلاميَضحَكُ ويَبكى ، وكانَ الّذى يَصنَعُ عيسى عليه السلام أفضَلَ مِنَ الّذى كانَ يَصنَعُ يحيى عليه السلام .

امام کاظم علیه السلام : روش یحیی بن زکریّا علیهماالسلاماین بود که می گریست و هیچ گاه نمی خندید؛ عیسی بن مریم هم می خندید و هم می گریست و کاری که عیسی علیه السلام می کرد، برتر از کاری بود که یحیی علیه السلام می کرد.

الكافى : ۲/۶۶۵/۲۰ .

حدیث۱۳۵

امام کاظم علیه السلام :

ما بَعَثَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ نَبيّا ولا وَصِيّا إلّا سَخِيّا .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل هیچ نبیّ یا وصیّی نفرستاد مگر اینکه سخاوتمند بود.

الكافى : ۴/۳۹/۴ .

حدیث۱۳۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا دَخَلَ علی رجُلٍ قد غَرِقَفی سَکَراتِ المَوتِ ـ : المَوتُ هُو المَصْفاةُ یُصَفّی المؤمنینَ مِن ذُنوبِهِم فیکونُ آخِرُ ألَم یُصیبُهُم کَفّارَةَ آخِرِ وِزرٍ بَقِیَ علَیهِم ، ویُصَفّی الکافِرینَ مِن حَسَناتِهِم فیکونُ آخِرَ لَذّةٍ أو راحَةٍ تَلحَقُهُم ، وهُو آخِرُ ثَوابِ حسَنَةٍ تکونُ لَهُم ... .

امام کاظم علیه السلام ـ وقتی نزد مردی رفت که در سکرات مرگ فرو رفته بود ـ فرمود: مرگ صافی ای است که مؤمنان را از گناهانشان صاف می کند و آخرین دردی است که به عنوان کفّاره آخرین گناهی که در وجودشان می باشد به آنها می رسد و کافران را نیز از حسناتشان صاف می سازد و آخرین خوشی یا آسایشی است که به عنوان آخرین پاداش حسنه ای که دارند، به ایشان می رسد... .

معانی الأخبار : ۲۸۹/۶

حدیث۱۳۷

امام کاظم علیه السلام :

إذا مَرِضَ المؤمنُ أوحَی اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلی صاحِبِ الشِّمالِ : لا تَکتُبْ علی عَبدی مادامَ فی حَبسی ووَثاقی ذَنبا. ویُوحی إلی صاحِبِ الیَمینِ أنِ اکتُبْ لِعَبدی ما کُنتَ تَکتُبُهُ فی صِحَّتِهِ مِن الحَسَناتِ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه مؤمن بیمار شود، خداوند عز و جل به فرشته دست چپ او وحی فرماید که برای بنده ام، تا زمانی که در زندان و بند من است، گناهی منویس . و به فرشته دست راست او وحی می فرماید که همان حسناتی را که در زمان سلامتی بنده ام می نوشتی، برایش بنویس.

الکافی : ۳/۱۱۴/۷

حدیث۱۳۸

امام کاظم علیه السلام :

المَعروفُ غُلٌّ لا یَفُکُّهُ إلّامُکافَأةٌ أو شُکرٌ .

امام کاظم علیه السلام : نیکی واحسان قلاده ای است که جز جبران کردن یا تشکر آن را باز نمی کند.

الدّرة الباهرة : ۳۴.

حدیث۱۳۹

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «هَلْ جَزاءُ الإحْسانِ إلّا الإحْسانُ» ـ : جَرَت فی المُؤمِنِ والکافِرِ والبَرِّ والفاجِرِ ، مَن صُنِعَ إلَیهِ مَعروفٌ فعَلَیهِ أن یُکافِئَ بهِ ، ولَیسَتِ المُکافَأةُ أن تَصنَعَ کما صَنَعَ حتّی تَری فَضلَکَ ، فإن صَنَعتَ کما صَنَعَ فلَهُ الفَضلُ بالابتِداءِ .

امام کاظم علیه السلام ـ درباره آیه «آیا سزای نیکی جزنیکی است؟» ـ فرمود : این آیه درباره مؤمن و کافر و نیک و بد جاری است. به هرکس خوبی شود، باید آن را پاداش دهد. پاداش دادن، این نیست که همان احسانی را کنی که او کرده است، مگر این که برتری خود را نشان دهی؛ زیرا اگر همان را کنی که او کرده است، به سبب این که آغازگر احسان می باشد، برتری از آنِ اوست.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۱/۱

حدیث۱۴۰

امام کاظم علیه السلام :

یا رسولَ اللّه قد عَلَّمتُ ابنی هذا الکتابَ ففی أیِّ شیءٍ اُسَلِّمُهُ ؟ فقالَ ـ : سَلِّمْهُ للّه أبوکَ ، ولا تُسَلِّمْهُ فی خَمسٍ : لا تُسَلِّمْهُ سَیّاءً ، ولا صایغا ، ولا قَصّابا ، ولا حَنّاطا ، ولا نَخّاسا .

فقالَ : یا رسولَ اللّه صلی الله علیه و آله ، وما السَّیّاءُ ؟ قالَ : الـذی یَبیعُ الأکفانَ ویَتَمَنّی مَوتَ اُمَّتی ، ولَلمَولُودُ مِن اُمَّتی أحَبُّ إلَیَّ ممّا طَلَعَت علَیهِ الشَّمسُ ، وأما الصائغُ فإنّهُ یُعالِجُ غَبنَ اُمّتی ، فأمّا القَصّابُ فإنّهُ یَذبَحُ حتّی تَذهَبَ الرَّحمَةُ مِن قَلبِهِ ، وأمّا الحَنَّاطُ فإنّهُ یَحتَکِرُ الطَّعامَ علی اُمَّتی ، ولَأن یَلقَی اللّه ُ العَبـدَ سارِقا أحَبُ إلیَّمِن أن یَلقاهُ قـدِ احتَکَرَ طَعاما أربَعینَ یَوما . وأمّا النَّخّاسُ فإنّهُ أتانی جَبَرئیلُ علیه السلام فقالَ : یا محمّدُ ، إنَّ شِرارَ اُمَّتِکَ الذینَ یَبیعُونَ النّاسَ .

امام کاظم علیه السـلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمدو به ایشان عرض کرد: من این فرزندم را سواد آموخته ام؛ حالا او را به چه شـغلی بگمارم؟ حضـرت فرمود : خدا پدرت را بیامرزد، او را در هر شـغلی بگذار اما به پنج گروه مسـپارش: سـیّاء، زرگر، قصّاب، گندم فروش و برده فروش.

مرد عرض کرد: ای رسول خـدا! سـیّاء کیست؟ فرمود: کسـی که کفن می فروشـد و آرزوی مرگ افراد امّت مرا دارد، در حـالی که یـک نـوزاد امّت خود را، از هر آنچه آفتـاب بر آن می تابـد بیشـتر دوست دارم. امـا زرگر؛ زیرا به فکر مغبون سـاختن افراد امّت من است. اما قصاب؛ زیرا آنقـدر حیوان می کشـد که رحم از دلش رخت بر می بنـدد. اما گندم فروش؛ زیرا ارزاق امّت مرا احتکار می کنـد. اگر کسـی بـا عنوان دزد، خـدا را دیـدار کنـد بهتر است از این که او را دیـدار کنـد، در حالی که چهل روز خوراک مردم را احتکار کرده باشد. اما برده فروش؛ زیرا جبرئیل علیه السـلام نزد من آمد و گفت: ای محمّد! بدترین افراد امّت تو، کسانی هستند که انسان خرید و فروش می کنند.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۷۷/۱.

حدیث۱۴۱

امام کاظم علیه السلام :

ـ لِهشامٍ وهُو یَعِظُهُ ـ : إنّ العاقِلَ لا یَکذِبُ وإن کانَ فیهِ هَواهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در اندرز به هشام ـ فرمود : خردمند دروغ نمی گوید، اگر چه منافع اودر آن باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۵/۱.

حدیث۱۴۲

امام کاظم علیه السلام :

إنّ الزَّرعَ یَنبُتُ فی السَّهـلِ ولا ـ یَنبُتُ فی الصَّفا ، فکـذلکَ الحِکمَـةُ تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَواضِعِ ولا تَعمُرُ فی قَلبِ المُتَکبِّرِ الجَبّارِ ؛ لِأنَّ اللّهَ جَعَـلَ التَّواضُعَ آلـةَ العَقلِ ، وجَعَلَ التَّکَبُّرَ مِن آلـةِ الجَهلِ ، ألَم تَعلَمْ أنّ مَن شَـمَخَ إلَی السَّقفِ برأسِهِ شَـجَّهُ ، ومَن خَفَضَ رأسَهُ استَظَلَّ تَحتَهُ وأکَنَّهُ ؟! وکذلکَ مَن لم یَتَواضَعْ للّه خَفَضَهُ اللّه ُ ، ومَن تَواضَعَ للّه رَفَعَهُ .

امـام کـاظم علیـه السـلام : همانـا زراعـت، در دشـت پست می رویـد و روی تخته سـنگ نمی رویـد. حکمت نیز چنین است: در دل شخص فروتن آباد می شود و در دل متکبر گردنفراز آباد نمی شود؛ زیرا که خداونـد فروتنی را ابزار خرد و دانایی قرار داده و تکبر

را از ابزار نادانی. مگر نمی دانی که هر کس سرش را به سقف ساید، سرش می شکافد و هر که سر پایین گیرد در زیرسقف سایه و پناه می گیرد. بدین سان نیز هر که برای خدا فروتنی نکند، خداوند او را پست گرداند و هر که برای خدا فروتنی کند، خداوند او را بالا برد.

تحف العقول : ۳۹۶.

حدیث۱۴۳

امام کاظم علیه السلام :

أوحَى اللّهُ تعالى إلى داودَ علیه السلام :یا داودُ ، حَذِّرْ وأنذِرْ (ونَذِّرْ) أصحابَکَ عن حُبِّ الشَّهَواتِ ، فإنّ المُعَلَّقَةَ قُلوبُهُم بِشَهَواتِ الدنیا قُلوبُهُم مَحجوبَةٌ عَنِّی .

امام کاظم علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود که: ای داوود! یاران خود را از شهوت پرستی بر حذر دار و بیم ده؛ زیرا کسانی که دلهایشان آویخته به شهوت دنیاست، دلهایشان از من در پرده است.

تحف العقول : ۳۹۷.

حدیث۱۴۴

امام کاظم علیه السلام :

ـ عندَ قَبرٍ ـ : إنّ شیئا هذاآخِرُهُ لَحَقیقٌ أن یُزهَدَ فی أوَّلِهِ ، وإنّ شیئاهذا أوَّلُهُ لَحَقیقٌ أن یُخافَ آخِرُهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در کنار یک گور ـ فرمود : چیزی که پایانش این است، سزاست که از همان آغاز دل از آن برکَنند و چیزی که آغازش این است ، بجاست که از پایانش بترسند.

معانی الأخبار : ۳۴۳/۱.

حدیث۱۴۵

امام کاظم علیه السلام :

تَفقَّهُوا فی دِینِ اللّه ، فإنَ الفِقهَ مِفتاحُ البَصیرَةِ ، وتَمامُ العِبادَةِ ، والسَّببُ إلَى المَنازِلِ الرَّفیعَةِ والرُّتَبِ الجَلیلَةِ فی الدِّینِ والدنیا ، وفَضلُ الفَقیهِ علَى العابِدِ کَفَضلِ الشَّمسِ علَى الکواکِبِ ، ومَن لم یَتَفَقَّهْ فی دِینِهِ لم یَرضَ اللّهُ لَهُ عَمَلاً .

امام کاظم علیه السلام : در دین خدا فقیه و دانا شوید؛ زیرا فقه کلید بصیرت است و مایه کمال عبادت و وسیله رسیدن به مقامات بلند و مراتب عالی دینی و دنیایی.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۱/۱۹.

حدیث۱۴۶

امام کاظم علیه السلام :

إنّ اللّهَ تعالى لَیُبغِضُ العَبدَالنَّوّامَ ، إنّ اللّهَ تعالى لَیُبغِضُ العَبدَ الفارِغَ .

امام کاظم علیه السلام : همانا خداوند متعال از بنده پر خواب نفرت دارد؛ به تحقیق خداوند متعال از بنده بیکار نفرت دارد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۱۶۹/۳۶۳۵.

حدیث۱۴۷

امام کاظم علیه السلام :
مَن ذَكَرَ رجُلًا مِن خَلفِهِ بما هُوفيهِ ممّا عَرَفَهُ الناسُ لم يَغتَبْهُ ، ومَن ذَكَرَهُ مِن خَلفِهِ بما هُو فيهِ ممّا لايَعرِفُهُ الناسُ اغتابَهُ .
امام کاظم علیه السلام : هر کس پشت سر دیگری چیزی بگوید که در او هست و مردم هم آن را می دانند غیبتش نکرده است، اما اگر کسی پشت سرش چیزی را بگوید که در او هست ولی مردم نمی دانند، غیبتش کرده است.
الکافی : ۲/۳۵۸/۶.

حدیث۱۴۸

امام کاظم علیه السلام :
ـ لَمّا سَألَهُ رَجُلٌ مِن أهلِ فارِسَ : أتَعلَمُونَ الغَيبَ؟ ـ : قالَ أبو جعفرٍ عليه السلام : يُبسَطُ لَنا العِلمُ فَنَعلَمُ ، ويُقبَضُ عنّا فلا نَعلَمُ . وقالَ : سِرُّ اللّه عَزَّوجلَّ أسَرَّهُ إلى جَبرَئيلَ عليه السلام ، وأسَرَّهُ جَبرَئيلُ إلى محمّدٍ صلى الله عليه و آله ، وأسَرَّهُ محمّدٌ إلى مَن شاءَ اللّهُ .
امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به مردی از ایرانیان که پرسید : آیا شما غیب می دانید؟ ـ فرمود : امام باقر علیه السلام فرمود : چون علم [الهی] برای ما گشوده شود، می دانیم و هر گاه بر ما بسته شود، نمی دانیم. و فرمود : علم، راز خدای عز و جلاست که آن را با جبرئیل علیه السلام در میان گذاشت و جبرئیل با محمّد صلی الله علیه و آله در میان گذاشت و محمّد با هر که خواست آن را در میان نهاد.
الکافی : ۱/۲۵۶/۱.

حدیث۱۴۹

امام کاظم علیه السلام :
ـ لَمّا مَرَّ بهشامِ بنِ الحَكَمِ وهو يَبيعُ السَّابِرِيَّ فِي الظِّلالِ ـ : يا هِشامُ ، إنّ البَيعَ فِي الظِلِّ غِشٌّ ، وإنَّ الغِشَّ لا يَحِلُّ .
امام کاظم علیه السلام ـ چون بر هشام بن حکم که درسایه (تاریکی) مشغول فروختن پارچه شاپوری بود، گذشت ـ فرمود : ای هشام! فروختن کالا در سایه، دغلی است، و دغلی [در معامله] روا نیست.
الکافی : ۵/۱۶۰/۶.

حدیث۱۵۰

امام کاظم علیه السلام :
دَخَلَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله المَسجِدَفإذا جَماعَةٌ قَد أطافوا بِرَجُلٍ ، فقالَ : ما هذا ؟ فقيلَ : عَلّامَةٌ ، قالَ : وما العَلّامَةُ ؟ قالوا : أعلَمُ النّاسِ بِأنسابِ العَرَبِ ووَقائعِها ،وأيّامِ الجاهِلِيَّةِ ، وبِالأشعارِ والعَرَبِيَّةِ ، فقالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه و آله : ذاكَ عِلمٌ لا يَضُرُّ مَن جَهِلَهُ ، ولا يَنفَعُ مَن عَلِمَهُ .
امام کاظم علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد مسجد شد، دید عده ای گرد مردی جمع شده اند، فرمود: چه خبر است؟ عرض شد: علاّمه است. فرمود: علاّمه یعنی چه؟ عرض کردند: او داناترین مردم است به انساب عرب وجنگهای ایشان و به روزگار جاهلیت و اشعار عربی. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: اینها دانشی است که اگر کسی ندانـد، به او زیانی نرساند و اگر

کسی بداند، او را سودی نبخشد.

الأمالی للصدوق : ۳۴۰/۴۰۳.

حدیث۱۵۱

امام کاظم علیه السلام :

لا عِلمَ إلّا مِن عالِمٍ رَبّانِیٍّ ، ومَعرِفَةُ العالِمِ بِالعَقلِ .

امـام کـاظم علیه السـلام : علم جز از عالم ربّانی به دست نیایـد (آن را جز از عالم ربّانی نبایـد فرا گرفت) و شـناخت چنین عالمی به خِرَد است.

تحف العقول : ۳۸۷ .

حدیث۱۵۲

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ العاقِلَ رَضِیَ بِالدُّونِ مِنَ الدّنیامَعَ الحِکمَةِ ، ولَم یَرضَ بِالدُّونِ مِنَ الحِکمَةِ مَعَ الدّنیا ؛ فَلِذلکَ رَبِحَت تِجارَتُهُم .

امام کاظم علیه السلام : خردمند به کم و کاست دنیا درصورتی که با حکمت توأم باشد خرسند است، ولی اگر دنیا را داشته باشد و از حکمت کم بهره باشد خرسند نیست؛از این رو تجارتشان سودمند گشت.

الکافی : ۱/۱۷/۱۲ .

حدیث۱۵۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ العاقِلَ لا یُحَدِّثُ مَن یَخافُ تَکـذیبَهُ ، ولا یَسألُ مَن یَخافُ مَنعَهُ ،ولا یَعِـدُ ما لا یَقـدِرُ عَلَیهِ ، ولا یَرجو ما یُعَنَّفُ بِرَجائهِ ، ولا یَتَقَـدَّمُ عَلی ما یَخافُ العَجزَ عَنهُ .

امام کاظم علیه السلام : خردمند به کسی که می ترسدتکذیبش کند، سخنی نمی گوید و از کسی که می ترسد مضایقه کند، چیزی نمی خواهد و وعده ای را که از عهده انجامش برنمی آید، نمی دهد و به آنچه که در امیدواریش سرزنش شود، امید نمی بندد و به کاری که می ترسد در آن درماند اقدام نمی ورزد.

تحف العقول : ۳۹۰.

حدیث۱۵۴

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی وَصِیَّتِهِ لِهِشامِ بنِ الحَکَمِ ـ : ما بَعَثَ اللّه ُ أنبیاءَهُ ورُسُلَهُ إلی عِبادِهِ إلّا لِیَعقِلوا عَنِ اللّهِ ، فأحسَنُهُم استِجابَةً أحسَنُهُم مَعرِفَةً ، وأعلَمُهُم بِأمرِ اللّهِ أحسَنُهُم عَقلاً ، وأکمَلُهُم عَقلاً أرفَعُهُم دَرَجَةً فی الدّنیا والآخِرَةِ .

امام کاظم علیه السـلام ـ در سـفارش به هشام بن حکم ـ فرمود: خداونـد پیامبران و رسولان خود را به سوی بنـدگانش نفرسـتاد مگر برای این که درباره خـدا انـدیشه کننـد. پس، هر کس از آنان که شـناختش بهتر باشـد، دعوت را پذیراتر باشد و داناترینشان به کار خدا، کسی است که خردش نیکوتر باشد و کسی که خردش کاملتر باشد، در دنیا و آخرت بلند پایه تر باشد.

الکافی : ۱/۱۶/۱۲.

حدیث۱۵۵

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ للّه ِ عَلَى النّاسِ حُجَّتَينِ :حُجَّةً ظاهِرَةً ، وحُجَّةً باطِنَةً ، فأمّا الظّاهِرَةُ فَالرُّسُلُ والأنبياءُ والأئمَّةُ عليهم السلام ، وأمّا الباطِنَةُ فَالعُقولُ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند را بر مردمان دو حجت است: حجتی بیرونی و حجتی درونی. حجت بیرونی همان فرستادگان و پیامبران و امامان علیهم السلام هستند و حجت درونی همان خردها.

الکافی : ۱/۱۶/۱۲

حدیث۱۵۶

امام کاظم علیه السلام :

مَن أرادَ الغِنى بِلا مالٍ ،وراحَةَ القَلبِ مِنَ الحَسَدِ ، والسَّلامَةَ فِى الدِّينِ ، فَلْيَتَضَرَّعْ إلَى اللّه ِ عَزَّوجلَّ فى مَسألَتِهِ بِأن يُكمِلَ عَقلَهُ .

امام کاظم علیه السلام : هر که خواهان توانگریِ بدونداشتن مال و ثروت و آسودگی دل از حسدورزی و داشتن دین سالم است، باید با تضرّع از خداوند عزّوجلّ بخواهد که خردش را کامل گرداند.

الکافی : ۱/۱۸/۱۲

حدیث۱۵۷

امام کاظم علیه السلام :

ـ فى وَصِيَّتِهِ لِهِشامِ ابنِ الحَكَمِ ـ : يا هِشامُ ، ما قُسِّمَ بَينَ العِبادِ أفضَلُ مِنَ العَقلِ ؛ نَومُ العاقِلِ أفضَلُ مِن سَهَرِ الجاهِلِ ، وما بَعَثَ اللّه ُ نَبِيّا إلّا عاقِلًا حَتّى يَكونَ عَقلُهُ أفضَلَ مِن جَميعِ جَهدِ المُجتَهِدينَ ، وما أدَّى العَبدُ فَريضَةً مِن فَرائضِ اللّه ِ حَتّى عَقَلَ عَنهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در سفارش به هشام بن حکم ـ فرمود : ای هشام! میان بندگان چیزی برتر از خرد تقسیم نشده است. خوابِ خردمند برتر از شب زنده داریِ نادان است. خداوند هیچ پیامبری را جز خردمند برنینگیخت تا آن جا که خردش برتر از همه کوشش کوشندگان باشد. و بنده هیچ فریضه ای از فرایض خدا را نگزارد مگر آن گاه که معرفت و آگاهی خود را از خدا فرا گرفت .

تحف العقول : ۳۹۷.

حدیث۱۵۸

امام کاظم علیه السلام :

اللّهُمَّ إنّى أسألُكَ العافِيَةَ ،وأسألُكَ جَميلَ العافِيَةِ ، وأسألُكَ شُكرَ العافِيَةِ ، وأسألُكَ شُكرَ شُكرِ العافِيَةِ .

امام کاظم علیه السلام : بار خدایا! من از تو عافیت مسألت دارم، عافیت نیکو عطایم کن و شکر بر عافیت و شکرِ بر شکرِ عافیت ارزانیم فرما.

الدعوات : ۸۴ / ۲۱۱ .

حدیث۱۵۹

امام کاظم علیه السلام :

عَظِّم العالِمَ لِعِلمِهِ ودَعْ مُنازَعَتَهُ ، وصَغِّرِ الجاهِلَ لِجَهلِهِ ولا تَطرُدْهُ ، ولكِن قَرِّبْهُ وعَلِّمْهُ .

امام کاظم علیه السلام : دانشمند را به خاطر دانشش احترام بنه و با او ستیزه مکن و نادان را به سبب نادانیش کوچک شمار، اما او را از خود مران بلکه به خود نزدیک گردان و او را علم بیاموز.

تحف العقول : ۳۹۴ .

حدیث۱۶۰

امام کاظم علیه السلام :

التَّوَدُّدُ إلَى النّاسِ نِصفُ العَقلِ.

امام کاظم علیه السلام : دوستی ورزیدن با مردم، نیمی از خرد است.

تحف العقول : ۴۰۳.

حدیث۱۶۱

امام کاظم علیه السلام :

الصَّنیعَةُ لا تَتِمُّ صَنیعَةً عِنـدَالمُؤمِنِ لِصاحِبِها إلّا بِثَلاثَةِ أشیاءَ : تَصغیرِها، وسَترِها، وتَعجیلِها ، فمَن صَغَّرَ الصَّنیعَةَ عِندَ المُؤمِنِ فقَد عَظَّمَ أخاهُ ، ومَن عَظَّمَ الصَّنیعَةَ عِندَهُ فقَد صَغَّرَ أخاهُ ، ومَن كَتَمَ ما أولاهُ مِن صَنیعِهِ فقَد كَرَّمَ فِعالَهُ ، ومَن عَجَّلَ ما وَعَدَ فقَد هَنِئَ العَطِیَّةَ .

امام کاظم علیه السلام : کسی که به مؤمن احسانی کند ، جزبا سه چیز آن را به کمال نرسانده باشد : کوچک شمردن آن ، پوشاندن آن و شتاب ورزیدن در انجام آن ، پوشاندن آن و شتاب ورزیدن در انجام آن ؛ زیرا کسی که احسان خود به مؤمن را کوچک شمارد ، برادر خویش را بزرگ داشته است و کسی که احسان خود به مؤمن را بزرگ شمارد ، برادر خود را کوچک کرده است و کسی که خوبی خود به مؤمن را پوشیده دارد ، کاری بزرگوارانه کرده است و هر که در انجام وعده خود شتاب ورزد ، دهش را گوارا ساخته است .

تحف العقول : ۴۰۳.

حدیث۱۶۲

امام کاظم علیه السلام :

إنَّما تَكونُ الأشیاءُ بِإرادَتِهِ ومَشیئَتِهِ ؛ مِن غَیرِ كلامٍ ، ولا تَرَدُّدٍ فی نَفَسٍ ، ولا نُطقٍ بِلِسانٍ .

امام کاظم علیه السلام : اشیاء با اراده و خواست او پدید می آیند، بی آن که سخنی گفته شود و یا اندیشه ای از خاطری بگذرد و یا زبانی به سخن گویا شود.

التوحید : ۱۰۰/۸ .

حدیث۱۶۳

امام کاظم علیه السلام :

عِلمُ اللّه ِ لا يُوصَفُ مِنهُ بِأينَ ،ولا يُوصَفُ العِلمُ مِنَ اللّه ِ بِكَيفَ ، ولا يُفرَدُ العِلمُ مِنَ اللّه ِ ، ولا يُبانُ اللّه ُ مِنهُ ، ولَيسَ بَينَ اللّه ِ وبَينَ عِلمِهِ حَدٌّ .

امام کاظم علیه السلام : علم خدا، با صفت «از کجاست؟» وصف نمی شود. علم خدا با صفت «چگونه» توصیف نمی گردد؛ نه علم از خدا جدا می شود و نه خدا از علم؛ و میان خدا و علم او حدّی نیست.

التوحید : ۱۳۸/۱۶ .

حدیث۱۶۴

امام کاظم علیه السلام :

كانَ اللّه ُ حَيّا بِلا حَياةٍ حادِثَةٍ ...بَل حَيٌّ لِنَفسِهِ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند زنده ای نیست که حیاتش حادث باشد... بلکه او به ذات خود زنده است.

التوحید : ۱۴۲/۶ .

حدیث۱۶۵

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ أعلى وأجَلُّ وأعظَمُ مِن أن يُبلَغَ كُنهُ صِفَتِهِ ، فَصِفُوهُ بِما وَصَفَ بِهِ نَفسَهُ ، وكُفّوا عَمّا سِوى ذلكَ .

امام کاظم علیه السلام : خدا برتر و والاتر و بزرگتراز آن است که به حقیقت صفتش رسیده شود؛ بنابراین، او را به همان گونه که خودش خود را وصف کرده است، وصف کنید و از جز آن خودداری ورزید.

الکافی : ۱/۱۰۲/۶ .

حدیث۱۶۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَن أدنَى المَعرِفَةِ ـ : الإقرارُ بأ نَّهُ لا إلهَ غَيرُهُ ، ولا شِبهَ لَهُ ولا نَظيرَ وأ نَّهُ قَديمٌ ، مُثبَتٌ ، مَوجودٌ ، غَيرُ فَقيدٍ ، وأ نَّهُ لَيسَ كَمِثلِهِ شَيءٌ .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از کمترین مرتبه شناخت ـ فرمود : اقرار به این که خدایی جز او نیست و مانند و همتا ندارد و قدیم است ، [وجودش] ثابت و قطعی است ، موجود (معلوم) است و مفقود نیست و هیچ چیزی مانند او نباشد .

الکافی : ۱/۸۶/۱

حدیث۱۶۷

امام کاظم علیه السلام :

إذا كانَ الجَورُ أغلَبَ مِنَ الحَقِ لَم يَحِلَّ لأحَدٍ أن يَظُنَّ بأحَدٍ خَيرا حتّى يَعرِفَ ذلكَ مِنهُ .

امام کاظم علیه السلام : هرگاه ستم و ناراستی ، از حق و راستکاری بیشتر بود، بر هیچ کس روا نیست که به کسی گمان خوب برد ، مگر آن گاه که خوبی او بر وی معلوم شود .

الکافی : ۵/۲۹۸/۲.

حدیث۱۶۸

امام کاظم علیه السلام :

ـ لِعلیِّ بنِ یَقطینٍ ـ : إنّ للّه تعالی أولیاءَ مَع أولیاءِ الظَّلَمَةِ لِیَدفَعَ بِهِم عَن أولیائهِ، وأنتَ مِنهُم یا علیُّ .

امام کاظم علیه السلام ـ به علی بن یقطین ـ : خداوند متعال در کنار اولیای ستمگر، دوستانی دارد تا به وسیله آنان از دوستان خود حمایت کند و تو ای علی ، یکی از آنان هستی .

بحار الأنوار: ۷۵/۳۴۹/۵۶.

حدیث۱۶۹

امام کاظم علیه السلام :

لا یَنبَغِی للرَّجُلِ أن یَدَعَ الطِّیبَ فی کُلِّ یَومٍ، فإن لَم یَقدِرْ علَیهِ فَیَومٌ ویَومٌ لا، فإن لَم یَقدِرْ ففی کُلِّ جُمُعَةٍ و لا یَدَعْ .

امام کاظم علیه السلام : شایسته است که مرد هر روزاز بوی خوش استفاده کند ؛ اگر هر روز نتوانست ، یک روز در میان عطر زند و چنانچه این هم مقدورش نبود جمعه ها را ترک نکند .

الکافی : ۶/۵۱۰/۴ .

حدیث۱۷۰

امام کاظم علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عنِ الجِصِّ یُوقَدُعَلَیهِ بِالعذَرَةِ وعِظامِ المَوتی ثُمَّ یُجَصَّصُ بِهِ المَسجِدُ ، أیُسجَدُ عَلَیهِ ؟ ـ : إنَّ الماءَ وَالنّارَ قَد طَهَّراهُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : چنانچه گچ را با نجاست (مدفوع خشکیده) و استخوان مرده بپزند و سپس با آن (کفِ) مسجد را گچکاری کنند ، آیا می توان بر آن سجده کرد ؟ ـ : آب و آتش آن را پاک کرده اند .

الکافی : ۳ / ۳۳۰ / ۳ .

حدیث۱۷۱

امام کاظم علیه السلام :

ـ لهشامٍ وهُو یَعِظُهُ ـ : إیّاکَ والطَّمَعَ، وعلَیکَ بالیَأسِ مِمّا فی أیدِی الناسِ، وأمِتِ الطَّمَعَ مِن المَخلوقِینَ؛ فإنَّ الطَّمَعَ مِفتاحٌ لِلذُّلِّ، واختِلاسُ العَقلِ، واختِلاقُ المُرُوّاتِ، وتَدنِیسُ العِرضِ، والذَّهابُ بِالعِلمِ .

امام کاظم علیه السلام ـ در اندرز به هشام ـ فرمود : از طمع بپرهیز و به آنچه مردم دارند ، چشمداشتی نداشته باش ، چشمداشت به مخلوق را در خود بمیران ؛ زیرا طمع و چشمداشت، کلید هر خواری است و عقل را می دزدد و انسانیّتها را می برد و آبرو را می آلاید و دانش را از بین می برد .

بحار الأنوار: ۷۸/۳۱۵/۱.

حدیث۱۷۲

امام کاظم علیه السلام :

الضَّعیفُ مَن لَم یُرفَعْ إلَیهِ حُجّةٌ، ولَم یَعرِفِ الاختِلافَ، فإذا عَرَفَ الاختِلافَ فلیسَ بضَعیفٍ .

امام کاظم علیه السلام : ناتوان (معذور) کسی است که حجت به او نرسیده و اختلاف را نمی شناسد . پس ، اگر اختلاف را بداند مستضعف نیست .

الکافی : ۸/۱۲۵/۹۵ .

حدیث۱۷۳

امام کاظم علیه السلام :

تُستَحَبُّ عَرامَةُ الغُلامِ فیصِغَرِهِ لِیَکُونَ حَلیما فی کِبَرِهِ .

امام کاظم علیه السلام : بازیگوشی (شیطنت) پسر دردوران کودکی پسندیده است ، برای این که در بزرگسالی بردبار شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۴۹۳/ ۴۷۴۸ .

حدیث۱۷۴

امام کاظم علیه السلام :

لا تَبذُلْ لإِخوانِکَ مِن نفسِکَ ما ضَرُّهُ علَیکَ أکثَرُ مِن مَنفَعَتِهِ لَهُم .

امام کاظم علیه السلام : به برادرانت از خود، چیزی مبخش که زیان آن برای تو بیشتر از سودش برای آنان است .

الکافی : ۴/ ۳۳/۲ وانظر وسائل الشیعة : ۱۱/۵۴۳ باب ۱۰ .

حدیث۱۷۵

امام کاظم علیه السلام :

عَونُکَ لِلضَّعیفِ مِن أفضَلِ الصَّدَقةِ .

امام کاظم علیه السلام : کمک تو به ناتوان ، از بهترین صدقه هاست .

تحف العقول : ۴۱۴ .

حدیث۱۷۶

امام کاظم علیه السلام :

لیسَ مِن شیعَتِنا مَن خَلا ثُمّ لَم یَرُعْ قلبُهُ .

امام کاظم علیه السلام : شیعه ما نیست کسی که در تنهایی و خلوت ، دلش ترسان [از خدا]نباشد .

بصائر الدرجات : ۲۴۷/۱۰ .

حدیث۱۷۷

امام کاظم علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن أوجَبِ الأعداءِ مُجاهَدةً ـ : أقرَبُهم إلَیکَ وأعداهُم لَکَ... ومَن یُحَرِّضُ أعداءَکَ علَیکَ ، وهُو إبلیسُ .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که جهاد با کدام دشمن واجب تر است ـ فرمود : آن که از همه به تو نزدیکتر و دشمنیش با تو بیشتر است . . . و کسی که دشمنان تو را بر ضدّت تحریک می کند و آن شیطان است .

تحف العقول : ۳۹۹ .

حدیث۱۷۸

امام کاظم علیه السلام :

أوَّلُ ما يَبَرُّ الرَّجُلُ وَلَدَهُ أن يُسَمِّيَهُ بِاسمٍ حَسَنٍ، فَلْيُحَسِّنْ أحَدُكُمُ اسمَ وَلَدِهِ .

امام کاظم علیه السلام : نخستین احسانی که مرد به فرزند خود می کند ، این است که نام نیکویی برایش انتخاب کند . بنابر این ، هریک از شما نامی نیکو بر فرزندش نهد .

الکافی : ۶/۱۸/۳ .

حدیث۱۷۹

امام کاظم علیه السلام :

ـ وقد سُئِلَ عَن عَشَرَةِ أقْمِصَةٍ هَل ذلکَ مِنَ السَّرَفِ ـ : لا ، ولکن ذلکَ أبقى لِثِيابِهِ ، ولكنَّ السَّرَفَ أن تَلبَسَ ثَوبَ صَونِكَ فی المكانِ القَذِرِ .

امام کاظم علیه السلام ـ وقتی از ایشان سؤال شد : آیا داشتن ده پیراهن اسراف است؟ ـ فرمود : خیر . بلکه داشتن پیراهن زیاد باعث می شود که پیراهنهایش بیشتر عمر کند . اسراف آن است که لباس بیرونت را در جای کثیف بپوشی .

بحار الأنوار : ۷۹/۳۱۷/۱ .

حدیث۱۸۰

امام کاظم علیه السلام :

ما تَسابَّ اثنانِ إلّا انحَطَّ الأعلى إلى مَرتَبةِ الأسفَلِ .

امام کاظم علیه السلام : هیچ گاه دو نفر به یکدیگر ناسزا نگویند مگر این که آن یک که برتر است به مرتبه آن که فروتر است سقوط کند .

أعلام الدين : ۳۰۵.

حدیث۱۸۱

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا رَأى رَجُلَينِ يَتَسابّانِ ـ : البادِی أظلَمُ ، ووِزرُهُ ووِزرُ صاحِبِهِ عَلَيهِ ما لَم يَعتَدِ المَظلومُ .

امام کاظم علیه السلام ـ آن گاه که دو مرد را دید که به یکدیگر ناسزا می گویند ـ فرمود : آغاز کننده ستمکارتر است و گناه او و گناه طرف مقابلش به گردن اوست ، تا زمانی که ستمدیده زیاده روی نکند .

تحف العقول : ۴۱۲.

حدیث۱۸۲

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ شیءٌ أنکی لِاءبلِیسَ وجُنودِهِ مِن زِیارَةِ الإخوانِ فی اللّه ِ بعضِهِم لِبعضٍ .

امام کاظم علیه السلام : هیچ چیز به اندازه دیدار برادران از یکدیگر به خاطر خدا ، ابلیس و سپاه او را در هم نمی کوبد .

الکافی : ۲/۱۸۸/۷ .

حدیث۱۸۳

امام کاظم علیه السلام :

جِهادُ المَرأةِ حُسنُ التَّبَعُّلِ .

امام کاظم علیه السلام : جهاد زن ، خوب شوهرداری کردن است .

الکافی : ۵/۵۰۷/۴ .

حدیث۱۸۴

امام کاظم علیه السلام :

ثلاثةٌ یَستَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرشِ اللّه ِ یَومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلُّهُ : رَجُلٌ زَوَّجَ أخاهُ المسلمَ ، أو أخدَمَهُ ، أو کَتَمَ لَهُ سِرّا .

امام کاظم علیه السلام : سه نفرند که در روزی که سایه ای جز سایه عرش خدا نیست در سایه عرش اویند : مردی که برادر مسلمان خود را زن دهد ، یا به او خادمی هدیه کند ، یا راز او را بپوشاند .

الخصال : ۱۴۱/۱۶۲ .

حدیث۱۸۵

امام کاظم علیه السلام :

إنّ أصبَرَکُم علی البَلاءِلَأزهَدُکُم فی الدنیا .

امام کاظم علیه السلام : همانا صبورترین شما در برابر بلاها ، زاهدترین شما به دنیاست .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۸/۱ .

حدیث۱۸۶

امام کاظم علیه السلام :

ـ عند قبرٍ حَضَرَهُ ـ : إنَّ شیئاهذا آخِرُهُ لَحَقِیقٌ أن یُزهَدَ فی أوَّلِهِ ، وإنَّ شیئا هذا أوَّلُهُ لَحَقِیقٌ أن یُخافَ آخِرُهُ .

امـام کاظم علیه السـلام ـ به گاه حضور بر سـر گوری ـ فرمود: چیزی که آخرش این است، سـزاوار است که از همان آغاز به آن دل بسته نشود و چیزی که آغازش این است ، به جاست که از فرجام آن ترسیده شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۰/۹

حدیث۱۸۷

امام کاظم علیه السلام :
إنّ اللّه َ عزّوجلّ وَضَعَ الزَّكاةَ قُوتا للفُقَراءِ وتَوفِيرا لِأموالِكُم .
امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل زکات را به منظور تأمین قوت تهیدستان و افزایش داراییهای شما وضع کرده است .
الكافى : ۳/۴۹۸/۶ .

حدیث۱۸۸

امام کاظم علیه السلام :
إنّ المَرءَ إذا نامَ فإنّ رُوحَ الحَيَوانِ باقِيَةٌ فى البَدَنِ ، والذى يَخرُجُ مِنهُ رُوحُ العَقلِ.
امام کاظم علیه السلام : انسان هرگاه می خوابد روح حیوانی در بدن می ماند و آنچه از او خارج می شود روح عقل است .
بحار الأنوار : ۶۱/۴۳/۱۹ .

حدیث۱۸۹

امام کاظم علیه السلام :
لَيسَ مِنّا مَن لَم يُحاسِبْ نفسَهُ فى كُلِّ يَومٍ ، فَإن عَمِلَ حَسَنا استَزادَ اللّه َ ، وإن عَمِلَ سَيِّئا استَغفَرَ اللّه َ مِنهُ وتابَ إلَيهِ .
امام کاظم علیه السلام : از ما نیست کسی که هر روز به حساب نفس خود رسیدگی نکند . اگر کار خوبی کرده باشد از خداوند فزونتر بخواهد و اگر کار بدی کرده باشد از خداوند آمرزش بخواهد و به درگاه او توبه کند .
الكافى : ۲/۴۵۳/۲ .

حدیث۱۹۰

امام کاظم علیه السلام :
الرِّفقُ نِصفُ العَيشِ .
امام کاظم علیه السلام : ملایمت ومهربانی ، نیمی از زندگی است .
الكافى : ۲/۱۲۰/۱۱

حدیث۱۹۱

امام کاظم علیه السلام :
لاتَستَقِلُّوا قليلَ الذُّنوبِ، فإنّ قليلَ الذُّنوبِ يَجتَمِعُ حتّى يكونَ كثيراً .
امام کاظم علیه السلام : گناهان اندک را کم مشمارید ؛ زیرا همین گناهان اندک روی هم جمع می گردند و زیاد می شوند .
الأمالى للمفيد : ۱۵۷/۸ .

حدیث۱۹۲

امام کاظم علیه السلام :

إنّ العُقَلاءَ تَرَكُوا فُضولَ الدنيا فكيفَ الذُّنوبُ ؟! وتَركُ الدنيا مِنَ الفَضلِ ، وتَركُ الذُّنوبِ مِنَ الفَرضِ .

امام کاظم علیه السلام : خردمندان، زیادیِ دنیا را رها کردند چه رسد به گناهان! در حالی که ترک دنیا فضیلت (ارزش) است و ترک گناهان واجب .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۱/۱

حدیث۱۹۳

امام کاظم علیه السلام :

مَن طَلَبَ هـذا الرِّزقَ مِن حِلِّهِ لِيَعودَ بِهِ عَلى نفسِهِ وعِيالِهِ كانَ كالمُجاهِدِ فى سبيلِ اللّهِ عزّ وجلّ ، فإن غَلَبَ عليهِ فَلْيَستَدِنْ عَلَى اللّهِ وعَلى رسولِهِ صلى الله عليه و آله ما يَقوتُ بِهِ عِيالَهُ .

امام کاظم علیه السلام : هرکه برای تأمین خود و خانواده اش در پی کسب این روزی از راه حلال بر آید مانند مجاهد در راه خداست . اما اگر نتوانست به دست آورد، به امید خدا و رسول او به اندازه قوت خانواده اش وام بگیرد .

الکافی : ۵/۹۳/۳ .

حدیث۱۹۴

امام کاظم علیه السلام :

لا دِينَ لِمَن لامُرُوَّةَ لَهُ .

امام کاظم علیه السلام : کسی که مردانگی و انسانیّت ندارد دین ندارد .

تحف العقول : ۳۸۹ .

حدیث۱۹۵

امام کاظم علیه السلام :

الحِميةُ رأسُ الدواءِ ، والمَعِدةُ بيتُ الداءِ ، عَوِّدْ بَدَناً ما تَعَوّدَ .

امام کاظم علیه السلام : پرهیز بهترین داروست و معده خانه امراض است ، بدن را مادامی که عادت می کند عادت بده .

مكارم الأخلاق : ۲/۱۸۰/۲۴۶۸ .

حدیث۱۹۶

امام کاظم علیه السلام :

لَيسَ الحِميةُ أن تَدَعَ الشيءَ أصلاً لاتَأكُلَهُ،ولكنَّ الحِميَةَ أن تَأكُلَ مِنَ الشيءِ وتُخَفِّفَ .

امام کاظم علیه السلام : پرهیز این نیست که چیزی را اصلاً نخوری، بلکه پرهیز آن است که از هر چیزی سبُک بخوری .

الکافی : ۸/۲۹۱/۴۴۳.

حدیث۱۹۷

امام کاظم علیه السلام :

لَیسَ مِن دواء إلّا وهو یُهَیِّجُ داءً ، ولیسَ شیءٌ فی البَدنِ أنفَعَ مِن إمساكِ الیدِ إلّا عمّا یَحتاجُ إلَیهِ .

امام کاظم علیه السلام : هیچ دارویی نیست ، مگر آنکه خود بیماری تازه ای را دامن می زند . و برای بدن چیزی سودمندتر از پرهیز و خوردن غذا در حدّ نیاز بدن نیست .

الکافی : ۸/۲۷۳/۴۰۹ .

حدیث۱۹۸

امام کاظم علیه السلام :

إنّ لُقمانَ قالَ لِابنِهِ: ... إنّ الدنیا بحرٌعمیقٌ ، قد غَرِقَ فیها عالَمٌ کثیرٌ ، فلتَکُنْ سَفینتُكَ فیها تَقوَی اللّه ، وحَشوُها الإیمانُ وشِراعُها التوکُّلُ ، وقَیِّمُها العقلُ ، ودلیلُها العِلمُ ، وسُکّانُها الصَّبرُ .

امام کاظم علیه السلام : لقمان به فرزندش فرمود : ... همانا دنیا دریایی ژرف است . خلقی بسیار در آن غرقه گشته اند ؛ پس باید که کشتی تو در این دریا، تقوای خدا باشد و بار و بُنه اش ایمان و بادبانش توکّل و ناخدایش خِرَد وراهنمایش دانش وسکّانش شکیبایی.

الکافی : ۱/۱۶/۱۲ .

حدیث۱۹۹

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ الدنیا مَثَلُ ماءِ البحرِ ؛ کُلَّما شَرِبَ مِنهُ العَطشانُ ازدادَ عَطَشاً حتّی یَقتُلَهُ .

امام کاظم علیه السلام : دنیا به آب دریا می ماند که هر چه تشنه از آن بنوشد ، تشنه تر می شود تا سرانجام او را می کشد .

تحف العقول : ۳۹۶ .

حدیث۲۰۰

امام کاظم علیه السلام :

تَمَثَّلَتِ الدنیا للمسیحِ علیه السلام فی صُورهِ امرأةٍ زَرْقاءَ ، فقالَ لَها : کَم تَزَوَّجتِ؟ فقالَت : کثیراً ، قالَ : فَکُلٌّ طَلَّقَكِ؟ قالَت : لا ، بَل کُلّاً قَتَلتُ ، قالَ المسیحُ علیه السلام : فَوَیحٌ لأزواجِكِ الباقینَ ، کیفَ لا یَعتَبِروُنَ بالماضینَ ؟ !

امام کاظم علیه السلام : دنیا به صورت زنی چشم آبی در برابر مسیح علیه السلام مجسّم شد . به او فرمود : چند شوهر کرده ای؟ گفت : زیاد . مسیح علیه السلام فرمود: همه آنها تو را طلاق دادند؟ دنیا گفت : نه ، بلکه همه را کشتم . مسیح علیه السلام فرمود : پس ، وای بر شوهران باقیمانده تو ؛ چگونه از گذشتگان عبرت نمی گیرند؟

بحارالأنوار: ۷۸/۳۱۱/۱.

از۲۰۱تا۳۰۵

حدیث۲۰۱

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ الدنیا مَثَلُ الحَیّةِ ؛ مَسُّهالَیِّنٌ وفی جَوفِها السُّمُّ القاتِلُ ، یَحذَرُها الرِّجالُ ذَوُو العُقولِ ، ویَهوِی إلَیها الصِّبیانُ بأیدیهِم .

امـام کاظم علیه السـلام : دنیا به مار می مانـد که پوستی نرم دارد اما درونش زهری کشـنده است . مردمان خردمنـد از آن حـذر می کنند و کودکان دستهای خود را به سوی آن دراز می کنند .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۱/۱ .

حدیث۲۰۲

امام کاظم علیه السلام :

إجعَلوا لِأنفُسِکُم حظّاً مِن الدنیا بِإعطائها ما تَشتَهی مِن الحلالِ وما لا یَثلِمُ المُروّةَ وما لا سَرَفَ فیهِ ، واستَعِینوا بذلکَ علی اُمورِ الدِّینِ ، فإنّهُ رُوِیَ : لیسَ مِنّا مَن تَرَکَ دُنیاهُ لدِینِهِ ، أو تَرَکَ دِینَهُ لِدُنیاهُ .

امام کاظم علیه السـلام : با برآوردن خواهشهای نفسانی خود از حلال ، تا آن جا که به مروّت لطمه ای نزند و به اسراف نینجامد ، به نفسـهای خویش از دنیـا بهره ای دهیـد و از این طریق برای انجـام امور دین خود کمـک بگیریـد ؛ زیرا روایت شـده است که : از ما نیست کسی که دنیایش را به خاطر دینش رها کند یا دینش را برای دنیایش فرو گذارد .

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۱/۱۸ .

حدیث۲۰۳

امام کاظم علیه السلام :

إذا کانَت لَکَ حاجَةٌ إلی اللّه ِ فَقُل : اللّهُمَّ إنّی أسألُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وعَلِیٍّ ، فَإنّ لَهُما عِندَکَ شَأنا مِنَ الشَّأنِ .

امام کاظم علیه السـلام : هرگاه خواستی از خداوندحاجتی طلب کنی ، بگو : خدایا! به حقّ محمّد و علی از تو مسئلت می کنم ؛ زیرا آن دو را نزد تو منزلتی بزرگ است .

الدعوات : ۵۱/۱۲۷ .

حدیث۲۰۴

امام کاظم علیه السلام :

عَلَیکُم بِالـدُّعاءِ ، فَـإنَّ الـدُّعاءَ للّه ِ ، وَالطَّلَبَ إلی اللّه ِ یَرُدُّ البَلاءَ وَقَـد قُـدِّرَ وَقُضِیَ وَلَم یَبقَ إلّا إمضاؤهُ ، فإذا دُعِیَ اللّه ُ عزّوجلّ وسُئِلَ صَرْفَ البَلاءِ صَرَفَهُ .

امام کاظم علیه السـلام : بر شـما باد دعاکردن؛ زیرا دعا به درگاه خدا و مسئلت کردن از او، بلایی را که قضا و قدر الهی به آن تعلق گرفته و فقط مانـده که قطعی شود، دفع می کند . پس ، چون خداوند عز و جل خوانده شود و از او دفع بلا مسـئلت گردد، آن را بر می گرداند .

الکافی : ۲/۴۷۰/۸ .

حدیث۲۰۵

امام کاظم علیه السلام :
خَیرُ الاُمورِ أوْسَطُها .
امام کاظم علیه السلام : بهترین کارها، میانه و معتدلترین آنهاست .
بحار الأنوار : ۷۶/۲۹۲/۱۶ .

حدیث۲۰۶

امام کاظم علیه السلام :
إنّ اللّه َ عزّوجلّ لم یُحَرِّمِ الخَمرَ لاسْمِها، ولکنّهُ حَرّمَها لعاقِبَتِها ؛ فما کانَ عاقِبَتُهُ عاقِبَةَ الخَمرِ فهُو خَمرٌ .
امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل شراب را به خاطر نامش حرام نکرده بلکه به سبب پیامدهای آن حرامش کرده است . پس ، هر چیزی که پیامدهای شراب را داشته باشد آن نیز شراب است .
الکافی : ۶/۴۱۲/۲ .

حدیث۲۰۷

امام کاظم علیه السلام :
اسْتَحْیوا مِن اللّه ِ فی سَرائرِکُم کما تَسْتَحْیونَ مِن النّاسِ فی عَلانِیَتِکُم .
امام کاظم علیه السلام : در نهان از خدا شرم کنید همچنان که در آشکار از مردم شرم می کنید .
تحف العقول : ۳۹۴ .

حدیث۲۰۸

امام کاظم علیه السلام :
لا تَمْنَحوا الجُهّالَ الحِکمَةَ فَتَظْلِموها ، ولا تَمْنَعوها أهْلَها فتَظْلِموهُم .
امام کاظم علیه السلام : حکمت را در اختیار نادانان مگذارید که در غیر این صورت به آن ستم کرده اید ، و آن را از اهلش دریغ نکنید که در غیر این صورت به آنان ستم روا داشته اید .
بحار الأنوار : ۷۸/۳۰۳/۱ .

حدیث۲۰۹

امام کاظم علیه السلام :
إنّ الزَّرعَ یَنْبُتُ فی السَّهلِ ولا یَنْبُتُ فی الصَّفا ، فکذلکَ الحِکمَةُ تَعْمُرُ فی قَلبِ المُتواضِعِ، ولا تَعْمُرُ فی قَلبِ المُتَکبِّرِ الجبّارِ ؛ لأنَّ اللّه َ جَعلَ التَّواضُعَ آلَةَ العَقلِ .
امام کاظم علیه السلام : همانا زراعت در دشت می روید و بر روی کوه نمی روید. حکمت نیز چنین است، در دلِ افتاده آبادان می شود و در دل خودستای گردنفراز پرورش نمی یابد ؛ زیرا که خداوند افتادگی را ابزار خِرد قرار داده است .
بحار الأنوار : ۷۸/۳۱۲/۱

حدیث۲۱۰

امام کاظم علیه السلام :

قیلَ لِلُقمانَ : ما یَجْمَعُ مِن حِکْمتِکَ؟ قالَ : لا أسْألُ عَمّا کُفِیتُهُ ، ولا أتَکَلّفُ ما لا یَعْنینی .

امـام کـاظم علیه السـلام : به لقمـان گفته شـد : چکیـده حکمت تو چیست ؟ گفت : از آنچه می دانم نمی پرسم و برای آنچه به من مربوط نمی شود خود را به زحمت نمی اندازم .

بحار الأنوار : ۱۳/۴۱۷/۱۰ .

حدیث۲۱۱

امام کاظم علیه السلام :

قُلِ الحقَّ وإنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ ، فإنَّ فیهِ نَجاتَکَ ... ودَعِ الباطِلَ وإنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فإنّ فیهِ هَلاکَکَ .

امـام کـاظم علیه السـلام : حقّ را بگو اگر چه نـابودی تو در آن باشـد ؛ زیرا که نجات تو در آن است... و باطل را فروگـذار هر چند نجات تو در آن باشد ؛ زیرا که [در واقع]نابودی تو در آن است .

تحف العقول : ۴۰۸ .

حدیث۲۱۲

امام کاظم علیه السلام :

لَیس مِنّا مَن لَم یُحاسِبْ نَفْسَهُ فی کُلِّ یَومٍ ، فإنْ عَمِلَ خَیرا اسْتَزادَ اللّه َ مِنهُ وحَمِدَ اللّه َ علَیهِ ، وإنْ عَمِلَ شَـیئا شَرّا اسْتَغْفَرَ اللّه َ وتابَ إلَیهِ .

امام کاظم علیه السـلام : از ما نیست کسـی که هر روز به حساب خود رسـیدگی نکنـد و ببینـد که اگر کار نیکی انجام داده است از خداوند توفیق انجام بیشتر آن را بخواهد و خدا را بر آن سپاس گوید و اگر کار بدی انجام داده است از خدا آمرزش بخواهد و توبه کند .

الاختصاص : ۲۶ .

حدیث۲۱۳

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ رسولَ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله کـانَ یأتیأهـلَ الصُّفَّةِ وکـانوا ضِـیفانَ رسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله ، کـانوا هـاجَروا مِن أهـالیهِم وأمـوالِهِم إلی المَدینَةِ فأسْـکَنَهُم رسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله صُـفَّةَ المَسـجِدِ، وهُم أربَعُمِائـةِ رجُـلٍ [کـان]، یُسَـلِّمُ علَیهِم بالغـدوةِ والعَشِـیِّ، فأتـاهُم ذاتَ یـومٍ فمِنهُم مَن یَخصِـفُ نَعلَهُ ، ومِنهُم مَن یَرقَعُ ثَوبَهُ ، ومِنهُم مَن یَتَفلّی ، وکـانَ رسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله یَرزُقُهُم مُدّا مُدّا مِن تمرٍ فی کُلِّ یَومٍ .

فقامَ رجُلٌ مِنهُم فقالَ : یا رسولَ اللّه ِ ، التَّمرُ الّذی تَرْزُقُنا قَد أحْرَقَ بطُونَنا !

فقـالَ رسولُ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله : أمَا إنّی لَوِ اسْـتَطَعْتُ أنْ اُطْعِمَکُمُ الـدُّنیا لَأطعَمْتُکُم ، ولکنْ مَن عاشَ مِنکُم من بَعـدی فسَـیُغدی

علَیهِ بالجِفانِ ویُراحُ علَیهِ بالجِفانِ ، ویَغدو أحَدُکُم فی قَمیصةٍ ویَروحُ فی اُخری ، وتُنَجِّدونَ بُیوتَکَم کما تُنَجَّدُ الکَعبَةُ .

فقامَ رجُلٌ فقالَ : یا رسولَ اللّه ، إنّا علی ذلکَ الزّمانِ بالأشْواقِ ! فمَتی هُو ؟!

قالَ صلی الله علیه و آله : زَمانُکُم هذا خَیرٌ مِن ذلکَ الزّمانِ ، إنَّکُم إنْ مَلَأتُم بطُونَکُم مِن الحَلالِ تُوشِکونَ أنْ تَملؤوها مِن الحَرام .

امام کاظم علیه السلام : اهل صفّه میهمان رسول خدا صلی الله علیه و آله بودند. آنها خان ومان خود را رها کرده به مدینه هجرت کرده بودند . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آنان را که چهل مرد بودند در صفّه مسجد اسکان داد . آن حضرت هر صبح و شام نزد ایشان می رفت و بر آنان سلام می داد . روزی بر صفّه نشینان وارد شد، دید یکی کفش خود را پینه می کند ، دیگری لباسش را وصله می زند و عده ای هم جامه های خودرا از شپش پاک می کنند . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هر روز یک مُدّ (تقریبا یک چارک) خرما به آنها می داد . مردی از میان آنها برخاست و عرض کرد : ای رسول خدا ! خرمایی که به ما می دهی معده های ما را سوزاند! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : بدانید که اگر می توانستم دنیا را خوراک شما کنم این کار را می کردم اما کسانی از شما که پس از من

زنده بمانند صبح و شام غذای سیر خواهند خورد ، هرکدام صبح یک پیراهن خواهید پوشید و شب پیراهنی دیگر و خانه هایتان را ، همانند کعبه ، بر افراشته و آراسته خواهید کرد.

مردی برخاست و گفت : ای رسول خدا ! ما مشتاق چنان روزی هستیم ! کی فرا خواهد رسید؟!

فرمود : این زمان شما بهتر از آن زمان است . شما اگر شکمهای خود را از حلال پر کنید، هیچ بعید نیست که آن را از حرام نیز پر نمایید .

النوادر للراوندی : ۱۵۲/۲۲۳ .

حدیث۲۱۴

امام کاظم علیه السلام :

لیسَ حُسنُ الجِوارِ کَفَ الأذی ، ولکنْ حُسنُ الجِوارِ الصّبرُ علی الأذی .

امام کاظم علیه السلام : حسن همسایگی ، این نیست که آزار نرسانی بلکه حسن همسایگی ، این است که در برابر آزار و اذیّت همسایه شکیبا باشی.

تحف العقول : ۴۰۹ ، الکافی : ۲/۶۶۷/۹ وفیه «صبرک» بدل «الصبر».

حدیث۲۱۵

امام کاظم علیه السلام :

لا یُخلِّدُ اللّه ُ فی النّارِ إلّاأهلَ الکُفرِ والجُحودِ وأهلَ الضَّلالِ والشِّركِ ، ومَنِ اجْتَنَبَ الکبائرَ مِن المؤمنینَ لَم یُسألْ عنِ الصَّغائرِ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند جز کافران ومنکران و گمراهان و مشرکان را در آتش ،جاودان نکند. مؤمنانی که از گناهان کبیره اجتناب کنند درباره گناهان صغیره بازخواست نشوند.

التوحید : ۴۰۷/۶ .

حدیث۲۱۶

امام کاظم علیه السلام :

جاهِدْ نَفْسَکَ لِتَرُدَّها عَن هَواها ، فإنَّهُ واجِبٌ علَیکَ کجِهادِ عَدُوِّکَ .

امام کاظم علیه السلام : برای بازداشتن نفْس خود ازخواهشهایش با آن مبارزه کن که مبارزه با نفْس، همچون مبارزه با دشمنت، بر تو واجب است.

تحف العقول : ۳۹۹ .

حدیث۲۱۷

امام کاظم علیه السلام :

المُصیبَةُ للصّابرِواحدَةٌ ، وللجازعِ اثْنَتانِ .

امام کاظم علیه السلام : مصیبت برای شکیبا یکی است و برای ناشکیبا دو تا.

تحف العقول : ۴۱۴.

حدیث۲۱۸

امام کاظم علیه السلام :

إنّ السَّیّئاتِ لا تَخْلو مِن إحدى ثلاثٍ : إمّا أنْ تکونَ مِن اللّهِ ـ ولَیستْ مِنهُ ـ فلا یَنبغی للرَّبِّ أنْ یُعذِّبَ العبدَ على ما لا یَرْتَکِبُ ، وإمَّا أنْ تکونَ مِنهُ ومِن العبدِ

ـ ولَیستْ کذلکَ ـ فلا یَنبغی للشَّریکِ القَویِّ أنْ یظلِمَ الشَّریکَ الضَّعیفَ ، وإمّا أنْ تکونَ مِن العبدِ ـ وهِی مِنهُ ـ فإنْ عَفا فبِکَرَمِهِ وجُودِهِ ، وإنْ عاقَبَ فبِذَنبِ العبدِ وجَریرَتِهِ .

امام کاظم علیه السلام : گناهان از سه حال خارج نیستند: یا از جانب خداینـد ـ که البته چنین نیست ـ در این صورت پروردگار را نشاید که بنده را برای

آنچه مرتکب نشده عذاب کند. یا از جانب خدا و بنده، هر دو، است ـ که البته چنین هم نیست ـ در این صورت سزاوار نیست که شریک نیرومند به شریک ناتوان ستم روا دارد. یا این که از جانب بنده است ـ که همین طور هم هست ـ در این صورت اگر خداوند او را ببخشد از روی بزرگواری و بخشندگی چنین کرده است و اگر کیفرش دهد به سبب گناه و بزهکاری خود او کیفر داده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۳۲۳/۲۳ .

حدیث۲۱۹

امام کاظم علیه السلام :

رجُلٌ مِن أهلِ قُمّ یدعو النّاسَ إلى الحقِّ ، یَجْتَمِعُ مَعهُ قَومٌ کَزُبرِ الحدیدِ ، لاـ تُزِلُّهُمُ الرِّیاحُ العَواصِفُ ، ولاـ یَمَلّونَ مِن الحَربِ ، ولا یَجْبُنونَ ، وعلى اللّهِ یَتَوکّلونَ ، والعاقِبَةُ للمُتّقِینَ .

امام کاظم علیه السلام : مردی از قم مردم را به حق فرامی خواند و بر گرد او مردمانی فراهم می آیند که چونان پاره های آهن استوارند، طوفان ها آنها را به لرزه نمی اندازد و از جنگ خسته نمی شوند و بزدلی نشان نمی دهند، به خدا توکّل دارند و فرجام از آنِ پرهیزگاران است.

بحار الأنوار : ۶۰/۲۱۶/۳۷.

حدیث۲۲۰

امام كاظم عليه السلام :
مَثَلُ المؤمنِ مَثَلُ كِفَّتَيِ المِيزانِ : كلّما زِيدَ فى إيمانِهِ زِيدَ فى بلائِهِ ، لِيَلْقى اللّه َ عزّ وجلّ ولا خَطيئةَ لَه .
امـام كـاظم عليه السـلام : مؤمن به دو كفّه ترازو مى مانـدكه هر چه بر ايمـان او افزوده شود بلايش فزونى مى گيرد تا خداونـد عز و جل را بدون گناه، ديدار كند.
بحار الأنوار: ٦٧/٢٤٣/٨٢

حدیث۲۲۱

امام كاظم عليه السلام :
لَن تَكونوا مؤمنينَ حتّى تَعُدّوا البلاءَ نِعمَةً والرَّخاءَ مُصيبَةً ، وذلكَ أنَّ الصَّبرَعِند البلاءِ أعظَمُ مِن الغَفلةِ عندَ الرَّخاءِ .
امام كاظم عليه السـلام : شـما هرگز مؤمن نيستيد مگر آن كه بلا و گرفتارى را نعمت شماريد و آسايش و رفاه را مصيبت؛ زيرا صبر بر بلا و گرفتارى ارزشمندتر است از غفلت به هنگام آسايش و خوشى.
جامع الأخبار : ٨٧٠/٣١٣.

حدیث۲۲۲

امام كاظم عليه السلام :
ـ وقـد سُـئِلَ عنِ الكبائرِ : هلْ تُخرِجُ مِن الإيمانِ ؟ ـ : نَعَم ، وما دُونَ الكبائرِ ، قالَ رسولُ اللّه ِ صـلى الله عليه و آله : «لا يَزْنى الزّانى وهُو مؤمنٌ ولا يَسْرِقُ السّارقُ وهُو مؤمنٌ» .
امام كاظم عليه السـلام ـ در پاسـخ به اين سؤال كه آيا گناهان كبيره ايمان را سـلب مى كنـد؟ ـ فرمود : آرى و گناهان كوچكتر نيز. پيامبر خدا صلى الله عليه و آله فرمود: زناكار، در حالى كه مؤمن است زنا نمى كند و سارق ، در حال ايمان، دزدى نمى كند.
بحار الأنوار : ٦٩ / ٦٣ / ٧.

حدیث۲۲۳

امام كاظم عليه السلام :
الإيمانُ عملٌ كلُّهُ ،
امـام كاظم عليه السـلام : ايمان سراسـر عمل است؛ و گفتار، [نيز]برخى از آن عمل است كه خداونـد در كتاب خود ، وجوب آن را بيان فرموده است.
(اُنظر) الكـافى : ٢ / ٣٣ ، بـاب فى أن الايمان مبثوث لجوارح البـدن كلها ، وقـد اُشـير هناك إلى بعض الآيات؛ كالآيـة ٤٦ من سورة العنكبوت والآية ١٣٩ من سورة النساء والآية ٣٠ و ٣١ من سورة النور .

حدیث۲۲۴

امام كاظم عليه السلام :

لو كانَ فيكَم عِدّةُ أهلِ بَدرٍ لَقامَ قائمُنا .

امام کاظم علیه السلام : اگر در میان شما به تعداد اهل بدر وجود داشت، قائم ما قیام می کرد.

مشكاةُ الأنوار : ١٢٨ / ٣٠٠ .

حدیث۲۲۵

امام کاظم علیه السلام :

انتظارُ الفَرَجِ مِن الفَرَجِ .

امام کاظم علیه السلام : انتظار فرج، جزء فرج است.

الغيبة للطوسی : ٤٥٩ / ٤٧١ .

حدیث۲۲۶

امام کاظم علیه السلام :

الإمامةُ هِیَ النُّورُ ، وذلکَ قولُهُ عزّوجلّ: «آمِنُوا باللّه وَرَسُولِهِ والنُّورِ الّذی أنْزَلْنا»

امـام کـاظم علیه السـلام : امـامت، نـور و روشـنایی است؛ همـان که خداونـد عز و جـل فرموده: «به خـدا و پیـامبر او و نوری که فرو فرستادیم ایمان آورید» . نور همان امام است.

التغابن : ٨ .

حدیث۲۲۷

امام کاظم علیه السلام :

لَو ظَهَرتِ الآجالُ افتَضَحَتِ الآمالُ .

امام کاظم علیه السلام : اگر اجلها (مدت عمرها) معلوم شود آرزوها رسوا می شوند.

أعلام الدين : ٣٠٥ .

حدیث۲۲۸

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی مَعنَی «اللّه » ـ : اِستَولی عَلی ما دَقَّ وجَلَّ .

امام کاظم علیه السلام ـ در معنای «اللّه » ـ : بر هر چیز کوچک و بزرگ ، چیره است .

الكافی : ١/١١٥/٣ .

حدیث۲۲۹

امام کاظم علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عنِ السَّفْلَةِ ـ : الّذِی یَأْكُلُ فِی الأسْوَاقِ .

امام کاظم علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال درباره انسان فرومایه ـ فرمود : کسی است که در کوچه و بازار چیز می خورد.

وسائل الشیعهٔ : ۱۶/۵۱۳/۱.

حدیث۲۳۰

امام کاظم علیه السلام :

ـ عِندَ ما شَکی لَهُ بَعضُهُم إبنَالَهُ ـ : لا تَضرِبْهُ ، واهْجُرْهُ ولا تُطِلْ .

امام کاظم علیه السلام ـ به شخصی که از فرزندش شکایت داشت ـ فرمود : او را نزن، بلکه برای مدتی کوتاه با او قهر کن.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۹/۷۴

حدیث۲۳۱

امام کاظم علیه السلام :

تَعاهَدُوا عِبادَ اللّه ِ نِعَمَهُ بإصلاحِکُم أنفُسَکُم تَزدادُوا یَقینا ، وتَربَحوا نَفِیسا ثَمِینا .

امـام کاظم علیه السـلام : ای بنـدگان خـدا! با اصـلاح خود،نعمت های خداونـد را پاس داریـد، تا بر یقین شـما افزوده شود و سودی باارزش و گرانبها به دست آورید.

الکافی : ۲/۲۶۸/۱.

حدیث۲۳۲

امام کاظم علیه السلام :

سَاَلَ رَجُلٌ رَسولَ اللّه صـلی الله علیه و آله: ما حَقُّ الْوالِدِ عَلی وَلَدِهِ؟ قالَ: لا یُسَـمّیهِ بِاسْـمِهِ، وَ لا یَمْشی بَیْنَ یَدَیْهِ، وَ لا یَجْلِسُ قَبْلَهُ، وَ لا یَسْتَسِبُّ لَهُ؛

مردی از رسول اکرم صـلی الله علیه و آله پرسـید: حقّ پـدر بر فرزنـد چیست؟ فرمودنـد: پـدر را به نامش صدا نزند و جلوتر از او راه نرود و قبل از او ننشیند و باعث ناسزاگویی دیگران به او نشود.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۸، ح ۵.

حدیث۲۳۳

امام کاظم علیه السلام :

لَیْسَ مِنّا مَنْ لَمْ یُحاسِبْ نَفْسَهُ فی کُلِّ یَوْمٍ فَاِنْ عَمِلَ خَیْرا اسْتَزادَ اللّه َ مِنْهُ وَ حَمِدَ اللّه َ عَلَیْهِ وَ اِنْ عَمِلَ شَیْئا شَرّا اسْتَغْفَرَ اللّه َ وَ تابَ اِلَیْهِ؛

از ما نیست کسـی که هر روز اعمال خود را محاسـبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدا بخواهد بیشتر نیکی کند و خدا را بر آن سـپاس گوید و اگر بدی کرده از خدا آمرزش بخواهد و توبه نماید.

الاختصاص، ص ۲۶.

حدیث۲۳۴

امام کاظم علیه السلام :

کَما لا یَقومُ الْجَسَدُ اِلاّ بِالنَّفْسِ الحَیَّةِ فَکَذلِکَ لا یَقومُ الدّینُ اِلاّ بِالنِّیَّةِ الصّادِقَةِ وَ لا تَثْبُتُ النِّیَّةُ الصّادِقَةُ اِلاّ بِالْعَقْلِ؛

همان گونه که قوام جسم، تنها به جانِ زنده است، قوام دینداری هم تنها به نیّت پاک است و نیّت پاک، جز با عقل حاصل نمی شود.

تحف العقول، ص ۳۹۶ .

حدیث۲۳۵

امام کاظم علیه السلام :

قَليلُ الْعَمَلِ مِنَ الْعاقِلِ مَقبولٌ مُضاعَفٌ، وَ كَثيرُ العَمَلِ مِنْ اَهْلِ الهَوى وَ الجَهْلِ مَرْدودٌ؛

اندکی عمل [صالح] از شخص عاقل، [در پیشگاه الهی] پذیرفته و چند برابر می شود، در حالی که اعمال [صالح] بسیار، از مردمان هوسران یا نادان، پذیرفته نمی گردد.

تحف العقول، ص ۳۸۷.

حدیث۲۳۶

امام کاظم علیه السلام :

لَيْسَ مِنّا مَنْ لَمْ يُحاسِبْ نَفْسَهُ فى كُلِّ يَوْمٍ فَإِنْ عَمِلَ حَسَنا اسْتَزادَ اللّه َ وَ اِنْ عَمِلَ سَيِّئا اسْتَغْفَرَ اللّه َ مِنْهُ وَ تابَ إِلَيْهِ؛

از ما نیست کسی که هر روز اعمال خود را محاسبه نکند تا اگر نیکی کرده از خدا بخواهد که بیشتر نیکی کند و اگر بدی کرده از خدا طلب آمرزش نموده و توبه کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۳، ح ۲.

حدیث۲۳۷

امام کاظم علیه السلام :

اِيّاكُمْ وَ البُخْلَ فَإِنَّهُ عاهَةٌ لا يَكونُ فى حُرٍّ وَ لا مُؤْمِنٍ، اِنَّهُ خِلافُ الْايمانِ؛

از بُخل، دوری کنید. بُخل، آفتی است که در هیچ انسانِ آزاده یا مؤمنی یافت نمی شود. بُخل، با ایمان، سازگار نیست.

فقه الرضا علیه السلام، ص ۳۳۸.

حدیث۲۳۸

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ الْعُقَلاءَ تَرَكُوا فُضُولَ الدُّنْيا فَكَيْفَ الذُّنوبُ؟! وَ تَرْكُ الدُّنْيا مِنَ الْفَضلِ، وَ تَرْكُ الذُّنوبِ مِنَ الْفَرْضِ؛

عاقلان، زیادیِ دنیا را هم رها کردند، چه رسد به گناهان! ترک دنیا، فضیلت [و ارزش] است، در حالی که ترک گناهان، واجب است.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۳۰۱، ح ۱.

حدیث۲۳۹

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّهُ لَمْ یَخَفِ اللّه َ مَنْ لَمْ یَعْقِـلْ عَنِ اللّه ، وَ مَنْ لَمْ یَعْقِلْ عَنِ اللّه ِ لَمْ یَعْقِـدْ قَلبَهُ عَلی مَعْرِفَهٍ ثابِتَهٍ یُبْصِـرُها وَ یَجِـدُ حَقیقَـتَها فی قَلْبِهِ، وَ لا یَـکونُ اَحَدٌ کَذالِکَ اِلاّ مَنْ کانَ قَولُهُ لِـفِعْلِهِ مُصَدِّقا، وَ سِرُّهُ لِعَلانیَتِهِ مُوافِقا؛
هر کس در باره خـدا نیندیشـد، از [مجازاتِ] او ترسـی به خودْ راه نخواهـد داد و آن که به خـدا نمی اندیشـد، دلش با معرفت خـدا چنان پیوند نخواهد خورد که با آن، بصـیرت یابد و حقیقت معرفت را در دلش دریابد و کسـی چنین نخواهد شد، مگر آن که رفتار وی همانند گفتارش و باطن وی مطابق ظاهرش باشد.
تحف العقول، ص ۳۸۸.

حدیث۲۴۰

امام کاظم علیه السلام :
اَعوذُ بِوَجْهِکَ الْکَریمِ وَ عِزَّتِکَ الَّتی لا تُرامُ وَ قُدْرَتِکَ الَّتی لا یَمْتَنِعُ مِنْها شَیْ ءٌ، مِنْ شَرِّ الدُّنْیا وَ الآخِرَهِ وَ مِنْ شَرِّ الْأَوْجاعِ کُلِّها؛
خدایا! از همه بدی های دنیا و آخرت و از شرّ همه دردها، به بزرگواری و عزّت زوال ناپذیر و قدرت بی مانعت، پناه می برم.
فروع کافی، ج ۳، ص ۳۴۶، ح ۲۸.

حدیث۲۴۱

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّ رَجُلًا سَاَلَ اَباعَبدِ اللّه ِ علیه السـلام: ما بالُ الْقُرْآنِ لایَزْدادُ عَلَی النَّشْرِ وَ الدِّراسَهِ اِلاّ غَضاضَهً؟ فَقالَ: لِاَنَّ اللّه َ تَبارَکَ وَ تَعالی لَمْ یُنْزِلْهُ لِزَمانٍ دونَ زَمانٍ، وَ لا لِناسٍ دونَ ناسٍ، فَهُوَ فی کُلِّ زَمانٍ جَدیدٌ، وَ عِنْدَ کُلِّ قَوْمٍ غَضٌّ اِلی یَوْمِ الْقیامَهِ؛
شخصـی از امام صادق علیه السـلام پرسـید: چه دلیلی دارد که قرآن، با وجود نشـر و بحث و بررسـی، مدام بر تازگی اش افزوده می شود؟ فرمودنـد: برای این که خداونـد تبـارک و تعالی، آن را برای یک زمان خاص و مردمانی خاص، نازل نکرده است. از این رو، در هر زمانی تازه است و تا قیامت، برای همه ملّت ها تازگی دارد.
عیون أخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۸۷ ح ۳۲.

حدیث۲۴۲

امام کاظم علیه السلام :
لَمّـا سُـئِلَ عَنْ قَوْلِهِ تَعالی: «وَ مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّه ِ فَهُوَ حَسْـبُهُ» ـ : اَلتَّوَکُّلُ عَلَی اللّه ِ دَرَجاتٌ، مِنْها اَنْ تَتَوَکَّلَ عَلَی اللّه ِ فی اُمورِکَ کُلِّها، فَمـا فَعَـلَ بِکَ، کُنْتَ عَنْهُ راضـیا، تَعْلَمُ اَ نَّهُ لایَاْلوکَ خَیْرا وَ فَضْـلًا وَ تَعْلَمُ اَنَّ الْحُکْمَ فی ذلِکَ لَهُ، فَتَوَکَّلْ عَلَی اللّه ِ بِتَفویضِ ذلِکَ اِلَیْهِ، وَثِقْ بِهِ فیها وَ فی غَیْرِها؛
در پاسخ به سؤال از آیه «و هر کس به خدا توکّل کند، کفایت امرش را می کند»: توکّل کردن بر خدا، درجاتی دارد: یکی از آنها این است که در تمام کارهایت به خدا توکّل کنی و هر چه با تو کرد، از او خشـنود باشـی و بدانی که او نسبت به تو، از هیچ خیر و تفضّلی کوتاهی نمی کند و بدانی که در این باره، حکم، حکم اوست، پس با واگذاری کارهایت به خدا، بر او توکّل کن و در آن کارها، و دیگر کارها به او اعتماد داشته باش.
کافی، ج ۲، ص ۶۵، ح ۵.

حدیث۲۴۳

امام کاظم علیه السلام :
اَللّهُمَّ ارْزُقْنا تَوْفیقَ الطّاعَةِ وَ بُعْدَ الْمَعْصیَةِ وَ صِدْقَ النِّیَّةِ وَ عِرْفانَ الْحُرْمَةِ وَ اَکْرِمْنا بِالْهُدی وَ الْاِسْتِقامَةِ؛
خدایا! روزی کن ما را توفیق اطاعت و دوری از گناه و نیّت پاک و شناختن احکام، و اکرام نما ما را به هدایت و استقامت.
مصباح کفعمی، ص ۸۰.

حدیث۲۴۴

امام کاظم علیه السلام :
قُلِ الْحَقَّ وَ اِنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ، فَاِنَّ فیهِ نَجاتَکَ... اِتَّقِ اللّه َ وَ دَعِ الْباطِلَ وَ اِنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فَاِنَّ فیهِ هَلاکَکَ؛
حقّ را بگو، اگر چه نابودی تو در آن باشد؛ زیرا که نجات تو در آن است... تقوای الهی، پیشه کن و باطل را فرو گذار، هر چند [به ظاهر] نجات تو در آن باشد؛ زیرا که نابودی تو در آن است.
تحف العقول، ص ۴۰۸.

حدیث۲۴۵

امام کاظم علیه السلام :
عَنْ سُماعَةَ، قالَ: سَاَ لْتُ اَبَا الْحَسَنِ علیه السلامعَنِ الْخُمْسِ، فَقالَ: فی کُلِّ ما اَفادَ النّاسُ، مِنْ قَلیلٍ اَوْ کَثیرٍ؛
سماعه گفت: از امام کاظم علیه السلام درباره خمس سؤال کردم. امام فرمودند: در هر چیزی که مردم بهره مند می شوند، خواه کم و خواه زیاد، خمس است.
کافی، ج ۱، ص ۵۴۵، ح ۱۱.

حدیث۲۴۶

امام کاظم علیه السلام :
قُلِ الْحَقَّ وَ اِنْ کانَ فیهِ هَلاکُکَ فَاِنَّ فیهِ نَجاتَکَ، وَ دَعِ الْباطِلَ وَ اِنْ کانَ فیهِ نَجاتُکَ فَاِنَّ فیهِ هَلاکَکَ؛
حقّ را بگو اگر چه نابودی تو در آن باشد؛ چرا که [در واقع،] نجات تو در آن است و باطل را رها کن، هر چند نجات تو در آن باشد؛ چرا که [در واقع،] نابودی تو در آن است.
الاختصاص، ص ۳۲.

حدیث۲۴۷

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّ الزَّرْعَ یَنْبُتُ فِی السَّهْلِ وَ لایَنْبُتُ فِی الصَّفا، فَکَذلِکَ الْحِکْمَةُ تَعْمُرُ فی قَلْبِ الْمُتَواضِعِ وَ لاتَعْمُرُ فی قَلْبِ الْمُتَکَبِّرِ الْجَبّارِ، لِاَنَّ اللّه َ جَعَلَ التَّواضُعَ آلَةَ الْعَقْلِ وَ جَعَلَ التَّکَبُّرَ مِنْ آلَةِ الْجَهْلِ؛
زراعت، در زمین هموار می روید، نه بر سنگ سخت. و چنین است که حکمت، در دل های متواضع جای می گیرد نه در دل های

متکبّر. خداوند متعال، تواضع را وسیله عقل، و تکبّر را وسیله جهل قرار داده است.

تحف العقول، ص ۳۹۶.

حدیث۲۴۸

امام کاظم علیه السلام :

مَنِ اقْتَصَدَ وَ قَنَعَ بَقِيَتْ عَلَيهِ النِّعْمَةُ، وَ مَنْ بَذَّرَ وَ اَسْرَفَ زالَتْ عَنْهُ النِّعْمَةُ؛

کسی که میانه رو و قانع باشد، نعمتش باقی می ماند و کسی که ریخت و پاش و اسراف کند، نعمت را از دست می دهد.

تحف العقول، ص ۴۰۳.

حدیث۲۴۹

امام کاظم علیه السلام :

طوبى لِلْمُصْلِحينَ بَيْنَ النّاسِ، اُولئِكَ هُمُ الْمُقَرَّبونَ يَوْمَ الْقِيامَةِ؛

خوشا به سعادت اصلاح کنندگان بین مردم که آنان همان مقرّبان روز قیامت اند.

تحف العقول، ص ۳۹۳.

حدیث۲۵۰

امام کاظم علیه السلام :

لَنْ تَكونُوا مُؤْمِنينَ حَتّى تَعُدُّوا الْبَلاءَ نِعْمَةً وَ الرَّخاءَ مُصيبَةً، وَ ذلِكَ اَنَّ الصَّبْرَ عِنْدَ الْبَلاءِ اَعْظَمُ مِنَ الْغَفْلَةِ عِنْدَ الرَّخاءِ؛

هرگز مؤمن نخواهید بود تا این که گرفتاری را نعمت و آسودگی و راحت را مصیبت بشمرید. و این بدان جهت است که صبر در گرفتاری، بهتر از غفلت در آسایش است.

جامع الأخبار، ص ۳۱۳، ح ۸۷۰.

حدیث۲۵۱

امام کاظم علیه السلام :

: يا هِشامُ ، ما بَعَثَ اللّه ُ أنبياءَهُ ورُسُلَهُ إلى عِبادِهِ إلّا لِيَعقِلوا عَنِ اللّه ، فَأَحسَنُهُم استِجابَةً أحسَنُهُم مَعرِفَةً .

امام کاظم علیه السلام ـ به هشام بن حکم ـ : ای هشام! خداوند ، پیامبران و رسولانش را به سوی بندگان خود نفرستاده ، مگر بدان جهت که بصیرت الهی پیدا کنند . از این رو ، بهترین کسانی که دعوت آنان را اجابت می کنند ، کسانی هستند که شناخت بهتری دارند .

الکافی : ج ۱ ص ۱۶ ح ۱۲ .

حدیث۲۵۲

امام کاظم علیه السلام :

: وقَد عَلِمتُ أنَّ أفضَلَ زادِ الرّاحِلِ إلَيكَ عَزمُ إرادَةٍ يَختارُكَ بِها .

امام کاظم علیه السلام ـ از دعاهای ایشان در ماه رجب ـ : به راستی دانستم که بهترین توشه مسافر کوی تو ، تصمیمی است که با آن ، تو را انتخاب کند .

الإقبال : ج ۳ ص ۲۷۷ .

حدیث۲۵۳

امام کاظم علیه السلام :

اِجتَهِدوا فی أن یَکونَ زَمانُکُم أربَعَ ساعاتٍ : ساعَةً لِمُناجاةِ اللّهِ ، وساعَةً لِأَمرِ المَعاشِ ، وساعَةً لِمُعاشَرَةِ الإِخوانِ والثِّقاتِ الَّذینَ یُعَرِّفونَکُم عُیوبَکُم ، ویُخلِصون لَکُم فِی الباطِنِ ، وساعَةً تَخلونَ فیها لِلَذّاتِکُم فی غَیرِ مُحَرَّمٍ.

امام کاظم علیه السلام : تلاش کنید زمانتان چهار بخش باشد : زمانی برای راز و نیاز با خداوند؛ زمانی برای تأمین معاش؛ و زمانی برای معاشرت با برادران مورد اعتماد ، تا عیب هایتان را به شما بشناسانند و برای شما در امور پنهان ، خیرخواهی کنند؛ و زمانی برای خوشی های حلال .

تحف العقول : ص ۴۰۹ .

حدیث۲۵۴

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ رَجُلًا مِن وُلدِ عُمَرَ بنِ الخَطّابِ کانَ بِالمَدینَةِ یُؤذی أبَا الحَسَنِ موسی علیه السلامویَسُبُّهُ إذا رَآهُ ویَشتِمُ عَلِیّا ، فَقالَ لَهُ بَعضُ حاشِیَتِهِ یَوما : دَعنا نَقتُل هذَا

الفاجِرَ ، فَنَهاهُم عَن ذلِکَ أشَدَّ النَّهیِ وزَجَرَهُم ، وسَأَلَ عَنِ العُمَرِیِّ فَذُکِرَ أنَّهُ یَزرَعُ بِناحِیَةٍ مِن نَواحِی المَدینَةِ فَرَکِبَ إلَیهِ فَوَجَدَه فی مَزرَعَةٍ لَهُ فَدَخَلَ المَزرَعَةَ بِحِمارِهِ فَصاحَ بِهِ العُمَرِیُّ لا ـ تُوَطِّئ زَرعَنا فَتَوَطَّأَهُ بِالحِمارِ حَتّی وَصَلَ إلَیهِ ، ونَزَلَ وَجَلَسَ عِندَهُ وباسَطَهُ وضاحَکَهُ وقالَ لَهُ : کَم غَرِمتَ عَلی زَرعِکَ هذا ؟

قالَ : مِئَةُ دینارٍ .

قالَ: فَکَم تَرجو أن تُصیبَ؟

قالَ : لَستُ أعلَمُ الغَیبَ .

قالَ لَهُ : إنّما قُلتُ : کَم تَرجو أن یَجیئَکَ فیهِ؟

قالَ : أرجو أن یَجیءَ مِئَتا دینارٍ .

قالَ : فَأَخرَجَ لَهُ أبُوالحَسَنِ علیه السلامصُرَّةً فیها ثَلاثُمِئَةِ دینارٍ ، وقالَ : هذا زَرعُکَ عَلی حالِهِ وَاللّهُ یَرزُقُکَ فیهِ ما تَرجو .

قالَ : فَقامَ العُمَرِیُّ فَقَبَّلَ رَأسَهُ وسَأَلَهُ أن یَصفَحَ عَن فارِطِهِ ، فَتَبَسَّمَ إلَیهِ أبُوالحَسَنِ وَانصَرَف .

قالَ : وراحَ إلَی المَسجِدِ فَوَجَدَ العُمَرِیَ جالِسا ، فَلَمّا نَظَرَ إلَیهِ قالَ : اللّهُ أعلَمُ حَیثُ یَجعَلُ رِسالاتِهِ .

قالَ : فَوَثَبَ أصحابُهُ إلَیهِ .

فَقالوا لَهُ : ما قَضِیَّتُکَ؟ قَد کُنتَ تَقولُ غَیرَ هذا

قالَ : فَقالَ لَهُم : قَد سَمِعتُم ما قُلتُ الآنَ ، وجَعَلَ یَدعو لِأَبِی الحَسَنِ علیه السلامفَخاصَموهُ وخاصَمَهُم .

فَلَمّا رَجَعَ أبُوالحَسَنِ إلی دارِهِ ، قالَ لِجُلَسائِهِ الَّذینَ سَأَلوه فی قَتلِ العُمَرِیِّ

أیُّما کانَ خَیرا ما أرَدتُم أم ما أرَدتُ إنَّنی أصلَحتُ أمرَهُ بِهذَا المِقدارِ الَّذی عَرَفتُم وکُفیتُ بِهِ شَرَّهُ.

بحار الأنوار ـ به نقل از حسن بن محمّد ، از جدّش ، و او از چند تن از یاران امام کاظم علیه السلام ـ : مردی از نوادگان عمر بن خطّاب ، در مدینه ، امام کاظم علیه السلام را آزار می داد و هر گاه ایشان را می دید ، به علی علیه السلام دشنام می داد . برخی از اطرافیان امام کاظم علیه السلام به ایشان گفتند : اجازه بفرمایید این بدکار را به قتل برسانیم .

امام کاظم علیه السلام آنان را از این کار ، به شدّت باز داشت و منع کرد و سراغِ [نشانی]مرد دشنام گو را گرفت . گفته شد در فلان منطقه از مدینه کشاورزی می کند .

امام علیه السلام ، سوار بر مَرکب ، به سویش رفت و او را در مزرعه اش دید . با الاغش داخل مزرعه شد . آن مرد فریاد زد : زراعت ما را لگدمال مکن!

امام علیه السلام ، با الاغ از داخل زراعت به سوی مرد رفت تا نزدیک وی رسید . پیاده شد و در کنارش نشست . با او خوش و بِش کرد و به وی فرمود : «چه قدر خسارت بر زراعت تو وارد کردم؟» .

مرد گفت : صد دینار .

فرمود : «امید داری چه قدر محصول به دست بیاوری؟» .

گفت : غیب نمی دانم .

فرمود : «گفتم چه قدر امید داری؟» .

گفت : امید دارم دویست دینار محصول به دست آورم .

امام کاظم علیه السلام کیسه ای به وی داد که در آن ، سیصد دینار بود و فرمود : «زراعت تو بر جایش باقی است و خداوند ، آنچه امید داری ، به تو روزی می کند» .

مرد ، به پا خاست و سرِ ایشان را بوسید و خواست تا از تقصیرش درگذرد . امام علیه السلامتبسّمی کرد و بازگشت .

امام کاظم علیه السلام به مسجد رفت و مرد دشنام گو را دید که در مسجد ، نشسته است . وقتی نگاهش به امام علیه السلام افتاد ، گفت : خداوند ، می داند رسالت خود را کجا قرار دهد!

یاران امام کاظم علیه السلام به سوی آن مرد شتافتند و به وی گفتند : داستان چیست؟ تو تا به حال به گونه ای دیگر سخن می گفتی؟!

مرد گفت : «شنیدید الآن چه گفتم» و شروع به دعا کردن برای امام کاظم علیه السلام کرد . گفتگوها میان مرد و یاران امام علیه السلام ادامه یافت . وقتی امام کاظم علیه السلام به خانه اش بازمی گشت ، به اطرافیانش که [پیش از آن ،]

می خواستند مرد را بکُشند ، فرمود : «کاری که شما می خواستید انجام دهید ، بهتر بود یا آنچه من انجام دادم؟ من با این مقدار پول ، کارش را اصلاح کردم و از شرّش در امان گشتم» .

بحار الأنوار : ج ۴۸ ص ۱۰۲ .

حدیث۲۵۵

امام کاظم علیه السلام :

مَنِ استَشارَ لَم یَعدَم عِندَ الصَّوابِ مادِحا ، وعِندَ الخَطَأ عاذِرا .

امام کاظم علیه السلام : آن که مشورت کند ، در صورت درستی [تصمیمش] ستایشگر را از دست نمی دهد و در صورت خطا ، عذرپذیر را .

الدرّة الباهرة : ص ۳۴ .

حدیث۲۵۶

امام کاظم علیه السلام :

أخَذَ أبی بِیَدی ، ثُمَّ قالَ : یا بُنَیَّ ، إنَّ أبی مُحَمَّدَ بنَ عَلِیٍّ علیه السلامأخَذَ بِیَدی ، کَما أخَذتُ بِیَدِکَ ، وقالَ : إنَّ أبی عَلِیَّ بنَ الحُسَینِ علیهماالسلامأخَذَ بِیَدی ، وقالَ : یا بُنَیَّ افعَلِ الخَیرَ إلی کُلِّ مَن طَلَبَهُ مِنکَ ، فَإِن کانَ مِن أهلِهِ فَقَد أصَبتَ مَوضِعَهُ ، وإن لَم یَکُن مِن أهلِهِ کُنتَ أنتَ مِن أهلِهِ ، وإن شَتَمَکَ رَجُلٌ عَن یَمینِکَ ، ثُمَّ تَحَوَّلَ إلی یَسارِکَ فَاعتَذَرَ إلَیکَ فَاقبَل عُذرَهُ .

امام کاظم علیه السلام : پدرم دستم را گرفت و فرمود : پسرم! پدرم محمّد بن علی علیه السلام (امام باقر علیه السلام) ، دستم را گرفت ، چنان که من ، دست تو را گرفتم و فرمود : «پدرم علی بن حسین علیه السلام (امام سجّاد علیه السلام) دستم را گرفت و فرمود" : فرزندم! کار نیک را برای هر که از تو درخواست کرد ، انجام بده . اگر سزاوار آن باشد ، به جایش انجام داده ای و اگر سزاوار آن نباشد ، تو شایسته آنی . اگر مردی تو را از سَمت راست دشنام داد و به سَمت چپِ تو رفت و عذر خواست ، عذرش را بپذیر» . "

الکافی : ج ۸ ص ۱۵۲ ح ۱۴۱ .

حدیث۲۵۷

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ ـ جَلَّ و عَزَّ ـ یُبغِضُ العَبدَ النَوّامَ الفارِغَ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل بنده پُرخواب و بیکار را دشمن می دارد .

الکافی : ج ۵ ص ۸۴ ح ۲ .

حدیث۲۵۸

امام کاظم علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل لَم یُحَرِّمِ الخَمرَ لِاسمِها ، ولکِنَّهُ حَرَّمَها لِعاقِبَتِها ؛ فَما کانَ عاقِبَتُهُ عاقِبَةَ الخَمرِ فَهُوَ خَمرٌ .

امام کاظم علیه السلام : خداوند عز و جل شراب را برای نامش حرام نکرد؛ بلکه به جهت آثار و پیامدهایش حرام کرد و هرچه پیامدش مانند شراب باشد، آن هم شراب است.

الکافی : ج ۶ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۲۵۹

امام کاظم علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه عز و جل «یَـأَبَتِ اسْتَـئجِرْهُ إِنَّ خَیْرَ مَنِ اسْتَـئجَرْتَ الْقَوِیُّ الْأَمِینُ» ـ : قالَ لَها شُعَیبٌ : یا بُنَیَّةُ هذا قَوِیٌّ قَد عَرَفتِهِ بِدَفعِ الصَّخرَةِ ، الأَمینَ مِن أینَ عَرَفتِهِ؟

قالَت : یا أبَتِ ، إنّی مَشَیتُ قُدّامَهُ ، فَقالَ : اِمشی مِن خَلفی فَإِن ضَلَلتُ فَأَرشِدینی إلَی الطَّریقِ ، فَإِنّا قَومٌ لا نَنظُرُ فی أدبارِ النِّساءِ.

امام کاظم علیه السلام : ـ درباره این سخن خداوند عز و جل به نقل از دختر شعیب ، خطاب به پدر که : «ای پدر! او (موسی) را استخدام کن؛ چرا که بهترین کسی است که استخدام می کنی : هم نیرومند [و هم] امانتدار است» ـ : شعیب علیه السلام به دخترش

گفت : «دخترم! نیرومندی این مرد را با برداشتن سنگ ، دانستی ، امانتداری اش را از کجا دانستی؟» .
دختر گفت : پدرم! من ، پیشاپیش او راه می رفتم . به من گفت : پشتِ سرم حرکت کن و اگر اشتباه رفتم ، راه را به من نشان بده . زیرا ما مردمانی هستیم که به پشتِ سر زنان ، نگاه نمی کنیم .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۹ ح ۴۹۷۴ .

حدیث۲۶۰

امام کاظم علیه السلام :
سَعَدَ امرُؤٌ لَم یَمُت حَتّی یَری خَلَفا مِن نَفسِهِ .
امام کاظم علیه السلام : کسی خوش بخت است که نمیرد تا جانشینی از [نسل]خود را ببیند .
الکافی : ج ۶ ص ۴ ح ۳ ، عیون أخبار الرضا : ج ۱ ص ۳۰ ح ۲۲ عن جعفر بن خلف .

حدیث۲۶۱

امام کاظم علیه السلام :
مَن أکَلَ البَیضَ و البَصَلَ وَ الزَّیتَ زادَ فی جُماعِهِ، ومَن أکَلَ اللّحمَ بِالبَیضِ کَبُرَ عَظمُ وَلَدِهِ.
امـام کـاظم علیه السـلام : هر کس تخم مرغ ، پیاز و روغن زیتون بخورد ، بر توان آمیزش او افزوده می شود و هر کس گوشت را با تخم مرغ بخورد ، استخوان فرزندش درشت خواهد شد .
مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۲۵ ح ۱۴۵۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۸۴ ح ۴۱.

حدیث۲۶۲

امام کاظم علیه السلام :
جاءَ رَجُلٌ إلَی النَّبِیِ صلی الله علیه و آله، فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ، ما حَقُّ ابنی هذا؟
قالَ : تُحسِنُ اسمَهُ و أدَبَهُ ، وَضَعهُ مَوضِعا حَسَنا.
امام کاظم علیه السلام : کسی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : ای پیامبر خدا! حقّ این فرزند بر من چیست ؟
فرمود : «نام او و تربیت او را نیکو گردانی و او را در جایگاه [تربیتی]نیکویی قرار دهی» .
الکافی : ج ۶ ص ۴۸ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۴ کلاهما عن درست.

حدیث۲۶۳

امام کاظم علیه السلام :
أوَّلُ ما یَبَرُّ الرَّجُلُ وَلَدَهُ أن یُسَمِّیَهُ بِاسمٍ حَسَنٍ، فَلیُحسِن أحَدُکُم اسمَ وَلَدِهِ.
امام کاظم علیه السـلام : نخستین نیکیِ انسان به فرزنـدش ، این است که نام نیک بر او نهـد . پس هر کـدام از شـما باید نام نیک بر فرزندش بگذارد .
الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۳، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۷ ح ۱۷۴۵ کلاهما عن موسی ابن بکر .

حدیث۲۶۴

امام کاظم علیه السلام :
لا یَدخُلُ الفَقرُ بَیتا فیهِ اسمُ مُحَمَّدٍ أو أَحمَدَ أو عَلِیٍ أو
الحَسَنِ أوِ الحُسَینِ أو جَعفَرٍ أو طالِبٍ أو عَبدِاللّه ، أو فاطِمَهَٔ مِنَ النِّساءِ.
امام کاظم علیه السلام : به خانه ای که در آن نام محمّد یا احمد یا علی یا حسن
و یا حسین یا جعفر یا طالب یا عبد اللّه و یا فاطمه ، از زنان ، باشد ، فقر وارد نمی شود .
الکافی : ج ۶ ص ۱۹ ح ۸ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۸ ح ۱۷۴۸ کلاهما عن سلیمان الجعفری .

حدیث۲۶۵

امام کاظم علیه السلام :
إذا وَعَدتُم الصِّبیانَ فَفوا لَهُم ؛ فَإِنَّهُم یَرَونَ أنَّکُم الّذینَ تَرزُقونَهُم ، إنَّ اللّه َ عز و جل لَیسَ یَغضَبُ لِشَیءٍ کَغَضَبِهِ لِلنِّساءِ وَالصِّبیانِ .
امام کاظم علیه السـلام : هرگاه به کودکان وعده دادید ، بدان وفا کنید ؛ چرا که آنان بر این باورند که شما روزی شان را می دهید . بی گمان ، خداوند عز و جل آن گونه که به خاطر زنان و کودکان خشمگین می شود ، برای چیز دیگری خشم نمی گیرد .
الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۸ عن کلیب الصیداوی ، عدّهٔ الداعی : ص ۷۵.

حدیث۲۶۶

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّ اَبْدانَکم لَیْسَ لَها ثَمَنٌ اِلاَّ الْجَنَّهُٔ،
فَـلاتَبیعُـوها بِغَیْـرِها.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
همانا بدنهای شما را بهایی جز بهشت نیست.
پس آنـرا به غـیر بهشت نفـروشـید.
تحف العقول، ص ۳۸۹.

حدیث۲۶۷

امام کاظم علیه السلام :
اَلْمَغْبُونُ مَن غَبَنَ مِنْ عُمْرِهِ ساعَهًٔ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
زیـانـکار، کسی است کـه
ساعتی از عمر خویش را باخته است.
حیاهٔ الامام موسی بن جعفر علیه السلام ، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث۲۶۸

امام کاظم علیه السلام :

تَفَـقَّـهُوا فی دیـنِ اللّه ،

فَإنَّ الْفِقْهَ مِفْتاحُ الْبَصیرَةِ وَتَمامُ الْعِبادَةِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

در دین خـدا دانا شوید،

هـمانا دین شـناسی و فـقه،

کلید بصیرت و کمال عبادت است.

مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۴۹.

حدیث۲۶۹

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ بـَذَّرَ وَاَسْرَفَ

زالَـتْ عَنْهُ النِّعْمَةُ.

از امام کاظم علیه السلام روایت است:

هر کس ولخرجی و اسراف کند،

نعـمت از دسـتش مـی رود.

بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۲۷.

حدیث۲۷۰

امام کاظم علیه السلام :

مَـنْ وَلَّدَهُ الْفَقْرُ

اَبْطَرَهُ الْغِـنی.

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:

کسـی که زاده فـقر بـاشـد،

ثروتمندی او را به طغیان و سرمستی می کشد.

مسندالامام الکاظم علیه السلام ، ۲ ص ۳۵۷.

حدیث۲۷۱

امام کاظم علیه السلام :

وَجَدْتُ عِلْمَ النّاسِ فی اَرْبَعٍ:

اَوَّلُـها اَنْ تَعْرِفَ رَبَّکَ،

وَالثّانِیَةُ اَنْ تَعْرِفَ ما صَنَعَ بِکَ،

وَالثّـالِثَةُ اَنْ تَعْـرِفَ مـا اَرادَ مِنْکَ،

وَالرّابِعَةُ اَنْ تَعْرِفَ ما یُخْرِجُکَ مِنْ دینِکَ.

امـام کاظـم علیه السلام فرمود:

دانش مردم را در چهار چیز یافتم:

اوّل: آنکه پروردگارت را بشناسی،

دوم: آنکه بدانی با تو و برای تو چه کرده است،

سوم: آنکه بدانی از تو چه خواسته است،

چهارم: آنکه بدانی چه چیز تو را از دینت بیرون می کند.

کشف الغمّه، ج ۳ ص ۴۵.

حدیث۲۷۲

امام کاظم علیه السلام :

اذا کانَ ثَلاثَةٌ فی بَیْتٍ

فَلایَتَناجیَ اثنانِ دُونَ صاحِبِهِما،

فَإِنَّ ذالِکَ مِمّا یَغُـمُّـهُ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

هـر گاه سه نفر در خانه ای هسـتند، دو نفرشان جدا از رفیق خود، نجوا و صـحبتِ درگوشی نکنند، چرا که این کار، او را اندوهگین می سازد.

مسندالامام الکاظم علیه السلام، ج ۱ ص ۴۹۷.

حدیث۲۷۳

امام کاظم علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنْیا مَثَلُ ماءِ الْبَحْرِ

کُلَّما شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشـانُ

ازْدادَ عَطَشا حَتّی یَقْتُـلَهُ.

از وصایای امام کاظم علیه السلام به هشام:

مَثَل دنیا، همچون آب دریاست (که شور است).

تشنه هر چه از آن بنوشد،

تشنه تر می شود، تا آنکه او را می کشد.

بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۱۱.

حدیث۲۷۴

امام کاظم علیه السلام :

بِئْسَ الْعَبْـدُ عَبْـدٌ

یَکُونُ ذا وَجْهَیْنِ وَذا لِسانَیْنِ

یـُطْری اَخـاهُ اذا شاهَـدَهُ

وَیـَأْکُلُهُ اذا غابَ عَـنْهُ.

از سخنان امام کاظم علیه السلام:

بد بنده ای است، بنده ای که دورو و دوزبان است،

هرگاه برادر دینی اش را می بیند،

او را می ستاید و تملّق می گوید

و پشت سرش (بابدگویی) او را می خورد!

بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۱۰.

حدیث۲۷۵

امام کاظم علیه السلام :

اَلْمُصیبَةُ لِلصّابِرِ واحِدَةٌ

وَلِلْجـازِعِ اثنـَتـانِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

مصیبت، برای انسان شکیبا یکی است

و بـرای بی تابی کننده دو تـا می شـود!

بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۲۶.

حدیث۲۷۶

امام کاظم علیه السلام :

اَفْضَلُ ما یَتَقَرَّبُ بِهِ الْعَبْدُ اِلَی اللّه

بَعْـدَ المَعْـرِفَةِ بِهِ

اَلصَّـلاةُ و بِرُّ الْوالِدَیْنِ

وَ تَرْکُ الْحَسَدِ وَالْعُجبِ وَالفَخْرِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

پس ازخداشناسی، برترین کاری که بنده به وسیله آن به خداوند نزدیک می شود عبارت است از:

نمـاز، نیـکی به پـدر و مـادر،

و ترک حسد و خودپسندی و فخرفروشی.

تحف العقول، ص ۳۹۱.

حدیث۲۷۷

امام کاظم علیه السلام :

اِسْتَحْيُوا مِنَ اللّهِ فی سَرائِرِكُمْ

كَما تَسْتَحْيُونَ مِنَ النّاسِ فی عَلانِيَتِكُمْ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

در پنهان هایتان از خداوند شرم کنید،

همچنان که در آشکارِ خود

از مردم خجالت می کشید.

تحف العقول، ص ۳۹۴

حدیث۲۷۸

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ عَلَى النّاسِ حُجَّتَيْنِ

حُجَّةً ظاهِرَةً وَحُجَّةً باطِنَةً،

فَاَمَّا الَّظاهِرَةُ فَالرُّسُلُ وَالأَنْبياءُ وَالأَئِمَّةُ،

وَاَمّا الْباطِنَةُ فَالْعُقُولُ.

امام کاظم علیه السلام درسخنان خود به هشام بن حکم فرمود:

خداوند را بر مردم دو حجّت است:

حجتی آشکار و حجّتی پنهان و درونی.

امّا «حجت آشکار»، رسولان و پیامبران و امامانند.

امّا «حجت باطنی»، عقلهاست.

اصول کافی ج ۱ ص ۱۶

حدیث۲۷۹

امام کاظم علیه السلام :

اَداءُ الْأَمانَةِ وَالصِّدْقُ يَجْلِبانِ الرِّزْقَ،

والْخِيانَةُ وَالْكِذْبُ يَجْلِبانِ الْفَقْرَ وَالنِّفاقَ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

امانت داری و راستی، روزی آور است،

و خیانت و دروغ، فقر و نفاق می آورد.

تحف العقول، ص ۴۰۳.

حدیث۲۸۰

امام کاظم علیه السلام :

ثَلاثَةٌ یُجْلینَ الْبَصَرَ: اَلنَّظَرُ اِلَی الْخُضْرَةِ وَالنَّظَرُ

اِلَی الْماءِ الجاری وَالَّنظَرُ اِلَی الْوَجْهِ الْحَسَنِ.

از سخنان امام کاظم علیه السلام است:

سه چیز است که چشم را روشن و پرنور می کند:

نگاه بـه سـبزه،

نگاه بـه آب جاری،

و نگاه بـه چهره زیبا.

خصال، شیخ صدوق، ص ۹۲.

حدیث۲۸۱

امام کاظم علیه السلام :

لَیْسَ الْقُـبْلَةُ عَلَی الْفَمِ

اِلاّ لِلزَّوْجَةِ وَالْوَلَدِ الصَّغیرِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

بوسـه زدن بر دهــان،

جز نسبت به همسر و فرزند خردسال، روا نیست.

بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۲۱.

حدیث۲۸۲

امام کاظم علیه السلام :

ثَلاثَةٌ یَسْتَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرْشِ اللّهِ

یـَوْمَ لاظِـلَّ اِلاّ ظِـلُّـهُ:

رَجُلٌ زَوَّجَ اَخاهُ الْمُسْلِمَ،

اَوْ اَخْـدَمَـهُ،

اَوْکَتَمَ لَهُ سِرّا.

امام هفتم فرمود:

سه کس اند که در روز قیامت، که هیچ سایه ای جز سایه عرش الهی نیست، در پناه سایه عرش خداوندند:

مردی که برای برادر دینی اش زن بگیرد،

یا به او خدمت کند،

یا راز او را نگهدارد.

بحارالانوار، ج ۷۲ ص ۷۰.

حدیث۲۸۳

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ لَمْ یَعْرِفِ الزّیادَهَ عَلی نَفْسِهِ فَهُوَ فیالنُقْصانِ

وَمَنْ کانَ اِلَی النُقْصانِ اَکْثَرَ

فَالْمَوْتُ خَیـْرٌ لَهُ مِنَ الْحـَیاهِ.

امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمود:

هرکس که در خود، افزایش و رشد نبیند،

پیـوسـته در حـال کاهـش اسـت

و هرکس که بیشتر رو به نقصان و کاهش رود،

مـرگ برای او بهـتر از زنـدگی است.

کشف الغُمه، ج ۳ ص ۴۲.

حدیث۲۸۴

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ سَرَّ مُؤْمِنا فَبِاللّه بَدَءَ

وَبِالنَّبِیِّ صلی الله علیه و آله ثَنّی وَبِنا ثَلَّثَ.

امام کاظم علیه السلام به علی بن یقطین فرمود:

هر کس مؤمنی را شاد سازد،

اوّل خدا را شاد کرده است،

دوّم پیامبر خدا صلی الله علیه و آله را،

و در مرحله سوّم، ما را.

بحارالانوار، ج ۷۱ ص ۳۱۴.

حدیث۲۸۵

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ لِلّهِ عِبادا فِی الْأَرْضِ یَسْعَوْنَ فیحَوائِجِ النّاسِ

هـُمُ الْآمِنُونَ یـَوْمَ القِیـامَهِ.

معمّر بن خلاد گوید شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود:

خـداوند را در روی زمین بندگانی است

که در تأمین نیازهای مردم می کوشند.

آنـان در روز قیـامت، ایمـن اند.

وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۵۸۲.

حدیث۲۸۶

امام کاظم علیه السلام :
لَیْسَ مِنّاَ مَنْ لَمْ یُحاسِبْ نَفْسَهَ کُلَّ یَوْمٍ
فَاِنْ عَمِلَ حَسَنا استَـزادَ اللّه َ
وَانْ عَمِلَ سَیِّئَا اسْتَغْفَرَاللّه َ مِنْهُ وَتابَ اِلَیْهِ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
کسی که هر روز به حساب خود نرسد، از ما نیست.
پس اگر کار نیک کرده است، از خداوند توفیق بیشتر آن را بخواهد،
و اگر کار بـد کرده است، از آن کار استغـفار کند و به سوی خـدا توبه نماید.
وسائل الشیعه، ج ۱۱ ص ۳۷۷.

حدیث۲۸۷

امام کاظم علیه السلام :
لا تَسْتَکْثِرُوا کَثیرَ الْخَیْرِ
وَلا تَسْتَقِلُّوا قَلیلَ الذُّنُوبِ،
فَإِنَّ قَلیلَ الذُّنُوبِ یَجْتَمِعُ حَتّی یَکُونَ کَثیرا.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
کار نیک بسیار را، زیاد نشمارید،
و گناهان کم را هم کم به حساب نیاورید،
چرا که گناهان اندک، جمع می شوند،
تا آنکه گناه بزرگ و بسیار می گردند.
امالی، شیخ مفید، ص ۱۵۷

حدیث۲۸۸

امام کاظم علیه السلام :
کَفی بِالتَّجارِبِ تَأْدیبا
وَبِمَمَرِّ الأَیّـامِ عِـظَةً.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
تجـربه ها بـرای ادب کـردن،
و گذشت روزها برای موعظه و پند، کافی است.
حیاة الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۵۶.

حدیث۲۸۹

امام کاظم علیه السلام :

اِیّاکَ اَنْ یَراکَ اللّهُ فی مَعْصِیَةٍ نَهاکَ عَنْها
وَاِیّاکَ اَنْ یَفْقِدَکَ اللّهُ عِنْدَ طاعَةٍ اَمَرَکَ بِها.
از امام کاظم علیه السلام:
بپرهیز که خداوند، تو را در معصیتی ببیند که از آن نهی کرده است،
و بپرهیز که خداوند تو را در طاعتی نیابد که به آن فرمان داده است.
مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۴۶ و ۲۴۸.

حدیث۲۹۰

امام کاظم علیه السلام :
اَلْمُؤمِنُ اَعَزُّ مِنَ الْجَبَلِ،
اَلْجَبَلُ یُسْتَفَلُّ بِالْمَعاوِلِ
وَالْمُؤْمِنُ لایُسْتَفَلُّ دینُهُ بِشَیْءٍ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
مؤمن سرسخت تر از کوه است.
کوه با کلنگ کنده می شود،
امّا از دین مؤمن هیچ چیز کاسته و کم نمی گردد.
حیاه الامام موسی بن جعفر، ج ۱ ص ۲۷۵.

حدیث۲۹۱

امام کاظم علیه السلام :
اِیّاکَ اَنْ تَمْنَعَ فی طاعَةِ اللّهِ
فَتُنْفِقَ مِثْلَیْهِ فی مَعْصِیَةِ اللّهِ .
امام کاظم علیه السلام فرمود:
مبادا که از خرج کردن در راه اطاعت خدا دریغ کنی،
که درنتیجه دوبرابر آن را در نافرمانی خدا خرج کنی!
مسندالامام الکاظم علیهاالسلام ج ۳ ص ۲۴۷.

حدیث۲۹۲

امام کاظم علیه السلام :
اِنَّ الْحَرامَ لایَنْمی وَاِنْ نَمی لایُبارَکُ لَهُ فیهِ،
وَما اَنْفَقَهُ لَمْ یُوجَرْ عَلَیْهِ وَما خَلَّفَهُ کانَ زادُهُ اِلَی النّارِ.
امام کاظم علیه السلام فرمود:
مال حرام رشد نمی کند،

و اگر هم افزایش یابد برکت ندارد،

و آنچه را هم که از حرام، انفاق کند، پاداش ندارد،

و آنچه راهم که باقی گذارد، رهتوشه او به سوی آتش جهنّم است.

مسندالامام الکاظم علیه السلام ج ۲ ص ۳۷۹.

حدیث۲۹۳

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ طَلَبَ هذَا الرِّزْقَ مِنْ حِلِّهِ لِيَعُودَ بِهِ عَلى

عِيالِهِ وَنَفْسِهِ كانَ كَالْمُجاهِدِ فى سَبيلِ اللّه .

از امام کاظم علیه السلام روایت است:

هر کس این روزی را از راه حلال بجوید،

تا بـه خانواده و به خـودش برگرداند

(و خرج خـود و خـانواده کند)

همچون جهادگر در راه خداست.

تهذیب، ج ۶، ص ۱۸۴.

حدیث۲۹۴

امام کاظم علیه السلام :

اَلتَّحَدُّثُ بِنِعَمِ اللّه شُكْرٌ وَتَرْكُ ذلِكَ كُفْرٌ،

فَارْبِطُوا نِعَمَ رَبِّكُمْ بِالشُّكْرِ

وَحَصِّنُوا اَمْوالَكُمْ بِالزَّكاةِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

یاد کردن نعمتهای الهی «شکر» است،

و ترک آن ناسپاسی است.

پس نعمتهای پروردگار را به شکر پیوند دهید،

ودارایيهای خود را با پرداخت زکات، حفظ کنید.

حیاۀ الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۴۸.

حدیث۲۹۵

امام کاظم علیه السلام :

لاتُضَيِّعْ حَقَّ اَخيكَ إتِّكالاً عَلى مابَيْنَكَ وَبَيْنَهُ،

فَاِنَّهُ لَيْسَ بِأَخٍ مَنْ ضَيَّعْتَ حَقَّهُ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

حق برادر دینی خود را، به اتکـای دوسـتی و رفـاقت میـان خود و او، ضـایع مکن، زیرا کسـی که حقش را تبـاه کنی، دیگر «برادر» نیست!

حیاة الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث۲۹۶

امام کاظم علیه السلام :

اِنّمـا یُحْتاجُ مِنَ الإمام اذا قالَ صَدَقَ،

وَاِذا وَعـَدَ اَنْجَزَ، وَاِذا حـَکَمَ عـَدَلَ.

از سخنان امام کاظم علیه السلام:

از امام و پیشوا، این موردِ نیاز است که:

هرگاه سخن می گوید، راست بگوید،

و چون وعده می دهد، وفا کند،

و چون حکم می کند، به عدالت رفتار کند.

حیاة الامام موسی بن جعفر علیه السلام، ج ۱ ص ۲۸۰.

حدیث۲۹۷

امام کاظم علیه السلام :

لَاِقامَةُ الْحَدِّ لِلّهِ اَنْفَعُ فِی الأَرْضِ

مِنَ الْقَـطَرِ اَرْبَـعینَ صـَباحا.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

بر پاداشتن و اجرای حدّ برای خدا، در روی زمین

سودمنـدتر از بـاران چهل روز است.

تهذیب، ج ۱۰، ص ۱۴۶، ح ۵۷۳ .

حدیث۲۹۸

امام کاظم علیه السلام :

لَیْسَ مِنْ دَواءٍ اِلّا وَ هُوَ یُهَیِّجُ داءً

وَلَیْسَ شَیْ ءٌ فِی الْبَدَنِ اَنْفَعَ مِنْ اِمْساکِ الْیَدِ،

اِلّا عَمـّا یَحْتـاجُ اِلَیْهِ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

هیچ دارویی نیست؛ مگرآنکه دردی را تحریک می کند.

برای بدن، چیزی سودمندتر از امساک ونخوردن نیست،

مگر آنچـه که مورد نیاز بدن باشد.

مسندالامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۵۶.

حدیث۲۹۹

امام کاظم علیه السلام :

لَوْ اَنَّ النّاسَ قَصَدُوا فِی الطَّعامِ

لاَسْتَقامَتْ اَبْدانُهُمْ.

عمرو بن ابراهیم گوید: شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود:

اگر مردم در خوراک، میانه روی داشته باشند،

بدنهایشان استوار و سلامت می شود.

محاسن برقی، ص ۴۳۹.

حدیث۳۰۰

امام کاظم علیه السلام :

اَللَّحْمُ یُنْبِتُ اللَّحْمَ، مَنْ اَدْخَلَ جَوْفَهُ

لُقْمَةَ شَحْمٍ اَخْرَجَتْ مِثْلَها داءً.

موسی بن بکر گوید شنیدم که امام کاظم علیه السلامی فرمود:

«گوشت»، گوشت را می رویاند، هر کس یک لقمه «چربی» وارد بدن خود کند، به همان اندازه «درد» پدید می آورد.

محاسن برقی، ص ۴۶۵.

حدیث۳۰۱

امام کاظم علیه السلام :

کَثْرَةُ الْهَمِّ تُورِثُ الْهِرَمَ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

اندوه بسیار، پیری می آورد.

مسندالامام الکاظم، ج ۳ ص ۲۶۵.

حدیث۳۰۲

امام کاظم علیه السلام :

مَنْ ذَکَرَ رَجُلًا مِنْ خَلْفِهِ،

بِما هُوَفیهِ مِمّا عَرَفَهُ النّاسُ لَمْ یَغْتَبْهُ،

وَمَنْ ذَکَرَهُ مِنْ خَلْفِهِ،

بِما هُوَ فیهِ مِمّا لا یَعْرِفُهُ النّاسُ اِغْتابَهُ،

وَمَنْ ذَکَرَهُ بِما لَیْسَ فیهِ فَقَدْ بَهَتَهُ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

هر کس پشت سر دیگری، چیزی بگوید که در او هست و مردم هم آن را می دانند، او را غیبت نکرده است.

هر کس پشت سر او چیزی بگوید که در او هست ولی مردم آن را نمی دانند، غیبتش را کرده است.

و هر کس چیزی درباره کسی بگوید که در او نیست، به او بهتان زده است.

اصول کافی، ج ۲ ص ۳۵۸.

حدیث۳۰۳

امام کاظم علیه السلام :

اَلْعَجَبُ کُلَّ الْعَجَبِ

لِلْمُحْتَمینَ مِنَ الطَّعامِ وَالشَّرابِ

مَخافَةَ الدّاءِ اَنْ یَنْزِلَ بِهِمْ،

کَیْفَ لایَحْتَمُونَ مِنَ الذُّنُوبِ

مَخافَةَ النّارِ اِذَا اشْتَعَلَتْ فی اَبْدانِهِمْ.

امام کاظم علیه السلام فرمود:

شگفتا! شگفتا!

از آنان که از خوردنی و آشامیدنی پرهیز می کنند،

از بیم آنکه درد، بر آنان فرود آید،

چگونه از گناهان پرهیز نمی کنند،

از بیم آتش، آنگاه که در بدنهایشان شعله افکند!

مسند الامام الکاظم علیه السلام، ج ۳ ص ۲۵۱.

حدیث۳۰۴

امام کاظم علیه السلام :

لاتَمْنَحوا الْجُهّالَ الحِکْمَةَ فَتَظْلِمُوها،

وَلاتَمْنَعُوها اَهْلَها فَتَظْلِمُوهُمْ.

از وصایای امام کاظم علیه السلام به هشام:

«حکمت» را به نادانان ندهید،که به حکمت ظلم کرده اید

و آن را از اهلش دریغ نکنید، که به آنان ستم کرده اید.

بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۰۳.

حدیث۳۰۵

امام کاظم علیه السلام :

اِنَّ الزَّرْعَ یَنْبُتُ فِی السَّهْلِ وَلایَنْبُتُ فِی الصَّفا،

فَكَذلِكَ الْحِكْمَةُ تَعْمُرُ فِى الْقَلْبِ الْمُتَواضِعِ
وَلاتَعْمُرُ فِى الْقَلْبِ الْمُتَكَبِّرِ الْجَبّارِ.
امام موسى بن جعفر عليه السلام فرمود:
زراعت، در زمين هموار مى رويد، نه در سنگلاخ.
حكمت هم در دل متواضع، آباد مى شود،
نه در دل متكبّر و گردنكش.
بحارالانوار، ج ۷۵ ص ۳۱۲.

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.
از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :
الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه
ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان

WWW